

H. FIRAT

**Dünya
Türkiye ve
sol hareket**

E K S E N Y A Y I N C I L I K

H. Fırat

***Ortadoğu'ya emperyalist müdahale
sonrasında***

**Dünya, Türkiye ve
sol hareket**

EKSEN

YAYINCILIK

**EKSEN Basım Yayın Ltd. Őti.
MollaŐeref Mah., Turgut Özal Cad.
Fatih/İstanbul**

Tel: (212) 534 32 39

Fax: (212) 635 69 93

Baskı tarihi: Temmuz 2004

Baskı : Step Ajans

ISBN : 975-7271-36-5

H. Fırat

***Ortadoğu'ya emperyalist m¼dahale
sonrasında***

**D¼nya, T¼rkiye ve
sol hareket**

İÇİNDEKİLER

- 7 Sunuş
- 9 Çöküş ve yenilgi atmosferinden yeni mücadeleler dönemine
- 33 Emperyalistler arası ilişkilerin seyri ve Irak krizi üzerinden bugünü
- 53 Halkların direnme gücü
- 66 ABD, Türkiye ve Kürtler
- 86 ABD emperyalizmi ve Amerikancı Kürt milliyetçileri
- 105 Emperyalizm özgürlük değil egemenlik peşindedir
- 124 Yeni bir yılın başında dünya ve Ortadoğu
- Sol hareket**
- 141 Geleneksel solda ciddiyet ve samimiyet bunalımı
- 159 Geleneksel sol ve TKİP

Sunuş

2003 yılı Temmuz sonunda verilmiş bir konferansın elden geçirilmiş ve işlenmiş kayıtlarından oluşan *Dünya, Türkiye ve Sol Hareket*, daha önce aynı başlık altında *Kızıl Bayrak*'ta 7 bölüm ve bir ek bölüm halinde yayınlanmıştı. Konuların iç bütünlüğü gözetilerek kitapta bazı bölümler yeniden düzenlendi. Bu arada daha önce *Kızıl Bayrak*'ta yayınlanmış bir değerlendirmeye de ayrıca yer verildi (kitapta 7. bölüm).

Sözkonusu konferans, Irak'a açılmış savaş üzerinden Ortadoğu'ya yapılmış emperyalist müdahalenin ortaya çıkardığı bir dizi sorunu ele almayı amaçlıyordu ve esasını da bu konular oluşturmaktadır. 1. bölüm daha genel bir içeriğe sahip ve bu çerçevede daha çok bir "giriş" olarak okunabilir. "Sol Hareket" başlıklı son iki bölüm ise kitabın geriye kalanından tümüyle ayrı bir içerik taşıyor ve bağımsız olarak da okunabilir.

Kitapta emperyalist müdahaleyle bağlantıları içinde Kürt sorunu önemli bir yer tutuyor. Bu, emperyalist müdahalenin Güney Kürdistan üzerinden Kürt sorununu önplana çıkarmış olmasının yanısıra, bu aynı olgunun Türkiye'deki Kürt hareketinde güçlü bir Amerikancı dalgaya yolaçmış olmasından dolayı da böyledir. Konferansın verildiği tarihte bu gerici dalga doruğundaydı ve dünün Kürt solcuları, geçmişte ABD'ye bel bağlamanın Kürtler için trajik sonuçlarını unutmuş görünerek, bu arada dünya ve bölge halkları için doğurduğu sonuçlara zerre kadar aldırmayarak, emperyalist müdahaleyi alkışlıyorlar ve Amerikan emperyalizmi hakkında inanılmaz hayaller yayıyorlardı. Bugün aradan bir yıl geçmiş bulunuyor ve olayların akışı Amerikan müdahalesinin gerçek mahiyetini en kör gözlerin görebileceği bir açıklıkta

ortaya sermiş durumda.

Gerçekte bu yeni Amerikancılarının birçoğu da işin aslını daha baştan biliyorlardı. Fakat her türlü ilerici değer, kaygı ve amacı terketmiş olmanın verdiği bir pervasızlıkla, soruna tümüyle emperyalist müdahalenin Kürtler için yarattığı ve yaratacağı sözde “fırsatlar” üzerinden bakıyorlardı. Olayların akışı bunun dargörüşlü bir burjuva hayali olduğunu bugün daha açık hale getirmiştir. Bunun böyle olduğunu hiçbir şey Güneyli iki Kürt liderin Mayıs ayı (2004) sonunda savaş çetesinin başı Bush’a gönderdikleri ve ABD’nin tutumundan duydukları derin hayal kırıklığına dışa vuran mektuptan daha açık ortaya koyamaz herhalde.

Bu konferansın verildiği tarihte Büyük Ortadoğu Projesi (BOP) henüz ortaya atılmış değildi. Fakat tam da çoğu dünün solcusu Kürt burjuva milliyetçilerinin ABD’nin Irak’a ve Ortadoğu’ya demokrasi, Kürtlere ise özgürlük getireceği hayalleri üzerinden yapılan kapsamlı değerlendirmeler, özü itibariyle bu projenin iç yüzüne de o günden verilmiş bir yanıt sayılmalıdır. Günlük sistematik işgal terörü, sonu gelmeyen sivil kitle katliamları ve nihayet tüm dünyada büyük yankılar uyandıran Ebu Garip hapisanesi olayı, ABD’nin Irak’a getirdiği ve Ortadoğu’ya getirmek istediği “demokrasi”nin gerçek mahiyetini ortaya koymuştur. ABD’nin Kürtlere ne özgürlük ve ne de güvence getirdiğini, tersine kendi emperyalist amaçlarına alet ederek, böylece onları bölge halklarından koparıp yalnızlaştırdığını, bununla da kalmayıp aynı zamanda çok yönlü hedef haline getirdiğini ise, yine Talabani ve Barzani’nin sözünü ettiğimiz mektubu bile bir biçimde dile getiriyor.

Bir dizi farklı sorunu ve önemli konuyu ele alan *Dünya, Türkiye ve Sol Hareket*’in okur tarafından ilgiyle karşılanacağına inanıyoruz.

25 Temmuz 2004

Çöküş ve yenilgi atmosferinden yeni mücadeleler dönemine

Dünya, Ortadoğu ve Türkiye kitabının (H. Fırat, Eksen Yayıncılık) başında yer alan *Bugünün Dünyası: Süreçler ve Eğilimler* başlıklı hacimli metin, EKİM I. Genel Konferansı'nın dünyadaki durum üzerine, dünyanın o günkü tablosu üzerine değerlendirmelerini teorik ve tarihsel bir çerçevede ortaya koyuyor. Yıllar öncesine ait bu yazı elbette okunmuştur; ama onu bugün yeniden ve yeni bir gözle incelemek fazlasıyla yararlı ve anlamlı olacaktır.

Bu metin yeniden incelenirken öncelikle kaleme alındığı dönem gözönünde bulundurulmalı ve sonra da ortaya koyduğu değerlendirmeler bugünün dünyasındaki gelişmelerle karşılaştırılmalıdır. Bu yapıldığında; tüm umutların tüendiği ve herşeyin bitmiş görüldüğü bir uluslararası gerici döneminde, komünistlerin gelişmeleri nasıl sağlam ve soğuk-

kanlı bir teorik ve tarihsel perspektifle karşıladığı, ortaya konulan öngörülerin ise temel çizgileriyle sonraki gelişmeler tarafından nasıl doğrulandığı açıklıkla görülecektir.

Yıkılış döneminin ağır atmosferi

EKİM I. Genel Konferansı Ocak-Şubat 1991'de toplandı. Bu, dünya olaylarının seyri bakımından gerçekten dikkate değer bir tarihti. Konferans çalışmalarının sürdüğü günlerde bir yandan Doğu Avrupa'da '89'da başlayan çöküşlerin son halkası olarak Arnavutluk'ta yıkılış ve Sovyetler Birliği'nde çözülme yaşanırken, öte yandan Irak'ı hedef alan birinci Körfez Savaşı başlamış bulunmaktaydı. Bunlardan ilki biten bir dönemi ve ikincisi başlamakta olan yeni bir dönemi sembolize eden önemli tarihi olaylardı. EKİM I. Genel Konferansı, haftaları bulan çalışmalarını işte bu gelişmelere paralel olarak sürdürüyordu.

Tahmin edilebileceği gibi epeyce ağır bir siyasal atmosfer egemendi bu döneme. Bütün bir 20. yüzyılın ortaya çıkardığı dünya tablosu temelden değişiyordu. "İki kutuplu" dünya sona eriyor, kutuplardan biri dağılıyor ve bu dağılma sosyalizmin yıkılışı/yenilgisi olarak sunuluyor, genelde öyle de algılanıyordu. Dünya gericiliği sorunu çok özel ve sistematik bir çabayla yoğun bir ideolojik ve psikolojik saldırı konusu haline getirmişti. Emperyalist merkezlerden sistematik biçimde pompalanan, dünyanın dört bir yanında yankılanan ve dönecek solcular tarafından da ayrıca desteklenen büyük bir ideolojik-psikolojik kampanyaydı sözkonusu olan. Amaç; bütün umutları kırmak, sistemin yenilmezliğini ve değişmezliğini bilinçlere kazımak, ideoloji olarak bilimsel sosyalizme, çıkış yolu olarak toplumsal devrime ve yeni bir toplumsal sistem olarak sosyalizme inancı temelden yok-etmekti.

Bunda büyük bir başarı sağlandığı da bir gerçektir. Nitekim Türkiye sol hareketi de 12 Eylül'ün ardından ikinci büyük tarihsel tahribatı bu dönemde yaşadı. Saflardan kitlesel kopuşların ötesinde, 20-30 yıllık yaşamı olan bir kısım gruplar bu günlerde yok olup giderken, '70'li yılların en önemli devrimci parti ve örgütleri de hızla düzenin icazet alanına kaydılar; devrime dayalı siyasal mücadele çizgisini terkederek, "ılımlı sol" çizgide düzen içi reformist muhalefet hareketleri haline geldiler. ÖDP'den EMEP'e, SDP'den SİP-TKP'ye kadar bugünün tüm reformist sol partileri, o dönemki gelişmelerin tasfiyeci ürünlerinden başka bir şey değildirler.

O günün uluslararası gerici cereyanı gerçekten güçlüydü. Sistemik biçimde işlenen temel tema, sosyalizmin öldüğü ve kapitalizmin ebedi bir sistem olduğunun tarihsel olaylarla kanıtlandığı idi. Bundan hareketle ve sözüm ona felsefi bir savla, "tarihin sonu" ilan ediliyordu. Amerikalı bir takım süper gerici ideologlar, "tarih sonu"nu ilan ederlerken, bununla sınıf mücadelesinin bittiğini, kapitalizmin tarihin zirvesi ve dolayısıyla sonu olduğunu, kapitalizmle çatışacak ve onun karşısında insanlığa bir çıkış yolu oluşturacak alternatif herhangi bir toplumsal sistemin artık sözkonusu olmadığını dile getirmiş oluyorlardı.

Dünyada çatışmalar ve savaşlar bundan sonra da olacaktı elbet; ama bunlar artık sınıflar ya da toplumsal sistemler arası çatışmalar değil, fakat kültürler ya da "medeniyetler arası" çatışmalar niteliği taşıyacaktı. Böyle diyorlardı, doğrudan Amerikan emperyalizminin hizmetindeki bu süper gerici ideologlar. Fukuyama'nın "tarihin sonu" tezi ile Huntington'un "medeniyetler çatışması" tezi, bu çerçevede birbirini tamamlıyordu. Haliyle bu türden kavramlaştırmaların gerisinde, Amerikan emperyalizminin kurmaya çalıştığı "yeni dünya düzeni"nin ideolojik ihtiyaçları vardı. Bu türden gerici teorileştirmelerin bir kısmı biraz geriden gelse de,

'90'ların başına özü itibariyle böylesine bir ideolojik ve moral gerici saldırısı egemendi.

"Bugünün Dünyası: Süreçler ve Eğilimler..." başlıklı metin işte tam da böyle bir ortamda, yani 20. yüzyılda devrim ve sosyalizm adına yaratılan hemen tüm mevzilerin yitirildiği bir tarihi dönemde ve sosyalizme karşı uluslararası ölçekte bir gerici kampanyanın doruğa çıktığı günlerde toplanan bir devrimci örgüt konferansının, tüm bu gelişmeler ve dünyanın o günkü yeni tablosu üzerine yaptığı değerlendirmelerden oluşmaktadır. Bu, geleceğe yönelik çıkarsamalara bağlanan bir 20. yüzyıl bilançosudur işin aslında. Bu bilanço özlü bir biçimde çıkarılıyor ve dahası; "demokrasi" ve "piyasa ekonomisi" olarak kodlanan kapitalizmin ebediliğinin kutsandığı bir evrede, gerçekte o günün dünyasında kapitalist sistemin durumunun ne olduğu, kapitalizmin hangi temel sorunlar ve onulmaz çelişmelerle yüzyüze bulunduğu ve bunların görünür gelecekte nereye evrildiği ortaya konuluyordu.

"Bunalımlar, savaşlar ve devrimler yüzyılı"

Çıkarılan tarihsel bilanço, ana çizgileriyle şöyleydi:

20. yüzyıl, kabaca 1970'li yılların ortalarına kadar, kapitalizmin, devrim akımı ve sosyalizm alternatifi karşısında bunaldığı, daha çok savunmada kaldığı ve sistem olarak yıkılma korkusu yaşadığı bir tarihi dönem oldu.

Emperyalist kapitalizmin başlıca çelişkileri, daha 20. yüzyılın başından itibaren etkisini ağır bir biçimde göstermeye başlamıştı. Bu çerçevede nüfuz alanları ve pazarlar uğruna mücadeleler kızıştı, giderek dünyanın yeniden paylaşılması gündeme geldi. Bu ise kudurgan bir militarizme ve sonuçta ilk emperyalist dünya savaşıma yolaçtı. Olup bitenler,

kapitalist dünya sisteminin bir genel bunalım aşamasına girdiğini gösteriyordu. Çeşitli ülkelerde işçi sınıfı ve emekçiler sert sınıf mücadelelerine, giderek devrimlere, sömürge ve bağımlı ülkelerin ezilen halkları ise ulusal kurtuluş mücadelelerine yöneldiler. Birinci emperyalist dünya savaşının olgunlaştırdığı bunalım, Rusya'da büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin zaferine yolaçtı. Ekim Devrimi'nin açtığı tarihsel çığır üzerinden, tüm dünyada işçi sınıfının ve ezilen halkların devrimci mücadeleleri yeni bir güç ve ivme kazandı. Komünizm dünya ölçüsünde büyük bir güç ve prestij elde etti, en etkili ve sürükleyici uluslararası devrimci akım haline geldi.

Kapitalist sistemin bütün bu devrimci gelişmelere tepkisi ise, yoğunlaştırılmış ve kurumlaştırılmış siyasal gerçilik, giderek faşizm oldu. Bu ise onun çürümüşlüğü'nün, insana ve uygarlığa karşı barbarlaşmasının yeni bir göstergesi, artık sınır tanımaz bir barbarlık düzenine dönüştüğü'nün yeni bir kanıtlanması oldu. Faşizm ve ikinci emperyalist dünya savaşı, sonuçta, dünya ölçüsünde daha geniş insan yığınlarını sistemle karşı karşıya getirdi. Burjuva gericiliğinin Hitlerci akım şahsında kendini gösteren bu en kudurgan biçimi, faşizm, başta Sovyet halkları olmak üzere Avrupa halklarının olağanüstü fedakarlığı ve kahramanlığı ile ezildi. Bu tarihsel başarının da sağladığı itilimle, ezilen halklar dünya çapında yeni bir güçle ayağa kalktılar ve emperyalizmin klasik sömürgeciliğini tarihin derinliklerine gömdüler. Çin'de yüz milyonları sürükleyen büyük halk devrimi zafere ulaştı ve bu zafer halklar için yeni bir umut ve cesaret kaynağı oldu. Dünyanın dört bir yanında ezilen ve sömürülen halkların devrimci mücadeleleri yeni bir güç ve ivme kazandı.

Özetle, sistemin kendi çelişmeleri temeli üzerinde 20. yüzyıl, dörtte üçlük bölümüyle, bunalımlar, büyük toplumsal hareketlilikler ve devrimci sınıf mücadeleleri yüzyılıydı.

Bundan dolaydır ki EKİM I. Genel Konferansı, bahse konu değerlendirmesinde, 20. yüzyılı, “Bunalımlar, savaşlar ve devrimler yüzyılı” olarak tanımlamaktadır.

Kapitalizmin kendi çelişmeleriyle boğuşması, bu çelişmelerin toplumsal sonuçları altında şiddetle sarsılması süreci, ‘70’li yılların ortasına kadar sürdü. Olayların seyrinin değişmesiyle birlikte ‘90’lı yıllarda kapitalizmin ebediliğini ilan etmeye varan gelişmeler ise daha çok son çeyrek yüzyılda yaşandı. ‘70’li yılların ortasından itibaren devrimci akım hız kesmeye başladı. Ulusal kurtuluş mücadeleleri bir tarihi dönemi kapladı ve geride kaldı. Sosyal mücadelelerde belli bir zayıflama başgösterdi. Bu, komünist ve devrimci akımları da etkiledi. Dünya komünist ve devrimci hareketi, gerçekte ‘50’li yıllardan beri süregelen bir düşünsel kargaşa, bölünme ve bozulma süreci içindeydi. Bunun da bir sonucu olarak, sürmekte olan sınıf mücadelelerine önderlik planında artık gereğince yanıt veremiyordu. Herşeye rağmen beslendiği sosyal mücadeleler zemini de zayıflayınca, iyice güçten düştü ve bugün hala da aşamadığı bir bunalım ve kargaşa içerisine sürüklendi.

Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa’da sosyalizm adına egemen olan sistem ise zaten onyıllardır bürokratik bir iç bozulma ve çürüme yaşıyordu; giderek tıkanı ve çözülme işaretleri vermeye başladı. Bu çözülüşün ilk belirtileri ‘70’lerin sonunda Polonya olayları ile ortaya çıktı ve izleyen onyılda hızla olgunlaştı. Öte yandan, devrimci akımın hız kesmesinden de aldığı güçle ve kapitalist ekonominin ağırlaşan bunalımına bağlı olarak, kapitalist sistemin neo-liberal saldırıyla karşı atağa geçmesi de bu döneme, ‘80’li yılların başına denk geldi.

Sonuç olarak; geride kalan yüzyılın dörtte üçünde kapitalist sistemin savunmada olduğunu, büyük bir bunalım yaşadığını, deyim uyuşsa bir çözülme ve yıkılış sendromu

içinde kıvrandığını görüyoruz. EKİM I. Genel Konferansı'nın '91 tarihli değerlendirmeleri üzerinden söyleyecek olursak, durumun değişmesi, burjuvazinin her alanda inisiyatifi yeniden kazanması, '90'lı yıllar üzerinden bakıldığında, yalnızca son 15 yılın olayıydı ve tarihsel ölçülerle ele alındığında bu elbette geçici bir durumun ifadesiydi. Ama bu olayın geçici olduğunu, insanlığın çok geçmeden yeniden, etkili ve yaygın sınıf mücadelelerine dayalı yeni bir tarihi döneme gireceğini iddia etmek, o günün dünyasında inanılması güç bir düşünceydi. Bu düşünce sahipleri, gerçeklerden koparak "modası geçmiş" inançlarında hâlâ ısrar eden marjinal insan grupları olarak görülüyorlardı. Bu algılama tarzı doğal olarak işçi sınıfı ve emekçilerin geniş kesimleri için de böyleydi.

Yeni ve genç bir hareketin temsilcileri olarak siyaset sahnesine çıkan Türkiye'nin devrimci komünistleri, böylesine bir tarihi ortamda toplanan ilk örgüt konferanslarında, kendi cephelerinden işte bu denli ağır bir atmosferi göğüsleyen bir tutum sergiliyorlardı. "*Bugünün Dünyası: Süreçler ve Eğilimler...*" başlıklı metin bunun temel önemde bir belgesi olarak bugün gözler önünde durmaktadır.

Bilimsel temellere dayalı bir dünya görüşü

EKİM 1. Genel Konferansı konuya ilişkin temel değerlendirmesinde, öncelikle, sistemin çelişmelerinin nesnel olduğunu, marksistlerin bunu önden bilimsel bakış ve yöntemle tespit ettiklerini ve bütün bir 20. yüzyılın ise bunu tarihsel olarak doğruladığını ortaya koymaktadır.

Daha 1910 yıllarında, daha ortada henüz emperyalist dünya savaşı ve toplumsal bir devrimin görünen işaretleri yokken, dönemin marksistleri kapitalizmin artık bir bunalımlar, savaşlar ve devrimler dönemine girdiğini açıklıkla saptıyorlardı.

Nitekim öyle de oldu; tarih tam da bu doğrultuda, marksist analizle öngörülen doğrultuda seyretti. Emperyalist dünya savaşı ve Ekim Devrimi, kapitalizmin bir genel bunalım aşamasına girdiğini kesinleştirdi. Ekim Devrimi'nin önünü açtığı ve hız kazandırdığı fırtınalı dönemin yatışması yılları buldu. Fakat izleyen dönem yine aynı çelişkilerin evrimi ve şiddetlenmesi üzerinden şekillendi. Bir kez daha bunalımlar ve çöküntüler, emperyalistler arası çelişmeler ve nüfuz mücadeleleri, ezilen halklar ile emperyalistler arası mücadeleler, metropol ülkelerde keskinleşen emek-sermaye çelişmeleri ve bunun ürünü devrimci sınıf mücadeleleri, ve nihayet, ikinci bir emperyalist dünya savaşı... Bütün bunlar, nesnel çelişmelerinin ürünü olan ve marksist teoriyi bir kez daha doğrulayan tüm bu gelişmeler, toplumsal bunalımlar ve çatışmalar, kapitalist dünya sistemini sürekli sarstı, içine yuvarlandığı genel bunalımı ağırlaştırdı.

Peki nasıl oldu da tarihsel gelişme çizgisi temel noktalar üzerinden hep de Marksizmi doğruladı? Marks ve Engels, bu iki büyük devrimci ve bilim adamı, salt kapitalizme kötü bir akibet öngördüler diye yaşanmadı herhalde bütün bunlar. Sözkonusu olan sistemin özünde varolan nesnel çelişmelerdi; bu çelişmeler kaçınılmaz olarak toplumsal çatışma ve sınıf mücadeleleri üretiyor, sistemse bunlarla sarsılıyordu. Bu çelişmeler olmasa, o mücadeleleri doğuracak bu nesnel zemin olmasa, bir rejime, sisteme ya da topluma istediğiniz kadar kötü bir akibet resmedin, sonuçta ona herhangi bir şey olmaz. Ama toplumun kendi öz çelişmeleri varsa ve marksist düşünce bu toplumsal gerçekliğin teorik ifadesi, düşünsel soyutlamasıysa, o nesnel gerçeklerden hareket ederek kurulmuş bir teori ise, sonuçta tarih bu teoriyi elbette doğrulayacaktı ve nitekim genel çizgiler üzerinden doğruladı da.

Tarih boyunca genel olarak sınıflı topluma ve özel olarak

da kapitalizme karşı çok sayıda düşünsel ve politik akım ortaya çıkmıştır. Ama bu felsefi ve teorik sistemler ya da politik akımlar içerisinde, yalnızca Marks ve Engels'in temellerini attıkları dünya görüşü, diyalektik materyalizm temeline oturan bilimsel komünizm tarih tarafından geniş bir doğrulanma alanı buldu. Yalnızca Marksizm kısa bir zaman içinde etkili bir sınıf mücadelesi silahı oldu; ezilenler dünyasından milyonlarca, onmilyonlarca, giderek yüzmilyonlarca insanı harekete geçirebildi. Marksizmle silahlanan uluslararası devrimci işçi hareketi dünya tarihinin gelişme seyrinde önemli bir rol oynadı. Bunun sırrı, onun toplumsal gerçeğe dayanan, toplumun bilimsel analizinden hareket eden ve çözümlerini de bizzat buradan bulup çıkararak bilimsel devrimci karakterindedir.

Komünist Manifesto, daha 1848'de, kapitalizmin temel çelişmelerinin toplumsal devrime yolaçacağını bilimsel verilere dayanarak öngörmüştü. Daha 19. yüzyılda Paris Komünü'yle, asıl olarak da 20. yüzyılda, bu bilimsel öngörünün doğrulandığını, toplumsal devrimlerin gerçekleştiğini, büyük toplumsal devrim girişimlerinin ortaya çıktığını somut olarak gördük.

Marksizm, daha en baştan, kapitalizm savaş demektir diyordu; bir dizi yerel ve bölgesel savaşın yanısıra insanlık için toplu bir yıkım demek olan iki emperyalist savaşla, bu temel önemde bilimsel düşünce de doğrulandı. Marksizm, 20. yüzyılda burjuvazi artık bir gericilik kaynağıdır, çünkü o tarihsel ömrünü doldurmuş bir sınıftır, diyordu. Bu durumdaki her sınıf gibi burjuvazinin de ayakta kalabilmesi için aşırı gericiliğe başvurmak zorunda olduğunu; emperyalizm çağında kapitalizmin demokrasiye değil siyasal gericiliğe eğilim duyduğunu, özgürlüklerin yok edilmesi ve zayıf ulusların köleleştirilmesi yoluna gittiğini söylüyordu. Bütün bu bilimsel tespit ve öngörüler, burjuva gericiliğinin genel-

leşmesiyle, sistematik beyaz terörle ve tüm bunların zirvesi olarak faşizmle, tarihsel olarak doğrulandı. Bunlara sayısız başka örnek eklenebilir.

20. yüzyıl tarihi, genel çizgiler üzerinden alındığında, bir bütün olarak biz komünistleri doğruladı, bu yeterince açıktır. Ama verdiğimiz mücadeleler sonunda ortaya çıkan yeni toplumsal düzenler uzun dönemli olarak ayakta kalma başarısı gösteremediler. Nesnel güçlükler ve bunun da kolaylaştırdığı öznel hata ve zaafın birleşik etkisi altında, zamanla bozuldular ve yeni bir sınıflaşmanın harekete geçirdiği çürütücü dinamiklerin işlemeyle sonunda çözülüp dağıldılar. Bu, üzerinde ayrıca durulması gereken temel önemde bir konudur. “Sosyalizmin sorunları” olarak da nitelendirilen, fakat daha çok kendine özgü koşullarda yaşanan somut sosyalist uygulamanın tarihsel deneyimlerini toparlamak ve bundan gelecek için sonuçlar çıkarmak olarak anlaşılması gereken bu önemli tartışmanın yeri burası değil. Neticede, marksistlerin kapitalizme ilişkin düşünceleri bütün bir 20. yüzyıl tarihi tarafından temel çizgiler üzerinden doğrulandı; burada ve konumuzun çerçevesi içinde bizim için şimdilik önemli olan budur.

Kitlesel dönemlik, kaçış ve tasfiye ortamında sağlam duruş

‘90’lı ilk yıllar, o yıkılış ve dünya çapında sarsıntı günleri, işte bu tarihsel olarak doğrulanmış temel önemde düşüncelerden kitlesel kopuş dönemiymiş. Dönemliğin, inançsızlığın, mücadeleden kaçışın, davadan yüz çevirmenin dünya çapında kitlesel hal aldığı kendine özgü bir karşı-devrim dönemiymiş bu. Devrim ve sosyalizme ilişkin düşünce ve ideallerden kopmak, hatta tümünden karşısına geçmek ya da en azından uğruna aktif mücadeleden yüz çevirmeyi yaşanan.

Bu, büyük bir düşünsel, politik ve ahlaki dejenerasyon dalgasıydı. Tüm bunların anlaşılır bir sonucu olarak, devrimci harekette görülmemiş düzeyde bir zayıflama ve daralma dönemi idi.

Tam da bugünlere denk gelen EKİM I. Genel Konferansı'nın değerlendirmeleri, tarihin çarpıtılmasına dayalı gerici propaganda saldırısına karşı sağlam bir ideolojik-siyasal duruşun ifadesi olmaktan öteye, aynı zamanda bu kitle sel tasfiye ve kaçış cereyanına da tok ve kararlı bir devrimci yanıtı. Yanıttaki bu tokluğun ve kararlılığın gerisinde de elbette bir ideolojik bakış açısı, bunun ürünü olan bir sınıfsal ve tarihsel bilinç vardı. Sözkonusu değerlendirme metninin geçmiş ve gelecek hakkındaki tahlili bunun açık ve somut bir kanıtıdır.

Orada geçmişe dönük temel düşünce olarak şu dile getirilmektedir: Geride kalan yüzyıl temel çizgiler üzerinden biz komünistleri doğrulamış, yüzyıla damgasını vuran tarihi gerçekler bunun somut bir göstergesi olmuştur. Temsil ettiğimiz toplumsal çözüm alternatifi sonuçta uzun vadeli bir yaşama gücü gösteremese de, 20. yüzyıl, mevcut sınıflı düzenin, ona dayanan kapitalist-emperyalist sistemin karakteri ve çelişmeleri üzerine, dolayısıyla bu çelişmelerin işlemeyle uğrayacağı akibet üzerine ortaya koyduklarımızı, esası yönünden doğrulamıştır vb. Konferans değerlendirmesi bunu salt soyut bir düşünce olarak ileri sürmüyor, tersine, temel önemde süreçlerin tarihsel dökümü üzerinden somut olarak da ortaya koyuyor.

Aynı değerlendirmede geleceğe dönük olarak söylenenlerin özü ise şudur: Sistem yeniden aynı çelişmelerin baskısı altındadır, dolayısıyla tarih tüm dinamizmiyle devam etmektedir. Bu da, aynı şekilde soyut bir inanç olarak değil, fakat sistemin temel çelişmelerinin tarihsel seyri üzerinden ve somut olgular eşliğinde ortaya konuluyor. Emek sermaye

çelişmesi, emperyalizmle ezilen halklar arasındaki çelişme, emperyalistlerin kendi aralarındaki çelişmeler ve nihayet sistemin genel bunalımı, onun kendini ekonomide ve sosyal alanda ortaya koyuşu üzerine somut çözümler, bunun ifadesi olarak önümüzde duruyor. Bu tarihsel sunum yapılırken, bir yandan geride kalan 20. yüzyıla bakılıyor, öte yandan mevcut durumun verileri ışığında ileriye bakılarak, gelecek için sonuçlar çıkartılıyor. Burjuva ideologlarının “tarihin sonu” iddiasının dayanaksız bir ideolojik safsata olduğunu vurgulayan değerlendirme; ‘89 çöküşü, yalnızca bir tarihsel dönemin kapanışı ve yeni bir dönemin de başlangıcıdır; bu yeni dönem, tarihe yeni bir devrimci sınıf mücadeleleri ve devrimler dönemi olarak geçecektir, düşüncesiyle noktalanıyor.

Artık kapitalizm sorgulanıyor ve geleceğe bakılıyor

20. yüzyılı kaplayan toplumsal devrimlerin neredeyse tüm maddi kazanımlarının ortadan kalktığı bir dönemin hemen ardından bunu böyle söylemek, o gün için pek cüretli, aynı ölçüde ayakları yerden kesik bir iddia olarak görünüyordu, bunu yineliyorum. Ama ortaya konulan bu değerlendirmelerden bugüne aradan henüz sadece on küsur yıl geçti ve söylenenler, olayların gelişme yönü bakımından, daha şimdiden doğrulandı bile.

Bugün artık sosyalizmin başarısızlığı değil, fakat bütün sorunların ve her türlü toplumsal melanetin kaynağı olarak bizzat kapitalizmin kendisi tartışılıyor. Artık çok kimse kapitalizmin insanlık için nasıl büyük bir toplumsal bela ve barbarlıklar düzeni olduğunu; baskı ve sömürüye, küçük bir azınlığın akıl almaz ayrıcalıklarına ve büyük bir çoğunluğun dehşet verici yoksunluklarına dayandığını; savaş, militarizm, halklar arası çatışma ve düşmanlıklar ürettiğini; insanı kir-

lettiğini, yalnızlaştırdığını, insan olmaktan çıkardığını; insandan öteye azami kâr uğruna çevreyi, doğayı ve tarihi mirası da hoyratça tahrip ettiğini görüyor, düşünüyor, sorguluyor ve giderek daha yüksek sesle tartışıyor. Bu tür bir tartışma, sistemin bu türden bir sorgulanması, beraberinde kaçınılmaz olarak kapitalizme alternatif arayışlarını da getirecektir ve sosyalizm yeniden kapitalist barbarlık karşısında insanlık için tek çıkış yolu olarak belirecektir, bundan da kuşku duyulmamalıdır.

Mevcut sistemin yarattığı sorunların bir kısmı daha şimdiden dünya çapında milyonlarca insanı harekete geçiriyor. Tarihin hiçbir döneminde bu kadar geniş insan kitleleri kapitalizmin barbarca sonuçlarına karşı aynı anda harekete geçmiş değildir. Emperyalist küreselleşmeye karşı milyonlarca insan sokaklara çıkıyor dünyanın dört bir yanında. Cenova'da bir milyon insan biraraya gelebiliyor ve bunlar büyük ölçüde genç insanlar, üstelik hala da belli ayrıcalıklara sahip Avrupalı gençler. Eğer kapitalizm gençliği yozlaştırma, yoldan çıkarma, kendi değerleriyle sersemletme, manevi bakımdan köleleştirme çabalarına rağmen Cenova'da yürüyen bir milyon insanın büyük bir bölümü gençler olabiliyorsa, bu, sisteme karşı oluşmuş duyarlılık kadar sisteme karşı olan güçlerin dinamizmine de bir göstergedir. Bu noktanın özel önemini gözden kaçırmamak gerekir.

Öte yandan bakıyoruz, milyonlarca insan savaşa karşı eylemli protestolara katılabiliyor. Tarihin hiçbir döneminde bu çapta bir kitlesel savaş karşıtı hareketlilik yaşanmamıştır. Komünist Enternasyonal'in büyük bir güç olduğu, Sovyetler Birliği'nin büyük bir güce ve itibara, dünya emekçileri üzerinde büyük bir etki ve prestije sahip olduğu bir tarihi dönemde, örneğin '30'lu yıllardaki somut emperyalist savaş tehlikesine karşı bile, aynı anda bu çapta bir kitlesel eylem zinciri oluşmamıştır.

Komünist Enternasyonal, 1920'li yılların ortalarından itibaren yeni bir emperyalist dünya savaşı tehlikesi öngörerek, buna karşı sistematik kampanyalar yürüttü. Ardından bunu savaşa ve faşizme karşı birleşik bir kampanyaya dönüştürdü. Bu çerçevede dünyanın dört bir yanında milyonlarca insan harekete geçirildi, ki o dönem için gerçekten büyük kalabalıklardı bunlar ve esası yönünden işçi sınıfı hareketi eksenine dayanıyordu. Yine de bu büyük başarının anlaşılır bir mantığı vardı. Uluslararası komünist hareket sağlam biçimde örgütlü ve çok güçlüydü. İşçi sınıfı ve emekçi kitlelerin politik bilinci bugünle asla kıyaslanmayacak denli ileriydi. Dahası, kapitalist dünyada sarsıcı bir ekonomik-toplumsal bunalım yaşanmaktaydı ve faşizm ile yeni bir emperyalist dünya savaşı, birçok ülkenin geniş işçi ve emekçi yığınları için somut bir tehlikeydi.

Bugün böylesi koşullar yok. Bugünün öznel koşulları hiçbir biçimde o dönemle kıyaslanamaz. Buna rağmen yerel bir savaşa karşı dünya çapında milyonlarca insan yürüyebiliyor. Bugün ortada ne Komünist Enternasyonal var, ne de işçi sınıfı hareketi üzerinde yükselen güçlü komünist partileri. Buna rağmen Irak'a karşı bin bir yalan ve aldatamaca dayalı olarak hazırlanan bir savaşa karşı onmilyonlarca insanın duyarlılığı kendini eylemli tepkiler üzerinden gösterebiliyor. (Bizzat güdümlü Amerikan basınının kendi saptamasına göre, savaşı önceleyen iki ay içinde dünya çapında tekrarlanan gösterilere 30 milyonu aşkın insan katılmıştır.)

Bu duyarlılığın sınırları nedir, derinliği ne kadardır, sistemin temellerine bir nebze olsun yönelebilmekte midir? Bugün için bu soruların yanıtı sanıldığı kadar önemli değildir. İnsanlık kapitalist barbarlığın sonuçlarına karşı bir duyarlılık ortaya koyuyor, bugün için önemli olan, önemsenmesi gereken budur. Bu duyarlılık yeri geliyor, G-8 ve benzeri toplantılarda dünyanın ezilen halklarına karşı ge-

liştirilen yeni saldırı politikalarına karşı oluşuyor; yeri geliyor, bağımlı ve metropol ülkelerdeki neo-liberal saldırılara karşı kendini gösteriyor; yeri geliyor savaşa ve militarizme, hükümetlerin geniş halk yığınlarını aldatarak sıcak bir savaşı gündeme getirmelerine karşı ortaya çıkıyor. Bu henüz radikal bir duyarlılık değil kuşkusuz; kapitalizmin temellerine yönelen, hele hele sosyalist toplumsal düzeni amaçlayan bir duyarlılık hiç değil. Ama bugün için önemli olan da bu değil. Bugün için önemli olan, insanlığın kapitalist barbarlığın sonuçlarını kabul etmemesidir. Bugünün en büyük ilerlemesi budur; ve soruna tarihin ve sınıf mücadelesinin gelişme diyalektiği üzerinden bakıldığında, bu ilk adımın paha biçilmez bir siyasal ve moral değeri vardır.

Sosyalizm yeniden güçlü alternatif haline gelecek

Kapitalizm bu sonuçları ürettikçe, insan yığınları da bu sonuçlarla yüzyüze gelip bir biçimde bunlara itiraz ettikçe, bu giderek kendi mantığı içinde sistemin sorgulanması ve zamanla reddedilmesi sonucunu getirecektir. Bu işin diyalektiği, toplumsal hareketlerin, devrimci sınıf mücadelelerinin oluşum mantığı da budur zaten. Önce sistemin şu veya bu alanda ortaya çıkan sonuçlarına yönelir tepkiler ve zamanla, bu pratik tepkilerin sağladığı eğitim ve deneyimin de yardımıyla, daha ileri sorgulamalar ve mücadeleler gündeme gelir. Giderek bu mevcut sisteme alternatif arama yönelimini besler, hiç değilse kitlelerin nispeten ileri kesimlerinde.

Cenova'da bir milyon insanı bir araya getirmek gerçekten büyük bir iş ve bunu sıradan ilerici inisiyatifler yapıyor, devrimci partiler değil. Devrimci parti, sağlam bir program ve stratejik bakışın yanısıra güçlü bir disiplin, büyük bir organizasyon yeteneği ve ortonite demektir; ama bütün bu

eylemlerin arkasında hiç de böyle partiler yok, bunu biliyoruz. Daha çok yerel nitelikte, örgütsel bakımdan son derece gevşek, herhangi bir program ve stratejiden de yoksun, sıradan ilerici inisiyatifler var. Yer yer sol partilerin destek ve katılımına rağmen durum esası yönünden böyle. Bunların internet ve diğer iletişim yollarıyla yaptığı hazırlıklar, sonuçta sayıları milyonları bulabilen insan yığınlarını bir noktaya toplayabiliyor ve bu insan kalabalıkları, “bir başka dünya mümkün!” diye haykırabiliyorlar. Şimdilik önemli olan budur ve bu sanılandan da önemlidir.

“Bir başka dünya mümkün!” demek, toplumsal olarak bir alternatif arama eğilimini, bunun yansıması bir bilinci ortaya koyuyor. Reddedilen özünde kapitalizmdir burada; kapitalizmin barbarlığına, sayısız sorunun kaynağı bugünkü kapitalist dünyaya mahkum değiliz, denilmiş oluyor sözkonusu sloganla. “Bir başka dünya”nın somutta sosyalizm olduğu söylenemiyor henüz, bu kalabalıkların belki en ileri kesimlerini dışında tutarsanız. Bu denilemiyor henüz; çünkü geride kalan yüzyılda sosyalizmin sonuçta bir yenilgisi, başarısızlık kabul edilen bir olumsuz akibeti var. Bunun yarattığı önyargılar, tereddütler, kafa karışıklıkları, hatta hatta kaba inaçsızlıklar var. Ama sonuçta zaman hızla akacaktır; günü gelecek, işçi sınıfı ve emekçiler, bu sistemin tek gerçek ve olanaklı alternatifinin sosyalizm olduğunu yeniden görüp anlayacaklardır.

Kapitalizmin yüzyılları bulan bir tarihi var; ama ona karşı sosyalizmden başka bir alternatif üretmedi bugüne dek insanlık ve bu hiç de bir rastlantı değil. Kapitalizmin tek gerçek alternatifi sosyalizmdir. Tarihin verileri ve teorinin gerçekleri ışığında bakıldığında, ortada başka bir alternatif yok. “Başka bir dünya” olacaksa eğer bu sosyalist bir dünyadan başkası olmayacak, olamayacak. “Ya barbarlık, ya sosyalizm!”, “Ya kapitalist barbarlık içinde çöküş, ya da

sosyalizm!” şiarı bunu dile getiriyor. Bunun dışında bir çıkış yolu, bir çözüm şekli, olanaklı “bir başka dünya” yok. 20. yüzyıl tarihi, kapitalizmin alternatifinin yalnızca sosyalizm olduğunu, yüzmilyonlarca insanı kapsayan tarihsel pratiklerle somut olarak gösterdi.

Tarihin kanıtlamış bulunduğu gerçeği, marksist teori önden bilimsel yoldan öngörmüştü. Bu öngürünün tarihi olaylarla doğrulanması elbette bir rastlantı değildir. Marks ve Engels’in temellerini attığı devrimci teori, bilimsel komünizm, tarihte ütopyacı sosyalizmin sonunu işaretler. O, kendi çözümünü bizzat kapitalizmin bağrından bulup çıkararak bilimsel bir dünya görüşüdür. Bu teorinin kapitalizmin onulmaz çelişmeleri, bu çelişmeler zemininde boy veren sınıflar mücadelesi ve bu mücadelenin varacağı sonuçlara ilişkin tüm temel görüşleri tarih tarafından doğrulanmış bulunmaktadır. İşçi sınıfı ve burjuvazinin taraflarını oluşturdukları modern sınıf mücadelesi, bu mücadelenin zirvesi olarak proletarya devrimi ve bu devrimin ürünü olarak sosyalizme geçiş, halihazırda tarihin doğruladığı temel teorik gerçeklerdir. İnsanlık, devrimci proletarya şahsında, onun yol gösterici ve ön açıcı önderliği altında, kapitalizmin barbarlığından kurtulmayı olanaklı kılan biricik gerçek çözüme, yani sosyalizme yeniden varacaktır. Ve elbette, bunu eskiyi tekrarlayarak değil, fakat büyük bir dikkatle iyi ve kötü yanlarından öğrenerek, bu temel üzerinde onu her alanda aşarak yeni bir düzeyde yapacaktır.

20. yüzyılın sosyalist inşa deneyimleri temel önemde kusurlarla içiçe oldular. Partimizin programı bunu açık olarak saptıyor ve hali hazırda ulaşılmış bulunduğu sonuçları temel noktalar üzerinden ortaya koyuyor. Geleceğin sosyalizmi geçmişin birikimi ve deneyimleri üzerinde yükseleceği için, bir dizi temel yönelim bakımından geçmiştekinin bir benzeri olmayacaktır. Hele hele tekrarı hiç olmayacaktır.

Elbette 20. yüzyılda inşa edilmeye çalışılan sosyalizm, geleceğin sosyalizm kurucuları için temel önemde bir tarihsel deneyimdir. Bu deneyime dayanmadan, buradaki başarı ve üstünlüklerden güç almadan, iyi yanlarından yararlanmadan, kusurlu ve zaafli yanlarını görüp eleştirmeden, toplamında bu deneyimlerin yarattığı tecrübe birikimini özümsemeden, bu ilk tarihsel uygulamayı aşan bir sosyalizm kurulamaz. Yeni ve daha ileri bir sosyalizm, eskinin anlaşılması, eleştirisi ve bu temel üzerinde aşılmasıyla kurulabilir ancak. Kaldı ki akan zamanın ortaya çıkardığı maddi ve kültürel ilerleme bunu, daha ileri bir sosyalizm uygulamasını, ayrıca kolaylaştıracaktır. Geleceğin sosyalizm kurucuları, işe başlayacakları koşulların kendine özgü bir çok güçlüğü ile yine yüzyüze kalacak olsalar bile, büyük ihtimalle 20. yüzyıl sosyalizminin katlanmak zorunda kaldığı “zorunlu kötülük”lerin bir çoğuyla bu kez karşılaşacaklardır. Zira insanlık bugün maddi ve kültürel açıdan düne göre büyük ilerlemeler kaydetmiş bulunmaktadır. İşe bu kez bir çok bakımdan daha ileri bir noktadan başlanabilecektir.

Bunlar daha çok yöntemsel değişimler, burada konumuz sosyalizmin sorunlarını tartışmak değil. Bu kısa değişimlerle amaçlanan yalnızca şu: Milyonlarca insan emperyalist küreselleşmeye, hemen her ülkede uygulanan neo-liberal politikalara, İMF'nin, DB'nin, DTÖ'nün ezilen halklara dayattığı açlığa, yoksulluğa ve yıkıma karşı sesini yükseltiyor, bu arada militarizmin ve emperyalist savaşın karşısına çıkıyor. Kapitalizme, onun egemenliğinin ifadesi dünya düzenine bu noktalardan ve bir dizi başka temel noktadan itiraz ediyor, “bir başka dünya mümkün!” diyor. Ama henüz “kahrolsun kapitalizm, yaşasın sosyalizm!” diyemiyor ya da özü bu olan bir eğilimi ortaya koyamıyor. Ama emekçi kitlelerin bunu da diyecekleri gün gelecek. Bu tabii ki devrimci

bir çabanın da sonucu olacak, ama sonuçta o noktaya gelinecek. Geçmişini aştıklarını pratikte gösterecek ve bu konuda kitlelere güven verecek devrimci partilerin çabaları, bu süreci ayrıca kolaylaştırıp hızlandıracak.

Biz komünistler bu inancı daha yıkılışın tozu dumanı içinde bu denli açık ve alabildiğine kuvvetli bir biçimde taşıyorduk. Bunu görmek isteyenler, dönüp EKİM I. Genel Konferansı'nın "*Bugünün Dünyası: Süreçler ve Eğilimler...*" başlıklı metnine yeniden bakabilirler. Elbette komünistler, daha '91 Şubat'ında dünyanın tablosu ve sistemin geleceği üzerine bu denli açık devrimci bir perspektif ortaya koyarlarken, hiç de kuru ya da soyut inançlardan hareket etmiyorlardı. Tersine, bilimin ve tarihin somut verilerine dayanıyorlardı. Marksist dünya görüşüne ve devrim davasına bağlı kaldığınız bir durumda, sistemi bu gözle görmeyen en olağan şeydir. Çünkü bir dünya görüşünüz var; geçmişini ve geleceğiyle tarihi süreci, bu arada mevcut sistemi, bunun ürünü bir teorik bakış açısıyla görüyorsunuz. O zaman da sistemin çelişmelerini ve bu çelişmelerin ona nasıl bir akıbet hazırladığını da açıklıkla görebiliyorsunuz.

Geleceği görmek ve geleceğe hazırlanmak

Komünistler 1994 yılı içinde temel önemde bir başka saptama yaptılar. Yeni bir proleter kitle hareketleri ve halk isyanları dönemine girildiğine ilişkin bir saptamaydı bu. Son on yılın olaylar tablosuna bakınız, bunun artık tartışılmaz bir gerçek olduğunu tüm açıklığı ile göreceksiniz.

Avrupa'ya bakınız, neredeyse her ülkesinde yıllardan beridir proleter kitle hareketleri var. Toplumsal hareketlilikler bakımından nispeten durgun bir ülke olan Avusturya'da, 50 yıl aradan sonra yeni bir genel grev daha geçenlerde ger-

çekleştirdi. Fransa ve Belçika'da işçi sınıfı yıllardan beridir döne döne sermayenin saldırısına karşı direnme yolunu tutuyor. Alman işçi sınıfı hoşnutsuzluğunu, 90'lı yıllar boyunca bir çok kez grev ve gösteriler yoluyla ortaya koydu. İtalya'da, İspanya'da, komşumuz Yunanistan'da, sayısız işçi eylemi ve geniş çaplı grevler yaşandı, yaşanıyor. Aynı kitle hareketliliği Latin Amerika ülkelerinde çok daha güçlü ve yaygın bir biçimde var. '90'lı yıllarda Arjantin, dünyanın en çok grev ve genel grev yapılan ülkelerinden biri durumundaydı. Latin Amerika'da kent yoksulları ve yoksul köylüler de çeşitli biçimlerde direniyorlar, bu direnişler bir çok durumda halk hareketleri biçimini alıyor ve zaman zaman yerel halk isyanları düzeyine varıyor. Asya'da da dikkate değer bir proleter kitle hareketi var. Güney Kore ve Hindistan, döne döne işçi eylemlerine ve grevlere sahne oluyorlar, vb.

Bir proleter kitle hareketleri ve halk isyanları dönemine girmiş bulunmaktayız, bu artık açık bir olgudur. Bunun henüz yalnızca bir başlangıç olduğunu söylemeye ise gerek yok. Sistemin büyük bir gerici ideolojik saldırıyla zafere kazandığını ve sınıflar mücadelesi sayfasının artık kapanmış bulunduğunu iddia ettiği bir dönemin ardından gelen ilk önemli hareketlenmeler bunlar. Daha büyük toplumsal çalkantılar arkadan, 2010'larda, '20'lerde, '30'larda gelecek. Dünya geçmiştekini misliyle aşacak yeni toplumsal altüst oluşlara sahne olacak, bundan en ufak bir kuşku duyulmamalıdır. Kapitalizm öyle çelişkiler ve gerilimler biriktiriyor ki, gelecekte bunun bütün sonuçlarıyla sert sınıf mücadeleleri üzerinden yüzleşmesi kaçınılmaz olacaktır. Sosyal eşitsizlikler her yerde hızla büyüyor, yeni boyutlar kazanıyor. Eskiden bu daha çok gelişmiş kapitalist ülkelerle bağımlı ülkeler arasında ve bağımlı ülkelerin kendi bünyelerinde yaşanırdı, şimdi artık hissedilir biçimde gelişmiş kapitalist

toplumları da kapsayarak genelleşiyor. Almanya dünyanın üçüncü zengin ülkesidir; ama bu ülkede sosyal kutuplaşma sürekli derinleşiyor, emekçi insan sürekli yoksullaşiyor, işini yitiriyor, bugüne kadar sahip olduğu güvencelerden yoksun kalıyor, bu aynı sürecin öteki yüzü olarak ise kapitalist tekeller semirdikçe semiriyorlar. Aynı şey ABD'de daha beter bir biçimde var. Neo-liberal saldırı dünya çapında sürüyor, dolayısıyla sosyal kutuplaşmanın hızla derinleşmesi bugünün dünyasında genel bir olgu. Dünyanın her yerinde aynı politikalar emekçi sınıfa kabul ettirilmeye, işçi sınıfı ve emekçiler her yerde köleleştirilmeye çalışılıyor. Elbette bunun sosyal ve siyasal sonuçları gitgide serteleşecek sınıf çatışmaları üzerinden zamanla ortaya çıkacaktır, bu kaçınılmazdır.

İçerdeki sosyal yıkımlara dışarda saldırganlık ve savaşların eşlik etmesi ise rastlantı değil, tesine son derece mantıklıdır. Burada bir bütünlük var. Bugünün dünyasında militarizm yeniden çığırından çıkmış durumda. Büyük emperyalist güç odakları arasında hummalı bir silahlanma yarışı var. Bu, kızışan emperyalistler arası rekabetin, gitgide açık biçimler kazanan emperyalist nüfuz mücadelelerinin bir yansıması. ABD emperyalizmi tek süper güç konumunu güçlendirme ve süreklileştirme, ötekiler ise yeni güç odakları olarak sivrilmeye, pastadan daha büyük paylar elde etme peşinde. Bunlar gelecekteki daha büyük kapışmaların ilk seansları henüz. Bu çerçevede tüm büyük emperyalist ülkeler hummalı bir biçimde silahlanıyorlar.

ABD bugün savunma bütçesine yılda 400 milyar dolar ayırıyor. Bu, yıllık ulusal gelir üzerinden iki Türkiye demektir. Bugün yeryüzünde yılda ortalama 25 milyon insan açlıktan ölüyor. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne göre, yılda 20 milyar dolar olsa, açlıktan insan ölümlerinin tümüyle önüne geçilebilir. Demek ki, ABD yıllık savunma

bütçesinin yirmide birini bağışlasa, dünyada açlıktan kitlesel ölüm sorununa çözüm bulunabilecek. Afrika'da şu ana kadar 26 milyon insan AIDS'den öldü. Şu an 60 milyon insan AIDS virüsü taşıyor. 2020 yılına kadar 70 milyon insanın öleceği öngörülüyor. Sadece ABD savunma bütçesinin onda biri bu işe ayrılrsa, önümüzdeki 15 yıl içerisinde bu 70 milyon insanının hayatı kurtarılacak. Ama bütün bunlar kapitalizmin umrunda değil. Kapitalizm bu türden sorunları kendine dert edinseydi, kendisi olmaktan çıkardı.

Kapitalizm sosyal eşitsizlik, yoksulluk, perişanlık, konutsuzluk, işsizlik, militarizm, savaş, gericilik, ırkçılık üretiyor. Sistemin egemenleri de bütün bunların farkındalar. Sistemin biraz uzun vadeli ve bir parça nesnel düşünen ideologları, burjuvazinin hizmetindeki bir kısım yazar, düşünür ve politikacılar, yer yer "acı geçeği" itiraf da ediyorlar. 21. yüzyılı bekleyen büyük sınıf mücadelelerini, toplumsal altüst oluşları kast ederek; gelecekteki toplumsal çalkantılar üzerinden bakıldığında, 20. yüzyıl, 21. yüzyılı yaşayacak kuşaklara nispeten sakın geçmiş bir tarihi dönem olarak görünecektir, diyorlar. Bu, beklenen büyük toplumsal çalkantı ve çatışmaların çapı ve şiddetini dile getiriyor. İyi ama bu daha şimdiden belli değil mi? Sistemin şimdiden gösterdiği hayvanilikler ilerde neler yaşanacağına bir işaret değil mi? Emekçilerin ve ezilen halkların şimdiden gösterdiği tepkiler, sistemin ilerde ne türden sert sınıf mücadeleleriyle karşı karşıya kalacağına bugünden bir gösterge değil mi?

Demek ki soluğumuzu tutacağız ve sabırla önümüzdeki büyük tarihi çatışmalara hazırlanacağız. Öyle üç-beş sene de devrim olacak mı türünden küçük esnaf kafasıyla hesaplar yapmak, bu konuda bir yakın gelecek umudu göremeyince de kavgadan yüz çevirmek bizim işimiz olamaz. Biz, topluma ve tarihe bilimsel ve tarihsel ölçülerle, dolayısıyla onyıllar üzerinden bakan, sistemin çelişmelerini ve sorunlarını,

bunun ürünü olacak sınıf mücadelelerini bu bakışla ele alan ve kavrayan, kendini buna göre hazırlayan proleter devrimciler olabilmeliyiz. O zaman devrimci sınıf partisi şahsında geleceğin büyük tarihsel olaylarına en iyi biçimde hazırlanmakla kalmaz, onları etkileme, kendi devrimci hedef ve amaçlarımız doğrultusunda yönlendirme ve bir sonuca bağlama olanağı da elde ederiz. Aksi durumda, belki başlangıçta samimi bir heyecanla da katıldığımız devrim yolunda soluğumuz erken kesilir, çabuk yorulur, umutlarımızı yitirir yollarda kalırız.

Tarihin zikzakları karşısında soluğu kesilenler

Nitekim '90'lı yıllarda solun genelinde, bazı grupların yanısıra küçük-burjuvaziden gelme kadroların önemli bir bölümünde, böylesi bir soluk kesilmesi yaşandı. Daha önce sözü edilen kitlesel döneği bir yana *koyalım*. Bir dönem devrim için fedakarca ve militanca çalışan birçok insan da bu arada olup bitenin ağırlığı altında ezildi, soluksuz kaldı ve hala da haklı bulduğu davayı ortada bıraktı. Böyleleri büyük toplumsal sorundan koparak kişisel kaygılara kapıldılar ve aile yuvalarına döndüler. Onlar için yaşam ve sorumluluk alanı artık 60-70 metre karelik mekanlar ve beş-on kişilik nüfuslar, yani evleri ve "çekirdek aile"leri oldu. Sınıfa ve emekçi kitlelere, onlar şahsında topluma ve insanlığa karşı sorumluluğun yerini, bundan böyle eş ve çocuklara karşı sorumluluk aldı.

Tarihin zikzakları karşısında insanların inançlarını, onun ifadesi davalarını bu kadar kolay ortada bırakmaları, temelde sınıfsal nedenlere dayalı bir tutum olmakla birlikte, aynı zamanda büyük bir kişilik ve karakter zayıflığının yansımasıdır. Bu edilgen konum üzerinden de olsa hala devrime sempatiyle bakan çok kimseyi incitebilir; ama bu söylen-

mesi gereken bir şeydir, çünkü bu bir gerçektir.

Bu, bizzat bu insanlar şahsında çok büyük bir insani yıkım ve dejenerasyona yolaçmıştır. Bu tür kişilikler gerçekte mahvolmuş, boşluk ve anlamsızlık içinde bitmiş durumdadırlar. Bu insanların, bu eski solcu militanların bugün bir partisi yok, herhangi bir davası yok, neredeyse hiçbir inancı yok. Oysa bugünün Türkiye'sinde besleme takımından oluşan neo-liberallerin bile kendilerine göre arsızca savundukları bir davaları var. Ortaçağ artığı din yobazları bile davalarını, kendi partilerini iktidar partisi yapabilecek kadar sahipleniyorken, mezhep inancıyla hareket eden Aleviler bile kitlesel oluşumlar yaratıyorken, dar bir milliyetçi dava güden Kürt yurtseverleri bile kendi davalarını bütün yaşananlara rağmen iyi kötü sahipleniyorken, düne kadar devrim isteyen ve sosyalizm adına hareket eden, devrimci sınıf mücadelesi düşüncesine ulaşan, sosyalizmi bir dünya görüşü olarak benimseyen insanların bugün kendi davalarından bu denli kopmaları, olup bitenin duygusuz ve tepkisiz uzaktan seyircisi haline gelmeleri gerçekten utanç vericidir.

Toplumda milyonların yaşamını cehenneme çeviren bu kadar ağır sorunlar yaşanacak, dünyada bunca eşitsizlik, haksızlık, sömürü ve zulüm olacak, kapitalist sistem insanlığı yeniden militarizmin ve savaşın ateşi içine sürecektir ve siz bütün bunlar karşısında sessiz, etkisiz ve tepkisiz kalacaksınız. Üstelik dünün solcuları, hatta hatta devrimcileri olarak! En fazla kafanızın içinde ve duygularınızda tepki duyacaksınız, ama pratik olarak hiçbir şey yapmayacaksınız. Bu her türlü toplumsal ve insani sorumluluktan kopmak, bu anlamda insanlıktan çıkmak değilse nedir?

Emperyalistler arası ilişkilerin seyri ve Irak krizi üzerinden bugünü

Emperyalistler arası ilişkilerin yeni tablosu

Bugünün dünya gündeminde baş sırayı tutan Irak sorunu, emperyalistler arası ilişkilerde yeni bir dönemi işaretlemektedir. Dünyanın başlıca emperyalist güçleri İkinci Dünya Savaşı'ndan beri ilk kez bu denli belirgin bir biçimde karşı karşıya geldiler. İlk kez olarak Irak sorunu şahsında askeri sorunlar, daha somut olarak da savaş sorunu, batılı emperyalistler arası ilişkilerde önemli bir anlaşmazlık ve gerilim kaynağı haline geldi.

İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen dönemde emperyalist ülkeler arası ekonomik rekabetin yeniden canlanması '60'lı yıllara denk gelir. Bunu takiben siyasal etki ve nüfuz mü-

cadeleleri '70'li ve '80'li yıllarda olgunlaştı ve '90'lı yıllarda, özellikle Doğu Bloku'nun dağılması ve AB oluşumundaki ilerlemeyle birlikte, belirgin bir nitelik kazandı. Şimdi emperyalistler arası çelişkiler ve rekabet kendini artık askeri alanda da gösteriyor. Yıllardır ABD'nin askeri vesayetinden kurtulma çabası içinde olan Almanya-Fransa mihveri, artık kendi askeri karargahını kurma ve uluslararası müdahale kuvvetlerini oluşturma gayreti içindedir. Bu ülkeler ABD'yi aşan bir inisiyatif geliştiriyorlar ve karşı politikalar üretme yoluna gidiyorlar. Bu çerçevede Rusya'yı da yanlarına çekmeye çalışıyorlar ve ABD'nin çeşitli ülkelerle sorunlarından fırsat düştükçe yararlanıyorlar. Özetle dünya politikasında söz sahibi olmak iddiasındaki başlıca emperyalist güçler, günümüzde gittikçe daha çok ve artık her alanda karşı karşıya geliyorlar.

ABD'nin izlediği dünya politikası bu karşı karşıya gelişini ayrıca tahrik edip hızlandırıyor. Dünya jandarması olarak onun bugün peşpeşe çeşitli ülkelere hoyratça çullanmasının gerisinde, aynı zamanda emperyalistler arası rekabet faktörü var. ABD, daha vakit varken, onlar henüz cepheden bir çatışmayı göze almak yeteneği ve olanaklarından yoksunken, kendi emperyalist rakiplerini etkisiz kılmak istiyor. Dolayısıyla Irak'a karşı emperyalist savaş aynı zamanda emperyalistler arası çıkar çatışmalarının bir ürünüdür ve bu anlamda emperyalistler arası bir savaş niteliği de taşımaktadır. Ne var ki bu, Irak halkının yıkımı ve işgali üzerinden sürdürülüyor.

Bunun üzerinde birazdan duracağız. Önce bir ara değinme. Düne kadar devrimci olan ya da öyle geçinen Kürt miliyetçileri arasında bugün önmeli bir güç kazanan Amerikancı eğilime göre durum tümüyle başkadır. Onlara bakılırsa, ABD yükselen ve gücü tartışılmaz olan bir imparatorluktur, artık onun karşısında durulamıyor, durulamaz da. Du-

rulur mu, durulamaz mı bunu göreceğiz, ama gelişmeler de ortada. Amerika'nın daha şimdiden Irak'ta nefesi tıkanmış durumda. Irak halkının nüfus olarak beşte birini bile oluşturmayan bir kesiminde süren direnişin daha ilk hamleleri karşısında bu küstahlığı ölçüsünde hoyrat emperyalist gücün düştüğü durum içler acısıdır.

Demek ki ABD hiç de öyle karşısında durulmayacak bir imparatorluk değilmiş. Tam tersine, Irak'ın yüzde yirmilik bir bölümünde süren bir direniş onu daha dün elinin tersiyle ittiklerine bugün muhtaç hale getirebiliyor. İşte Amerikancı liberallerle elele Kürt milliyetçilerinin yücelttikleri, karşısında durulamaz dedikleri, Ortadoğu'da istediği "yeni düzen"i kuracaktır dedikleri Amerikan gücünün sınırları bu kadar, buraya kadar. Çürümüş ve halktan kopmuş bir diktatörlük rejimini savaş yoluyla devirmek ile bir halka boyun eğdirmek arasındaki farkı unutanların, ABD'nin gücü önünde kölece gerdan kıranların düştüğü içler acısı durum işte bu. Ama bunun üzerinde daha sonra duracağız.

İkinci Dünya Savaşı'ndan bugüne

ABD son 50 yıldır emperyalist dünya sisteminin jandarması idi ve bugün hala da öyle. İkinci Dünya Savaşı sonrası oluşan dünya tablosu içerisinde ABD kapitalist-emperyalist dünya sisteminin hegemon gücü haline geldi ve bu, olayların seyri içinde, buna savaşın sonuçları üzerinden de denebilir, çok doğal bir biçimde gerçekleşti. Birinci Dünya Savaşı'na kadar dünyanın hegemon emperyalist gücü İngiltere idi. Yeni emperyalist güçlerin yükselişi, burada özellikle Almanya sözkonusudur, bu hegemonyayı sarstı ve yeni bir emperyalist hegemonya mücadelesini gündeme getirdi. Savaş bu hegemonyanın artık tartışmalı hale geldiğinin bir göstergesi

olduğu kadar, yükselen bir güç olarak Alman emperyalizminin yeniden paylaşım talebinin de bir ürünüydü. Dört yıl süren ilk paylaşım savaşı, Almanya ile müttefiklerinin yenilgisiyle sonuçlandı. Ama bu hegemonya krizinin bitişı anlamına gelmiyordu. İngiltere ve müttefikleri savaştan galip çıkmalarına rağmen emperyalist kampta dünya hegemonyası sorunu çözülmeden kalmıştı. İki savaş arası dönem, emperyalist hegemonya sorununun çözülmeden kaldığı bir geçiş dönemidir. Sorun ancak İkinci Dünya Savaşı'nın ardından bir çözüme kavuştu. ABD, herhangi bir zorlanma yaşamadan, kapitalist-emperyalist dünya sisteminin patronu haline geldi.

ABD'nin kapitalist dünya üzerindeki bu tartışmasız hegemonyası ilk olarak 1969 yılında, doların altına eşdeğer para birimi olmaktan çıkmasıyla sarsıldı. Bunun gerisinde ise yuttuğu kaynaklarla ABD ekonomisini sarsan Vietnam savaşı vardı. Dolar krizi nedensiz değildi, Vietnam savaşını finanse edebilmek için Amerika ölçsüz bir biçimde dolar basıyordu. Bu, dolara olan uluslararası güveni sarstı ve onun altınla eşdeğer para birimi olması durumuna son verdi. Vietnam halkının Amerikan emperyalizmine karşı sergilediği o görkemli direniş, Amerika'nın o tartışmasız hegemonyasındaki ilk büyük gediği de böylece açmış oldu.

'60'lı yıllar içinde ABD karşısında daha çok da ekonomik planda yükselen bazı emperyalist güçler olmakla birlikte, sonuçta bunlar hala da Amerikan hegemonyasına tabi idiler. Deyim uygunsu ABD'nin eteğinde güçlenen ve ona tabi olan, onu kendi patronu olarak kabul eden güçlerdi. Somutta Almanya ile Japonya'nın durumu buydu. Burada tek istisna olarak Fransa'dan sözedilebilir. Fransız emperyalizminin tarihte bir yeri, her dönem kendine göre bir gücü, bir kişiliği ve kültürel mirası var. Buradan da gelen bir dirençle, de Gaulle şahsında, ABD'ye karşı belli bir muhalefet çizgisi

izledi. Öyle ki, bunun sonucu olarak Fransa '60'lı yıllarda NATO'nun askeri kanadından çekilme yoluna bile gitti. Buna paralel olarak, Almanya'yla ilişkilerini geliştirip bir Avrupa eksenini yaratmaya çalıştı. Fransa'nın arkasına saklanarak kendine gelecek için bir inisiyatif alanı yaratmak, sonuçta Alman emperyalizmi için de bulunmaz bir fırsat, bilinçli bir hesap ve somut bir tercihti. Yine de bu gelişmeler, sistemin kendi içinde henüz küçük çaplı bir çatlağı ifade ediyordu. Genel planda sistem hala da bir bütündü ve ABD tartışılmaz hegemon güç, yani sistemin patronu ve jandarmasıydı.

Gelgelelim kapitalizmin eşitsiz ve sıçramalı gelişme yasa-sı işliyor, sonuçları da kendini iktisadi ve giderek siyasal alanda gösteriyordu. Savaş Japonya'da ve Almanya'da korkunç bir tahribat, üretici güçlerde büyük bir yıkım yaratmıştı. Ama bu ülkeler bizzat ABD desteğiyle, bu ülkelere akan muazzam boyutlardaki Amerikan sermayesinin de yardımıyla, zaman içerisinde toparlandılar ve 1970'lere gelindiğinde, ABD'nin karşısına birer büyük ekonomik güç olarak, dünya pazarında onunla rekabet edebilen güçler olarak çıkabildiler.

Daha 70'li ve '80'li yıllarda, bu iktisadi güçlenme temeli üzerinde, giderek kendi siyasal kimliğini ve inisiyatifini bulmaya yönelik girişimler de ortaya çıktı. Japonya için bu türden olanaklar sınırlı olmasına rağmen Avrupa'da durum farklıydı. İki emperyalist dünya savaşının esas sahnesini oluşturan ve bu iki savaşta kendini tüketen Avrupa'da, bu türden girişimleri makul ve masum hale gösterebilen tarihsel koşullar da vardı. Çatışan çıkarlar ve bunun ürünü savaşlar yerine, iktisadi ve giderek siyasi çıkarların uyumlulaştırılması, buna dayalı bir birleşik Avrupa, ileri ve barışçı bir proje olarak sunulabiliyordu pekala.

Somutta Fransa ve Almanya için Avrupa Birliği, bu türden bir çabanın ürünüydü. Bunun ilk adımı daha 1950'li yıllarda, çelik ve kömür dallarındaki tekeller arasında kurulan eko-

nomik birlikle atılmış oldu. Zamanla bundan önce Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) doğdu; bu ise giderek siyasi bir birliğe, Avrupa Birliği'ne (AB) doğru evrildi. Elbette bu evrim çizgisi, ekonomik alandaki gelişmelerin siyasi düzeyde de ifadesini bulması anlamına geliyordu.

Bununla birlikte bu gelişmeler, Sovyet Birliği çöküp Doğu Bloku ortadan kalkana kadar, sistem içinde baş gösteren, ama henüz onun dengelerini, iç uyumunu, hegemon güce tabiyeti zorlayan şeyler değildi. ABD tartışmasız patrondu, çünkü hala da her alanda öteki büyük emperyalist güçlere göre çok güçlüydü. Ve daha da önemlisi, karşılarında Sovyetler Birliği'nin liderliği altında siyasi, özellikle de askeri açıdan güçlü bir blok vardı. Bu koşullarda ABD, Sovyetler Birliği'nin temsil ettiği blok karşısında kapitalist dünyanın genel çıkarlarını koruyan etkili bir güç olarak duruyordu. Tüm ötekiler ABD'nin bu gücüne ve korumasına muhtaçtı. Örneğin Federal Almanya, ABD olmaksızın açık-gizli intikamcı niyetlerini, bunun bir parçası olarak Doğu Almanya'yı yutma heveslerini sürdüremezdi.

Fakat EKİM 1. Genel Konferansı'nın zamanında tüm açıklığı ile saptadığı gibi, '89 çöküşüyle birlikte bu ilişkiler tablosu temelden değişti ve batılı emperyalistler arası ilişkileri derinden etkileyecek yeni bir tarihsel durum çıktı ortaya. Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku'nun dağılmasının ardından emperyalist dünyanın kendi içindeki çelişmelerin gelişip serpilmesini engelleyen bir büyük engel, bir büyük tarihi güç ortadan kalktı. O güne kadar Sovyetler Birliği ve Doğu Boku'nun varlığı, emperyalistler arasındaki çelişmelerin gelişmesini ve bütün boyutlarıyla serpilmesini engelliyordu. İktisadi-ticari rekabet yaşanabiliyor, siyasi inisiyatif kazanma eğilimleri gösterilebiliyor, belli siyasi oluşumlar ortaya çıkabiliyordu. Ama bunun tüm sonuçlarına doğru ilerleyebilmesi, özellikle askeri biçimler alması o gün için

olanaklı değildi. Çünkü karşıda askeri bir karşıt kuvvet vardı, öteki emperyalist güçler bu çerçevede ABD'ye muhtaç ve dolayısıyla tabi idiler.

Yine de, özellikle de bazı Avrupalı emperyalist güçler, alttan alta kendi güçlerini geliştirmeye çalışıyorlardı. Fransa'nın büyük bir inat ve hırsla nükleer güç olma arzusu bundan ayrı düşünülemez. Düşününüz ki Fransa en önemli nükleer denemelerini tam da Sovyetler Birliği yıkıldıktan sonra gerçekleştirdi. Bunda da anlaşılmaz bir yan yok; zira Fransa'nın bütün bu alandaki hazırlığı, aynı zamanda ABD karşısında kendi bağımsız inisiyatifini geliştirmeye yönelikti. Böyle bir kaygı olmasaydı, sorun salt Sovyetler Birliği'ne karşı güçlenme ihtiyacından kaynaklansaydı, ABD'nin nükleer gücü, bu gücün sağladığı koruma buna fazlasıyla yeterdi. Ama belli ki hırslı Fransız emperyalizminin bundan öte kaygıları ve hesapları vardı. Dö Golcü çizgide kendini dışavuran ve Fransa'nın NATO'nun askeri kanadından çekilmesine yolaçan da temelde bundan başka bir şey değildi. Bunun böyle olduğu bugün bütün açıklığı ile ortaya çıkmış bulunduğuna göre burada sözü daha fazla uzatmak gereksizdir.

'90'lı yıllarda dünyanın yeni tablosunu tahlil eden değerlendirmelerimiz bütün bunları içeriyor. Emperyalist dünyanın kendi içindeki çelişmelerin gelişip serpibilebilmesinin önünde artık herhangi bir engel kalmamıştır, çelişkiler özgürce gelişecek ve bütün sonuçlarına varacaktır, deniliyor bu değerlendirmelerde. Bu, emperyalistler arası rekabetin siyasal alanda kızışması, emperyalistlerin giderek askeri alanda da kendilerini güçlendirme eğilimleriyle ortaya çıkması anlamına geliyordu. Bugün bakıyoruz, süreç tam da bu doğrultuda ilerliyor ve benim eski değerlendirmelerimize işaret ederek bugünün gerçekleri üzerinde durmam da buradan kaynaklanıyor.

Rakiplerini dizginleme ve denetim altında tutma stratejisi

11 Eylül sonrasında ABD emperyalizminin “teröre karşı mücadele” adı altında yaptığı çıkış, kendini kendi dışındaki bütün bir dünyaya, ama bu arada öteki emperyalist güçlere de dayatmasından başka bir şey değildir. Ama yanılığa düşmemek gerekir; 11 Eylül, sağladığı bahanelerle bu açıdan yalnızca yeni bir fırsat olmuştur, emperyalistler arasında zaten içten içe sürmekte olan çatışmanın yüzeye vurmasını hızlandırmıştır, o kadar. Bu yüzeye vuruşu ABD’nin Irak’a yönelik savaşı üzerinden somut olarak gördük. İkinci emperyalist savaştan beri emperyalist dünyanın kendi iç ilişkilerinde ilk kez bu denli ağır bir kriz yaşandı. Bu bile ilişkilerde artık yeni bir döneme girildiğinin bir göstergesidir.

Bu kriz gerçekte son on küsur yıldır dipten dibe olgunlaşıyordu. ABD, daha Sovyetler Birliği yıkılır yıkılmaz öteki emperyalist odaklarla kendi arasındaki çelişmelerin gelişip serpilmesi için yeni tarihi koşulların oluştuğu gerçeğini gördü ve inisiyatifi kaybetmeme, ötekiler henüz zayıfken, henüz kendisine kafa tutma olanaklarından yoksunken konumunu pekiştirme yolunda kolları sıvadı. Irak’a ilk emperyalist müdahale, birinci Körfez Savaşı, tam da bunun bir ürünüydü.

ABD bu pratik adımlarına yeni bir stratejik çerçeve oluşturmakta da gecikmedi. 1992 tarihli gizli bir Pentagon belgesi bunun bir ifadesidir. Orada, ABD’nin tarihte ilk kez dünyanın tek süper egemen gücü konumuna erişmiş olması tespitinden hareketle, bunun güçlendirilmesi ve süreklileştirilmesi için yapılacaklar stratejik bir bakış açısıyla ele alınıyor. Benimsenen yeni stratejinin temel amacı, geleceğin muhtemel rakip güçleri henüz zayıf ve hazırlıksızken alınacak tedbirlerle, onlara ABD’yle hiçbir biçimde boy ölçüşemeye-

cekleri düşüncesini aşlamak olarak saptanıyor. ABD kendini askeri ve politik açıdan öyle güçlendirmelidir ki, rakip empeyalistler, değil bir karşı güç olarak sivrilip onunla dünya egemenliği uğruna bir mücadeleye girişmek, bunu “akıllarından bile geçiremeyecekleri” (bu, bizzat orijinal belgedeki ifadedir) bir duruma düşebilsinler.

Bu yeni stratejik hedefin saptanmasından beri ABD, silahlanma ve savaş bütçesini büyüttükçe büyüyor. 11 Eylül’e ulaşıldığında bu rakam 300 milyarı bulmuştu bile. 11 Eylül’den sonra hızla yaklaşık 400 milyara çıkartıldı. “Ek bütçe”ler bu rakamın dışındadır. Düşünüz ki halihazırda öteki başlıca büyük devletlerin, Rusya, Çin, Almanya, Fransa ve İngiltere’nin savaş bütçelerinin toplamı bile bu rakama ulaşamıyor. ABD emperyalizmi halihazırda rakipleri karşısında askeri bakımdan bu denli güçlü bir konumdadır.

Bütün bunlar, bu çılgınlık boyutundaki silahlanma ve savaş yatırımları, kime karşı olabilir? Bütün bunların salt halklara karşı yapıldığını söyleyemeyiz; halklara karşı bu çapta ve bu türden bir silahlanma hem gerekli değil, hem de bir noktadan sonra işe yaramaz. Örneğin “yıldız savaşları” projesinin hedefi kendiliğinden belli değil midir? Belli ki bu türden bir silahlanma hazırlığı diğer emperyalist güçlere karşıdır. Elbette bu güçlenme en başta sistem karşıtı güçleri dizginleme gibi doğal bir imkan sağlıyor; ama burada temel sorun, hele de güncel sorun, bu değil. Halkların henüz ayaklanmalara, devrimci kalkışmalara, silahlı mücadelelere girişmediği bir dönemde, ABD için esas ve öncelikli sorun, kendi tek süper güç konumunun değişmezliğini ve değiştirilemezliğini rakip olma potansiyeli taşıyan öteki emperyalist devletlere dayatıp kabul ettirmektir, böylece onları kendi denetimi altında tutmak, kendi temel tercih ve çıkarlarına tabi kılmaktır. Sovyetler Birliği’nin çözülmesinin ardından ortaya konulan ve uzun süre gizli tutulan “savunma kon-

septi", bu amacı zaten bütün bir açıklığıyla formüle de ediyor. ABD'nin temel önemde stratejik kaygılarında biri bu, nitekim hazırlıkları ve attığı adımlar, yaptığı hamleler buna yöneliktir.

Clinton döneminde (ki neredeyse '90'lı yılların tümünü kapladı) bu iş daha üsturuplu bir biçimde yapılıyordu. ABD güç üstünlüğünden gelen konumunu kendi tercih ve çıkarlarına göre kullanıyordu; ama bunu öteki emperyalistlerin onurunu kırmadan, onların bölgesel düzeyde bir ölçüde meşru gördüğü çıkarlarını fazla zedelemeyen yapıyordu. Siz bölgesel güçsünüz, bölgesel güç olarak da haklarınıza ve çıkarlarınıza saygı gösterilecektir; ama sakın ola ki dünya çapında bir küresel güç olmaya soyunmayınız, kendi çapınızı ve dolayısıyla haddinizi biliniz ve bu çerçevede hareket ediniz; bu koşula uyulmak koşuluyla ABD de sizin bölgesel düzeydeki nüfuzunuza ve çıkarlarınıza saygı duyacaktır, diyen bir politik üslup ve tarz egemendi ABD dış politikasına. Dünya olaylarına ilişkin çeşitli kararlar alınırken, sonuçta bunlar ABD'nin dayattığı kararlar olsa bile, rakip emperyalistlerin söz hakkı ve onayı biçimsel olarak önemseniyor, onların desteği alınmadan uygulamaya sokulmuyordu. Karşı tarafın çıkarları, onuru, söz hakkı bir biçimde, ama elbette daha çok da biçimsel düzeyde korunuyordu.

Nitekim akıl hocaları içindeki en akıllılardan biri, ünlü Brzezinski, oturup bu konuda bir kitap da yazdı. ABD'nin dünya egemenliğinin uzun vadeli kılınması sorununu ele alan ve *Büyük Santranç Tahtası* başlığı taşıyan bu kitap egemen görüş açısı, emperyalistler arası ilişkilerin bugünkü seyri bakımından dikkate değer bir anlam kazanıyor. 1997'de yayınlanan bu kitap, tarihte ilk kez olarak "tek küresel güç" haline gelmiş ABD emperyalizminin bu konumunu nasıl pekiştirip kalıcı hale getirebileceğine dair stratejik meseleleri ele alıyor; bu konuda Amerikan emperyalizmine, ABD'yi

yönetenlere stratejik bir bakış ve somut bir perspektif sunmayı amaçlıyor.

Bu kitapta üzerinde durulan temel konu ve sorun, 11 Eylül sonrasında özel hamlelere konu olan Avrasya egemenliğinden başka bir şey değil. Brzezinski'nin kitabında Avrasya, geniş anlamıyla, Avrupa ve Asya'nın bütünü olarak düşünülüyor ve dünyaya egemen olmak Avrasya'ya egemen olmaktır denilerek, bu düşünce tarihsel ve güncel çerçeve içinde ayrıntılı biçimde gerekçelendiriliyor. Esas sorun ve dolayısıyla yeni hamleler alanı olarak Rusya ve doğusu, yani iç Asya üzerinde duruluyor. Ama burada bizi ilgilendiren bunlardan çok ABD'nin öteki emperyalist ülkelerle ilişkileri konusunda ortaya konulan yaklaşımdır. ABD elbette dünyanın tek egemen süper gücü olarak kalmalıdır ve bunu kalıcılaştırmalıdır, diyor Brzezinski, ama bunu başarabilmesi için de bölgesel güçlerin bölgesel düzeydeki çıkarlarına ve bu alandaki inisiyatiflerine de saygı göstermelidir. Örneğin Avrupa'yı tabii ki Fransa-Almanya eksenine bırakmalı, bu ikilinin buradaki bölgesel nüfuzu ve çıkarlarına saygı gösterilmeli, fakat karşılık olarak da bu bölgesel güçlerden ABD'ye tabi olmaları istenmeli, bizzat Avrupa'nın kendisi de dahil olmak üzere ABD'nin dünya meselelerine yönelik çıkar ve tercihlerine destek vermelidirler. Fransa ve Almanya, ABD'nin bu üst egemenliğini kesin bir tutumla tanımadıkları sürece, bir Avrupa Birliği bile kuramayacaklarını bilmek ve öğrenmek zorundadırlar vb.

Brzezinski'nin kitabında, örneğin Fransa, bir dizi uyarı eşliğinde alabildiğine aşağılanıyor da. Emperyalistler arasında Irak'a karşı savaş üzerinden yaşanan güncel krizin odağında Fransa'nın bulunduğu düşünülürse, bu uyarı ve aşağılamalar bugün ayrı bir anlam ve önem kazanıyor. Brzezinski, Fransız aydın ve politikacılarının bir saplantı içinde olduklarını, yeniden küresel bir güç olmak hevesinden bir türlü kendilerini

kurtaramadıklarını söylüyor ve ekliyor; oysa bu bir kuruntu, Fransa'nın hiç de böyle bir gücü yok ve olamayacak da. Fransız ordusunun gücü ve imkanları Afrika'daki bir takım darbeleri bastırmaya belki yetebilir; ama Fransa, küresel güç mücadelesinde dünyanın herhangi bir bölgesine müdahale etmek gücüne sahip olmadığını da artık anlamalı ve dayanaksız saplantılarını bir yana bırakmalı, gerçekçi olmalıdır. Bunu yaptığı takdirde, ABD de onun bölgesel güç konumunu ve bundan kaynaklanan çıkarlarını tanıyacaktı vb.

Aynı kitapta Çin ve Rusya için de benzer düşünceler ileri sürüyor. Brzezinski'nin temel yaklaşım felsefesi şu: Eğer biz büyük bir imparatorluk olacaksak, kendimize tabi güçlerin çıkarlarına ve söz haklarına saygı göstererek bunu yapmalıyız, ancak bu koşulla tek süper güç olma konumumuzu koruyabilir ve süreklileştirebiliriz. Elbette üst egemen güç biz olmalıyız, ama ötekilerin bölgesel çıkarlarına ve söz haklarına da saygı göstermeliyiz. Özetle istenen, feodal hiyerarşideki soylu-vasal ilişkisinin devletler düzeyindeki bir tür modern versiyonudur.

Irak üzerinden emperyalistler arası ilişkiler tablosu

Bush döneminde ve esas olarak da 11 Eylül'den itibaren ABD'nin terkettiği ilişki tarzı tam da bu oldu. Dünya meseleleri üzerine "tek yanlı dış politika" olarak daha 11 Eylül öncesinde bunun teorisi ve savunması da yapıldı, ilk adımları da daha o günden atıldı. ABD kendini vasallarına zorla dayatan, onların çıkarlarını tanımayan, onların devlet onurlarını zedeleyebilen tavırlarla ortaya çıkmaya başladı.

Irak, Rusya ve Fransa'nın nüfuz alanıydı ve bu Körfez Savaşı'nın yarattığı bir sonuçtu. Bugün Irak'a müdahale, sonuçta burayı Fransa ve Rusya'nın elinden almak anlamına

geliyor ve somutta hedeflenen de aynı zamanda buydu zaten. Bunun Irak halkı ve bölge halkları için sonuçlarını bir yana koyalım; ama somutta Irak'a müdahale, petrolü nedeniyle büyük önem taşıyan bu nüfuz alanını Fransa'nın ve Rusya'nın elinden çekip almak demektir. Ortadoğu'daki ABD egemenliğini iyice pekiştirmek, rakip emperyalistleri bu alandan sürmek demektir. ABD Irak'ta başarılı olabilseydi ardından gündeme İran'ı alacaktı. İran pazarı demek Avrupa, daha somut olarak da Alman ve Fransız pazarı demektir. İran'a muhtemel bir ABD saldırısının başarısı demek, İran pazarını Almanya ve Fransa'nın, yanı sıra Rusya'nın elinden çekip almak demektir. ABD Irak'a kolayca egemen olmayı başarsabilseydi, kısa zamanda İran'la da bir çatışmayı gündeme getirebilirdi.

ABD'nin Irak saldırısının arkasında elbette çok yönlü hesaplar var. İsrail'i güçlendirmek, Ortadoğu gibi kritik bir bölgede egemenliğini pekiştirmek, İran'ı kuşatmak, olanaklıysa orayı da düşürerek Ortadoğu'dan Orta Asya'ya arada hiçbir engel, denetim dışı kalmış bir alan bırakmamak vb. Ama hesaplardan biri de, rakip emperyalistleri kendine tabi ve mecbur kılabilmek için Ortadoğu'nun petrol vanalarını tümünden ele geçirebilmektir. Ortadoğu petrollerine tam egemenlik, Japonya'nın, Almanya'nın, Fransa'nın boğazına tam olarak yapışmak demektir, bu yeterince açık. Bunun emperyalist rakipleri karşısında ABD'ye nasıl bir üstünlük sağlayacağı da aynı ölçüde açık olmalıdır.

Ama ABD emperyalizmi bunu kendi dünkü emperyalist müttefiklerini çiğneyerek, onları elinden geldiğince ezerek yapmaya çalışması, onun gücünün değil zayıflığının bir göstergesi sayılmalıdır. Güçlü ve soğukkanlı bir imparator, vasallarının onuruna uluorta dokunamaz, onların çıkarlarını kaba bir biçimde zedeleme yoluna gitmez. Eğer dokunmak ve zedelemek zorunluluğu duyuyorsa, burada bir zayıflık

var demektir. Rakip emperyalistler karşısında bir an önce yeni üstünlükler kazanma kaygısı, ABD'yi onlarla karşı karşıya getiriyor. Bu çerçevede Fransa, Almanya ve Rusya'nın savaşa muhalefeti aslında bir savunma refleksidir, kendi etki alanını koruma kaygısı ve çabası var burada. Burada saldırıda olan, çatışmayı rakipleri yönünden zamansız olarak yaratan, bizzat ABD'dir. Öteki emperyalistler durduk yerde dünkü patronlarının karşısına geçmiş değiller. ABD onların çıkar alanlarına kabaca ve hiçbir geçerli meşru nedene dayanma ihtiyacı duymaksızın müdahale ettiği içindir ki onlar da buna karşı çıkmak zorunda kalmışlardır. Irak krizi üzerinden olay budur.

Güçlü olan kendine tabi olanı doğal bir biçimde etki altında tutar. Oysa burada kendini zorla dayatma vardır. Bakıyoruz, aynı zorla dayatma kendine bağlı işbirlikçi rejimler şahsında da ortaya çıkıyor. Türk devletinin olmayan onuru uluorta örselenebiliyor. Aynı şey Endonezya'da, bir biçimde Pakistan'da yapılıyor. Eğer imparatorluk olma iddiasındaki bir süper devlet kendi vasallarını ve kendine bağlı işbirlikçileri böyle uluorta örselemek ihtiyacı duyuyorsa, bu güçten değil zayıflıktan gelmektedir. Burada egemenliğini pekiştirme değil, tam tersine egemenlikte bir çözülme var demektir.

Nitekim olup bitenler, ABD'nin dünya egemenliğinde başlayan çözülmenin işaretlerinden başka bir şey değildir. Bunu özellikle dünün devrimcisi bugünün burjuva liberaleri olarak Kürt milliyetçilerinin anlamaları gerekir. Onlara bakılırsa, ABD artık karşısında durulamaz bir güçtür; işte üç haftada Irak'ı dümdüz etti, şimdi sırada İran ve Suriye var, bunun ardından ise sıra Türkiye'ye gelecek; karşı durulmaz maktadır güç olarak ABD, Ortadoğu'daki statükoları yıkarak kendi yeni demokratik düzenini kuracak.

Oysa sicilli Amerikancılar dışında kimse olup bitene böy-

le bakmıyor, olup bitenleri ABD'nin gücüne bir gösterge saymıyor. Bütün soğukkanlı gözlemciler Irak kriziyle birlikte yaşanan toplam olaylar tablosunu ABD'nin zayıflığına bağlıyorlar ve Amerikan imparatorluğunun çözülme sürecine işaret ediyorlar. Amerika o dev ulusal kaynaklarına rağmen Irak savaşını finanse etmekte giderek zorlanıyor. Irak'a egemen olmak için halen ayda 4 milyar doları suya atmak zorunda, senede 50 milyar dolar eder bu ve Irak'ın petrol zenginliği bile bu faturayı telafi edemez. Irak petrolünün tümüne el koymak, Irak halkına geride hiçbir şey bırakmamak yoluna gitmek bile bu faturayı karşılamaz. Kaldı ki, direniş büyüdüğü oranda bu fatura da büyüyecektir. Güçlülük, karşısında durulamazlık bunun neresinde? Bu bir batağa saplanmış olmaktan başka nedir ki?

Dünya çapında Amerika'ya karşı büyük bir nefret var ve bu giderek büyüyor. ABD, dünya halklarının haklı nefretini kazanıyor ve tecrit oluyor. Kendi dünkü emperyalist müttefikleri ile karşı karşıya geliyor, kendi işbirlikçileriyle sorunlar yaşıyor. Bu bir çözüldür. Tabii ki çözülen bir güç hala da güçlüyse hoyratlık yapma imkanlarına da sahip demektir. Ama bu, patronu olduğu sistemin istikrarını bozmaktan başka nedir ki? ABD'nin kapitalist dünyada İkinci Dünya Savaşın'dan beri kurduğu o "Amerikan barışı" artık dünya çapında çatırıyor.

ABD dünkü batılı müttefikleriyle sorunlu hale geliyor, 40-50 yıllık işbirlikçileriyle sorunlu hale geliyor, kendi içinde sorunlu hale geliyor. Amerikan burjuvazisinin kendi içinde görüş ayrılıkları büyüyor. Gelişmeler karşısında Amerikan emperyalizminin genel çıkarlarını kollama kaygısıyla, Irak üzerinden izlenen politika bizzat ABD'nin egemen eliti içinde bile sorgulanıyor. Bağdat'a girişle birlikte "muhteşem zafer" in ilanı sonrasında bile Kissinger gibi bir adam, ABD gerçekte bu savaşı kaybetmiştir, diyebildi. Saddam'a karşı

kazanmış olabilir, ama bunun ABD'yi dünyada düşürdüğü durum üzerinden bakıldığında, o gerçekte bu savaşı kaybetmiştir, demek istiyordu. Brzezinski gibi adamlar da bu düşüncedeler. Bunlar Amerikan emperyalizminin genel çıkarları üzerinden sorunlara bakan adamlar, ünlü akıl hocaları, bir egemenliğin nasıl ayakta tutulacağını çok iyi biliyorlar. Bush yönetiminin şimdi atıldığı maceraların ABD'ye ne tür faturalar çıkartacağını, onun mevcut egemenliğini nasıl sarsacağını kestirebilen insanlar, buradan gelen kaygılarla konuşuyorlar. Gerçek savaş rakip emperyalistlere karşı olduğuna göre, gerçekte savaş dünya egemenliğini pekiştirmek amacına dayandığına göre, Irak'ta Baas rejiminin kolay yıkılması burada tali bir durumdur, demek istiyorlar. Amerikan burjuvazisinin genel çıkarlarını, Amerikan emperyalizminin uzun vadeli egemenliğini düşünerek, ABD bu savaşı kaybetmiştir diye düşünüyorlar.

Bush ve çetesinin tercih ve adımlarında ise temsil ettikleri şirketlerin kısmi çıkarları önemli bir rol oynayabiliyor. Eğer bir imparatorluk kendi genel çıkarları değil de o imparatorluk içersindeki belli güçlerin kısmi çıkarları üzerine dünya politikası yürütmeye çalışıyorsa, bu büyük bir maceracılık demektir. Bu maceracılık halihazırda ABD payına Irak batağı olarak somutlanmış bulunuyor.

ABD gücünün sınırları ve Irak macerası

Diğer büyük emperyalist devletlere göre ABD halen de belirgin biçimde güçlü bir devlet. Bugün dünyada hiçbir devlet Amerika ile boy ölçüşebilecek olanaklara sahip değil. Ötekilerin nispeten avantajlı olduğu ekonomik alanda bile bu böyle. ABD'ye en yakın iki devletten ilki Japonya, öteki Almanya. İlkinin yıllık ulusal üretimi ABD'nin yarısını ancak

buluyor, ikincisinin dörtte birine bile ulaşamıyor. Dünya Bankası'nın 2000 yılı rakamlarına göre dünyanın toplam yıllık üretimi kabaca 31.5 trilyon dolar ve bunun 9.8 trilyonu, yani yaklaşık üçte biri yalnızca ABD'nin elinde. En yakın rakibi Japonya ve onun payı 4.8 trilyon, kabaca %15. Almanya'nınki ise yalnızca 1.9 trilyon ve bu rakam son on yıldır pek az değişiyor, arada gerilediği bile oluyor (1990'da 1.7 trilyon dolar olan rakam 1999'da 2.08 trilyona çıktı ve bir yıl sonra 1.9 trilyon dolara indi). Tabii bu rakamlar kendi başına yanıltıcı olmamalı; gerisinde, ABD'ye dünyanın dört bir yanından sermaye akarken, Almanya'dan ise tersine bizzat Alman tekellerinin yatırımlarını dışarıya kaydırması olgusu da var. Alman tekelleri kârlarını aşırılaştırmanın ve rekabette üstünlük elde etmenin yolu olarak dış yatırımlara büyük eğilim duyuyorlar ve bu giderek dev boyutlara ulaşıyor.

Öte yandan, örneğin Almanya'nın gücüne henüz AB'nin ekonomik gücü üzerinden de bakacak durumda değiliz. Zira son Irak krizi de gösterdi ki, AB henüz bu gücü blok olarak kullanabilme olanaklarından yoksundur. Dahası, İngiltere'den öteye İtalya, İspanya, Danimarka, bir ölçüde Hollanda ve Rumsfeld'in "yeni Avrupa"sı, yani Doğu Avrupa, bu kriz esnasında ABD'nin yanında saf tuttu.

Bu sonuncular bir yana bırakılırsa, öteki Avrupalı emperyalistlerin ABD'nin yanında saf tutuşunun gerisinde ortak ekonomik çıkarlar var aynı zamanda. Avrupalı tekellerin ABD'de çok önemli yatırımları var. İngiltere'nin ABD'nin kuyruğundan ayrılmamasının, Blair'in sadakatle hep de Bush'u izlemesinin gerisinde de bu, ABD'deki büyük İngiliz sermaye yatırımları var. ABD'deki yabancı kökenli sermaye yatırımlarının %20'si İngilizler'e, oysa yalnızca %6'sı da Almanlar'a ait. Bunun için Almanya savaş konusunda o kadar hevesli olmazken, Toni Blair Bush'un eteğinden ayrılmayabiliyor. Savaşta Amerikan yanlısı tavır alan bütün em-

peryalist ülkelerin somut durumuna dönüp baktığımızda, hep Amerikan kapitalizmiyle, özellikle Amerikan silah tekelle-riyle sıkı ortaklığa dayanan bir takım çıkarlar var (bunu Dani-marka ile Hollanda için de söyleyebiliriz). Hükümetler sade-ce kendi tekellerinin eğilimlerini ve tercihlerini dillendirerek, Amerikan savaşımdan yana ya da karşı olabiliyorlar.

Sonuçta son krizle de açığa çıkan bu olgusal gerçekler, AB'nin henüz çok gevşek bir birlik olduğunun da bir gös-tergesi. Bundan dolayı Almanya ile Fransa daha gerçekçi davranarak ve yanlarına Belçika'yı da alarak, AB içinde ayrı bir yapılaşmanın adımlarını atıyorlar. Bunun yeni bazı ör-neklerini de bizzat son Irak krizi esnasında gördük. ABD müdahalesine karşı ortak tavır alan bu ülkeler, anlamlı bir tutumla tam da Irak savaşı esnasında, NATO'dan ayrı, ki bu ABD'den bağımsız olmak anlamına geliyor, bir askeri karargah kurma kararı aldılar.

Fakat sonuçta rakamlar gösteriyor ki, ABD hala da çok büyük bir ekonomik güçtür. Aynı şekilde ABD, halihazırda dünyada büyük bir siyasal güçtür de doğal olarak. Çünkü müttefikleriyle giderek daha çok karşı karşıya gelse de, on-lar üzerindeki eski etki ve denetimini giderek kaybetse de, yarım asırlık işbirlikçilerinin başına çuval geçirmek zorunda kalsa da, dünyada en önemli siyasal güç hala da ABD'dir. Askeri alandaki üstünlüğü ise tartışılmaz bir olgu olarak duruyor orta yerde; dünyanın hiçbir öteki ülkesi, hatta ül-keler grubuyla kıyaslanmaz ölçüde devasa bir askeri güce ve savaş makinasına sahip ABD, bunun üzerinde daha önce durmuştum.

Ama işte tüm bunlar bugün sorunsuz bir dünya egemen-liğine yetmiyor, bunlara rağmen ABD denetim kurmakta zorlanıyor, kapitalist dünya üzerinde 60 yıllık sorunsuz ege-menlik artık çözülme işaretleri veriyor.

ABD 10 trilyonluk bir ekonomi ama unutmayalım ki, bu

bir kapitalist ekonomi. Onun öyle onulmaz iç çelişmeleri var ki, bu 10 trilyonluk ekonomi beklenmedik bir anda çökebilir de. ABD dünyaya karşılıksız dolar basıyor, dolar basıp kaynak yaratıyor, ama bunun da bir sınırı olacak. Gün gelir bu doları pula çevirebilir, hele de böyle Irak maceralarıyla da elele giderse. Vietnam savaşının o güne kadar altınla eşdeğer dünya para birimi olan dolar için yarattığı akıbetin bir benzerini kastediyorum. Nitekim daha bugünden ABD'nin en büyük kaygılarından biri de budur, birçok ülkenin dış ticaretinde, dış ödemelerinde doları para birimi olmaktan çıkarması korkusu. Irak çıkarmıştı mesela, geldi işgal yoluyla Amerikan dolarını yeniden egemen kıldı. Bu aynı zamanda doların euroya karşı mücadelesidir diyenler, kuşkusuz doğru bir noktaya işaret ediyorlar.

Bugün ABD ekonomisi çok büyük bir zaafiyetle yüz yüze. Ülkede işsizlik yeniden ve sürekli olarak büyüyor. Ekonomide herhangi bir toparlanma belirtisi de yok halen. Normalde 3-4 yıllık durgunluk evrelerinin ardından yeniden toparlanmayı başarıyordu. Geçmişteki devrelere bakarak 2003 yılında da toparlanacağını, hele "Irak zaferi"nin ardından itilim kazanacağını sanıyor ve bekliyorlardı. Ama halen bütün göstergeler kötüye gidiyor; durgunluk artıyor, mali spekülasyonda, yabancı sermayeyi kendi ülkesine çekmek için izlenen yollardı, borsadaki bir sürü düzenbazlıklardı, Enron skandalıydı, başka skandallardı... Sonuç olarak Amerikan ekonomisi halen bir zaafiyet ve güvensizlik içerisinde. 10 trilyonluk ekonomi olmak, kendi başına bir şey ifade etmiyor; bu kapitalist ilişkiler içerisinde anlamını bulan 10 trilyonluk bir kapasitedir, kapitalizmin onulmaz çelişkilerinin azizliğine uğramak her an olanaklıdır bu ilişkiler içinde. ABD 1929'u önceleyen yıllarda da çok zengin ve güçlü bir ülkeydi, ama bunalım bir anda patlak verdi, borsa bir anda çöktü ve arkası korkunç bir yıkım oldu. İşsizlik, iflaslar,

kapanmalar, vb. ile büyük bir dünya bunalımına dönüştü.

Petrol ve silah tekelleri için sergilen saldırgan çıkışların, onları rahatlatan akıl almaz silahlanmanın ve savaş yatırımlarının ABD ekonomisi için maliyeti ne olacak henüz belli değil. Bunlar durgunluktan bir çıkış imkanı yaratmak bir yana, ekonominin dengelerini tepe takla eden sonuçlara da varabilir pekala. Ayda 4 milyar doları suya atmak zorunda kalıyor ve gelişmeler bu faturayı katlayacak gibi görünüyor. Emperyalist egemenlik mücadelesi bu türden harcamalar yapmayı gerektirir, bu işin doğasında var. Ama birçok gözlemci haklı olarak; ABD'nin şu anda üstlendiği savaş faturası Irak petrolüne tümüyle el koysa bile karşılanabilir bir fatura değil, hiçbir petrol zenginliği bu savaşı finanse etmeye yetmez diyor. Bu ABD'yi yönetenleri de derinden düşündürüyor olmalı ki artık başka ülkeleri yardıma çağırıyorlar. Bu aynı zamanda bu faturayı da yardıma geleceklerle paylaşmak anlamına geliyor.

Başka ülkeleri yardıma çağırarak, aynı zamanda, iç ve dış kamuoyunun karşısına Irak'a petrolü için el koyan işgalci bir güç olarak değil de, "barışı ve Irak'ın yeniden inşası"nı gerçekleştiren "uluslararası camia" olarak çıkmak ihtiyacının da bir ürünü kuşkusuz. Böylece dönüp kendi kamuoyuna, biz bunu iddia edildiği gibi Dick Cheney ya da Rumsfeld'in şirketleri için yapıyor değiliz, bu uluslararası camianın sorunu, yetki de irade de onlarda diyebilmek, ortadaki tepkileri yatıştırabilmek için de gerekli bu.

Ama ben bunun da bir çözüm olacağını sanmıyorum. Neticede Irak halkı işgale itiraz ediyor. Bu işgalin bir emperyalist devlet ile "uluslararası camia", yani Birleşmiş Milletler kılığı altında karşılıklarına çıkacak üç-beş büyük emperyalist devlet tarafından yapılması arasında bir fark görmeyecektir. Her durumda işgalin son bulmasını isteyecektir.

Halkların direnme gücü

Daha yalnızca birkaç ay önce büyük bir kibirle, Irak meselesini Birleşmiş Milletler platformunda tartışmayız, bir savaş yürüttük ve sonuçta kazandık, dolayısıyla bu zaferin ganimeti de bize aittir, bizden sorulur diyenler ve bunu Fransa, Almanya ve Rusya'ya da kabul ettirerek BM'den bu doğrultuda karar çıkartanlar, bugün dönüp onlara, gelin Irak meselesini birlikte konuşalım, birlikte çözelim demek zorunda kalabiliyorlar. Düşünün ki bu, Irak halkının henüz çok sınırlı olan ve daha üç ayı ancak bulan direnişi sayesinde ortaya çıkmış bir sonuçtur.

Mayıs'ta Amerikan yönetimine bağlı geçici bir hükümet kuracaklardı. Mayıs erken Haziran dediler, Haziran erken Temmuz dediler. Temmuz'da eski işgal valisi gitti, yenisi geldi. Paul Bremer gelir gelmez Irak'ta demokrasiyi kur-

mak zaman gerektirir, bir-iki yıl biz kendimiz yöneteceğiz dedi. Ama üstünden bir ay bile geçmeden, apar topar 25 kişilik kukla bir Geçici Konsey kurdular. Irak'ı giderek Iraklılar yönetecek görüntüsü yaratabilmek için bu adıma ihtiyaç duydular. İşler bununla da kalmadı, Amerikan Senatosu Bush'a Irak'ta sorumluluğu öteki emperyalist güçlerle paylaşmayı, bunun için BM'ye başvurmayı tavsiye eden bir kararı oybirliği ile aldı. Buna başka bazı gelişmeler de eklenebilir.

Peki ama bütün bu beklenmedik gelişmeler neden? Çünkü Irak halkı direniyor ve emperyalist işgalcileri zor durumda bırakıyor. Direniş henüz çok sınırlı, ama gelecekteki asıl büyük direnişin de işaretlerini veriyor. İşgalci güçleri de asıl bu kaygılandırıyor ve onları, direnişi daha filiz haliydeyken tecrit edip boğmak üzere bu türden adım ve girişimlere yöneltiyor.

İşte bu halkların gücüdür! Siz Baas rejimini üç haftada yıkabilirsiniz, peki 26 milyonluk Irak halkını ne yapacaksınız? Ona çıplak bir işgalci egemenliği, işgal gücünün varlığını kabul ettirebilir misiniz? Halkların bir kişiliği, bir onuru yok mudur? Size iş vereceğiz, temel altyapı hizmetleri getireceğiz vb. diyerek bir halkın onurunu satın alabilir, onu yatıştırabilir misiniz? Bunun olmayacağını ve olamayacağını kibirli Amerikan emperyalizmi bir kez daha yaşayarak, etinde kemiğinde duyarak öğreniyor.

Irak ABD için artık bir bataklıktır; bunu halklar yaratıyor, onların direnme gücü, mücadele enerjisi yaratıyor. Tarih boyunca da saldırganlar, işgalciler, emperyalist ve sömürgeci talancılar için bu türden bataklıklar hep de halklar tarafından yaratıldı, daha düne kadar emperyalistlerin hizmetinde olan kokuşmuş rejimler tarafından değil. Kendi çapında kırk yıllık karmaşık bir Baasçı devlet örgütlenmesine, 400 bin kişilik bir orduya ve sözümona ateşli bir Arap

milliyetçisi ideolojiye dayanan çürümüş Saddam rejiminin yapamadığını, aynı süre içinde her türlü demokratik örgütlenme hak ve olanaklarından yoksun bırakılan, adeta bir siyasal cendere içinde tutulan Irak halkı yapıyor bugün. Demek ki, general yalakası Perinçek'in Amerikancı orduyu ve devleti yüceltmek için uydurduğu "Milli devlet direnir, milli ordu direnir" tekerlemesi, "çağımızın tunç yasası" olmak bir yana, dayanaksız ve aldatıcı içi boş bir formülden öte bir şey değildir. İlla böyle bir yasadan söz edilecekse, bu "Ezilen halklar direnir!"den başka bir şey değildir ve olamaz.

Vietnamlar'ı ve Stalingradlar'ı yaratan neydi?

Önden Irak Vietnam'a dönüşecek deniliyordu, aynı şey Bağdat üzerinden "yeni bir Stalingrad" beklentisi olarak ifade ediliyordu. Benzer her durumda (bir süre önce de Taliban Afganistan'ına müdahale sırasında) gündeme getirilen bu tarihsel paralellikleri simgeleyen direnişlerin onurunu halklar ve onlara bu direnişlerde önderlik eden biz komünistler taşıyoruz. Ama burada sorunumuz, tam da bu nedenle, bu paralellikleri bu kadar kolay kurmaya kalkmanın dayanaksızlığına değinmektir. Kolaycı paralelliklere ve nesnel gerçeklere biraz daha yakından bakalım.

Güney Irak'ta, Basra'dan Kerbela'ya Irak'ın onyıllar boyunca o en yoksul ve ezilen bölgesinde, Kürdistan'ın yanısıra Baas rejiminin zulüm ve katliamlarını en çok yaşamış bu Şii bölgesinde, savaşın ilk günlerinde yaşanan büyük direniş yeni bir Vietnam beklentisini doğrular işaretler veriyordu. İşgalcileri bir süre için şaşkınlığa düşüren bu direniş, tersinden dünya halklarına büyük bir moral verdi. Bu arada savaşa muhalefet eden emperyalistler cephesi de umutlandı, ABD belasını bulacak diye düşünmeye başladılar. Fransa

Dışişleri Bakanı, tam da o günlerde, halkların zenginliklerine kolay el konulamayacağı açığa çıkmıştır açıklamasını yaptı, ABD'ye kaba bir dokundurmada bulunarak. Fakat ne zaman ki Amerikan ordusu Şii bölgelerinin kenarından dolanarak geçti, Bağdat'a, yani rejimin egemen olduğu bölgeye geldi, savaş da bir anda bitti. Baas rejimi bir anda çöktü, 400 bin kişilik Irak ordusuna ne olduğunu kimse anlayamadı bile. Çokça sözü çok edilen "seçme birlikler" in nasıl dağıldığı hala da tam anlaşılmış değil.

Bağdat'ın neredeyse tek kurşun atılmadan teslim edilmesiyle işgalcilerin "muhteşem zafer"i ilan edildi. Güneydeki beklenmedik direniş görülünce, bu savaş ayları, belki yılları bulacak deniliyordu. Bağdat'ın beklenmedik kolaylıktaki düşüşü üzerine, bu kez ABD'nin karşı konulamaz gücünden dem vurulmaya başlandı. Elbetteki bu kez sahnede eski ve yeni Amerikancılar vardı. Eskileri biliyoruz, bunlar kırk yıllık arsız Amerikancılar'dan oluşuyordu. Yeniler ise bir bölümü dünün devrimcisi olan bugünün liberal Kürt milliyetçilerinden oluşuyor. İlk cepheyi anlamak olanaklı, onların her zamanki varlık nedeni Amerikan uşaklığıdır. Ama bu ikinci cephenin bir bölümünün Amerikancılığı ibret verici bir utanç tablosu örneği sayılmalıdır.

Konumuz şimdilik bu değil, fakat Irak üzerinden ve daha savaş öncesinde Vietnam ve Stalingrad ile kurulan paralelliklerdir. Öncelikle buradan çıkarılması gereken bir sonuç var. Gericici rejimlerin Vietnamlar ya da Stalingradlar yaratması mümkün değildir, bunu Perinçek'in uydurma formülü üzerinden dile getirmiş bulunuyorum. Vietnamlar'ın ve Stalingradlar'ın gerisinde tarihin tekerleğini ileriye doğru çeviren toplumsal güçler ile onların temsilcisi devrimci güçler var. Başından itibaren Vietnam direnişinin örgütleyicisi ve sürükleyicisi olan Vietnam İşçi Partisi tümüyle alt sınıflara, özellikle de özgürleşme mücadelesi veren köylülü-

ğe dayanıyor ve kendini komünist olarak tanımlıyor, sosyalizmi hedeflediğini, Marksizm-Leninizmi esas aldığını belirtiyordu. Böyle bir ideoloji ve politik hedef üzerinden hareket ettiği açık iddiasıyla Vietnam halkına önderlik eden bir parti, Vietnam direnişinin öncüsü ve sürükleyicisiydi. Vietnam komünistleri büyük yiğitlikler, olağanüstü fedakarlıklar gösterdiler. Bunların ne kadar gerçek komünist olduklarının hiçbir önemi yok. Onlar duygu ve tercihleriyle komünizme bağlı olduklarını iddia ediyorlar, bu kimlikle savaşıyorlardı önemli olan bu. Ulusal kurtuluş davasını başarıya ulaştırmaya çalışırken o tarihsel döneme egemen devrimci ideolojiden, değerlerden ve toplumsal güçlerden güç ve ilham almalarıdır önemli olan. Bu durumda tabii ki o görkemli Vietnam direnişi gerçekleşecek, tabii ki orada Amerika'nın burnu kuşaklar boyu unutulmayacak bir destansı direnişle sürtülecek, ABD emperyalizminin ruhuna ve kemiklerine işleyen "Vietnam sendromu" onyıllar boyu yaşanacaktı.

Öteki örneğe, büyük kent direnişlerinin simgesi haline gelen ve büyük bir savaşın, bir dünya savaşının bütün bir seyrini değiştiren, kudurgan Hitler rejimini tarihe gömen gelişmelerin belirleyici halkasını oluşturan Stalingrad örneğine gelelim. Baas rejiminin palavraları da inandırıcı bulunarak, "Bağdat yeni bir Stalingrad olacak" deniliyordu. İyi ama Bağdat neye göre yeni bir Stalingrad olacaktı? Stalingradlar öyle kolay mı yaratılıyor? Bu o kadar kolaysa, bunun toplumsal, politik ve moral bir takım nedenleri yoksa, İkinci Dünya Savaşı esnasında örneğin bir Paris neden Stalingrad olmadı? Neden önden Fransız emperyalizminin o günkü propaganda aygıtları tarafından (bugünün Baasçı palavralarına benzer biçimde) "geçilmez!" denilen o ünlü "Majino hattı", Nazi orduları tarafından bu kadar kolay bir biçimde geçildi ve iki haftadan az bir zamanda Paris'e ulaşıldı? Nasıl

oldu da Paris gibi görkemli bir tarihi geçmişi olan bir kent tek kurşun atılmadan Nazi sürülerine teslim edildi?

Demek ki Stalingardlar ısmarlama yaratılamıyor. Stalingrad'ın arkasında bir güç, bir toplumsal-politik kuvvet, bir ideal, bir tarihsel ve kültürel kimlik var. Tıpkı üç yıl boyunca harabeye döndüğü ve açlıktan kırıldığı halde teslim olmayıp kendini savunan Leningrad gibi. Tıpkı Hitler sürülerini varoşları üzerinden karşılayan ve ötesine geçmelerine izin vermeyen Moskova gibi. İkinci emperyalist savaş sırasında ölümüne direnen büyük kentlerin, yani Stalingradlar'ın hep de Sovyet kentleri olması bir rastlantı olabilir mi?

Sovyet emekçisi kurduğu sosyalist düzeni savunmuştur orada ve başında ona bu yolda önderlik eden bir komünist partisi vardır, olayın tarihsel ve toplumsal, politik ve moral özü ve esası budur. Sovyet emekçisinin, her renkten ve milliyetten Sovyet insanın direnişidir burada sözkonusu olan. Hitler'in saldırısı çok ani ve beklenmedik bir olaydı. Saldırı başlangıçta ve çok hızlı bir biçimde büyük başarılar kazandı, Alman faşistleri Sovyet ülkesinin çok önemli ve zengin bölgelerini ele geçirdiler. Fakat Sovyet insanı, Kızıl ordusu ve devleti kendini hızla toparlayarak gelişmelerin yönünü değiştirmek için canını dişine taktı ve nihayet Stalingrad'da Hitler'in savaş makinasını durdurmayı başardı. Stalingrad bir anda bütün dünya halklarının umudu oldu. Her zaman büyük hayranlık uyandırmış Stalingrad direnişinin içinde Sovyet insanı ve gerisinde Sovyet düzeni var. Başında Stalin ve Bolşevik partisi var. Sovyet emekçisinin kendi kurduğu bir toplum düzeni var, dolayısıyla orada bu emeği içtenlikle ve yiğitlikle sahiplenme var. Çok büyük kahramanlıklar, çok büyük fedakarlıklar var ve bunun en iyi örneğini de bizzat Sovyet komünistleri vermiştir. Esir düştüklerinde Parti üyesi olduklarını gizlemek komünistler için iha-

net sayılıyordu, açıklamak ise Alman faşistleri tarafından anında kurşuna dizilmek anlamına geliyordu...

Sovyet komünistleri ve onların önderlik ettiği Sovyet halkları Stalingradlar'ın da sırrını veriyor bize. 20 milyon insan kendini feda etti, ama sonunda Sovyet ülkesi kazandı. Leningrad üç sene boyunca kuşatma altında kaldı, yıkıntı haline getirildi, ama teslim olmadı, kente girilemedi. 1942'de, Nazi birlikleri Moskova varoşlarına dayandıklarında, Stalin Ekim Devrimi kutlamalarında konuşuyordu; hükümet Urallar'ın ötesine taşınmıştı, ama Stalin orada, Moskova'da ve kürsüdeydi. Ekim Devrimi'nin 25. yıldönümünü kutlamak üzere akşama kadar resmi geçit yapıldı ve birlikler oradan dosdoğru Moskova varoşlarına dayanmış faşist düşmanı karşılamaya gittiler...

Stalingradlar işte böyle yaratılmıştır. Peki bu böyleyse eğer, Saddam ailesinin yönettiği Baas rejimi gibi çürümüş bir rejim yeni Stalingrad yaratabilir miydi? Kokuşmuş bir aile ve aşiret rejimiydi bu, savunulacak hiçbir ilkesi ve ideali yoktu, böyle bir rejim Stalingrad yaratabilir miydi? Kendi çapında bir petrol krallığıydı Saddam diktatörlüğü, petrol gelirleri rejimin elindeydi ve bu güç her türlü melanetinin de kaynağıydı, böyle bir rejim nasıl yeni bir Stalingrad yaratabilirdi ki?

Dolayısıyla, birinin başında Ortaçağ artığı çürümüş Taliban rejimi, ötekinin başında çürümüş Baas rejimi varken ileri sürülen Afganistan Vietnam, Bağdat Stalingrad olacak türünden dayanaksız söylemleri ciddiye almak için ortada herhangi bir neden yoktu. Böyle direnişleri halklar ve halkların direnişine önderlik eden politik güçler yaratabilirler ancak, bunu unutmamak gerekir. Elbette bu direnişçi güçler her zaman komünist ya da devrimci olmayabilirler, ama neticede haklı bir davanın sahipleriyseler ve alt sınıflara dayanıyorlarsa yine de başarılı direniş örnekleri sergileyebilirler. Cezayir'de

yarı sosyalist yarı islamcı yapıya sahip bir önderlik, görkemli bir direniş yaratabildi, çünkü haklı bir davanın sahibiydi ve mazlum bir halka dayanıyordu.

Çürümüş Baas rejiminin ise gerçekte hiçbir davası yoktu, keyfi ve kokuşmuş bir diktatörlüktü bu. Bir tür hanedanlık, yozlaşmış bir ayrıcalıklı burjuva kastı, bir direniş iradesi ortaya koyabilir mi? Buradan Stalingard ya da Vietnam çıkabilir mi? Çıkmadığını gördük ve onların yıkılışının ardından artık çıkabileceğini de umabiliriz. Şimdi Irak halkının başında bu kokuşmuş gerici güçler yok; halkın kendi öz inisiyatifi ve enerjisi var. Direnenlerin bir kısmı Baas rejiminin artıkları olsalar bile bu böyle. Zira bir ordunun egemen zirveleri, subaylar kastı ile alt kademesinin ve eratının aynı olmadığını hepimiz biliyoruz. Bu ikinci kesim halkın, o halk dinamizminin bir parçasıdır, hele ki artık bu kurumların dağıldığı ve alt kesimlerin deyim uygunsuzsa halkın içine döndüğü bir durumda. İşte Irak'ta şimdi kendi türünden bir Vietnam yaratılabilir. Direniş henüz çok başında, ama şimdiden Amerika'nın soluğunu kırmaya da yetebiliyor. Irak direnişi yeni bir Vietnam'ın ilk önemli işaretlerini daha bugünden veriyor, gerisini ise birlikte göreceğiz.

Irak'ın tarihsel birikimi

Amerikan propagandasına aldanarak Irak'ın tarihsel birikimini ve halkını küçümsemek için bir neden yok ortada. Geri bir halktır, aşiret bölünmüşlüğü içerisinde, modern ulusal bilinci yoktur, ABD'ye karşı birleşik bir direniş ortaya koyamaz, diyor Amerikancı propaganda. Oysa Irak halkı şimdiden sanılandan da bilinçli olduğunu fazlasıyla sergilemiş bulunuyor. Şii ve Sünni kesimler işbirliğini geliştirmek için karşılıklı çaba harcıyorlar. Halklar artık ABD'yi iyi tanıyor, "böl-yönet" in ne demek olduğunu iyi-kötü bi-

liyorlar. Elbette Irak'ta kitleleri Şu veya bu Şekilde denetim altında tutan çeşitli siyasal güçler ABD işbirlikçiliğine eğilim duyabilirler, bunu bugün için Şii yönetici kastı üzerinden somut olarak görüyoruz da. Ama bu yalnızca onları gitgide kendi tabanları ile karşı karşıya getirmekten ve giderek yeni direnişi güçlerin önünü açmaktan başka bir sonuç vermez.

Irak halkı 1920'lerde gerçekten bölünmüŐ, i birlikten, modern ulusal bağlardan ve bunun ürünü bir bilinçten yoksun feodal bir aşiret toplumuydu. Ama buna rağmen 1926 yılında kurulan ıplak İngiliz manda yönetiminin altı yılda son bulmasını sağlayabildi. Manda yönetimi 1926'da, Musul meselesinin halledilmesi ardından kurulduğunda, İngiliz hükümeti bunun için 25 yıllık bir süre ilan etti. 25 yıl sonra durum yeniden grŐlene kadar bu yönetim biçimi egemen olacaktı Irak'a. Bu kabaca 1950'ye kadar demektir. Ama kurulduğundan yalnızca 6 yıl sonra, 1932 yılında son bulmak ve yerini yine İngiliz işbirlikçisi olmakla birlikte sonuçta bağımsız bir Irak devletine bırakmak zorunda kaldı. Tarihçiler bu geliŐmeyi "nl aşiret ayaklanmalarının bir sonucu olarak" görüp tanımlıyorlar.

Dolayısıyla, daha bir aşiret toplumuyken işgali kabul etmeyen bir halk, aradan geçen 70 yıldan sonra ve yaşanan onca modernleşme sürecinin ardından, bugün hiç kabul etmez. Baas rejimi Irak'ta büyük bir modernleşme hareketiydi aynı zamanda, zaman içinde yozlaŐıp kokuŐması bu konuda yanılıcı olmamalıdır. Irak '80'li yılların başında, İran'la giriŐtiĐi 8 yıllık tüketicisi savaşın hemen öncesinde, 10 bin dolar ulusal geliri olan, birçok alanda önemli ilerlemeler kaydetmiş önemli bir Arap lkesiydi. Arap dünyası içinde en eğitilmiş, gelişmiş ve modern insan malzemesine Irak sahipti. Petrol vardı, bundan te Dicle ve Fırat'ı vardı ve bu, petrolü olan teki Arap ülkelerinden farklı olarak,

geniş tarımsal olanaklara sahip olmak demektir. Irak dışında hiçbir Arap ülkesi bu çifte avantaja sahip değildi. Mısır Nil nehrinin ve verimli vadisinin sağladığı tarımsal olanaklara sahipti gerçi, ama onun da petrolü yoktu. Suudi Arabistan petrole sahipti, ama suyu yoktu. Irak hem suyu hem petrolü olan tek önemli Arap ülkesiydi.

Sonuçta Irak Arap ülkeleri içerisindeki en avantajlı ülkelerden biri, belki de birincisiydi. Saddam'ın İran'la uzun süreli bir savaşın ardından Kuveyt'i ele geçirerek Arap dünyasının lideri olarak ortaya çıkmak istemesi, tümüyle dayanaksız bir heves de değildi. Bu, Irak'ın konumundan da gelen bir maceraydı ve yazık ki ayağa dolanmakla sonuçlandı, Irak'ın çok yönlü ve telafisi onyılları bulacak yıkımına yol açtı.

Irak önce, emperyalistlerin de teşviki ve desteği ile İran'a karşı 8 yıllık savaş içerisinde kaynaklarını tüketti. Sonra Kuveyt müdahalesi geldi ve onu da Irak'a karşı emperyalist savaş, ağır bir yıkım ve 10 küsur yıllık ambargo izledi. Böylece yirmi yıla yayılan bu olaylar içinde Irak, Irak toplumu adeta tüketildi. 20 yıl önce kişi başına yıllık ulusal geliri 10 bin dolara dayanan bu ülkede son emperyalist müdahalenin hemen öncesinde bu rakam yalnızca 600 dolardı. Irak'ın zenginlikleri tahrip edildi, yetişmiş insan malzemesi tüketildi, bunu olanaklı kılan altyapı yitirildi, vb... Deyim yerindeyse, Irak son 20 yıl içerisinde, özellikle de 1. Körfez Savaşı sonrasında hadım edildi. ABD bunu kendi çıkarlarının yanısıra İsrail için, denebilir ki özellikle İsrail için yaptı.

Ama bütün bunlar, gene de onyılları bulan modernleşme süreci içerisinde Irak halkının elde ettiği bir takım üstünlükleri tümünden ortadan kaldırmıyor. Lenin, ilk emperyalist savaş sonrasındaki bir yazısında, savaşın yıkımı ne olursa olsun insan varoldukça kültür yokedilemez, diyor. Nitekim

bu Almanya üzerinden somut olarak görüldü de. Zengin bir sınai temele, bunu olanaklı kılan bilimsel ve teknolojik gelişme düzeyine, kültür birikimine ve insan malzemesine sahip bu ülke, Almanya, iki dünya savaşında harabeye dönmesine rağmen her seferinde yeniden toparlandı ve başa gürebilecek bir emperyalist güç olarak sahnedeki yerini aldı. Elbette kendi son derece sınırlı koşulları içerisinde Irak'taki duruma da yöntemsel olarak bu gözle bakılabilir.

Dünyada devrim dalgası düştü, Ortadoğu'yu İran devrimi üzerinden bir islamcı akım dalgası sardı, Irak toplumunun %60'ı Şii'dir, İran'dan etkilenme çok dolayısızdır. Bütün bunlardan dolayı geri ideolojiler, bunu temsil eden akımlar bugün önplanda olabilir. Ama bu yanıltıcı olmamalıdır, Irak gene de kendi çapında modernleşmiş bir ülke olmanın potansiyel imkanlarına sahiptir, Irak halkı iyi-kötü bir ulus kimliğine ve bilincine de erişmiştir. Aşiret bölünmeleri, din ve mezhep ayrılıkları hala bir sorun olsa da, milliyet ayrılıkları onun gücünü zayıflatsa da, bu güç zaman içerisinde emperyalist işgalcilerle karşı daha güçlü ve bilinçli bir biçimde direnecektir. 1926'da başlayıp 1932'de mandacı İngiltere'yi Irak'tan kovma günü gelecek bugünün işgalcilerini de kovacaktır. Amerika tasını tarağını toplayıp defolup gidecektir, bundan en ufak bir kuşku duyulmasın.

Ama buna yine de daha zaman var. Duruma egemen olamaz da bugünkü direniş büyürse, ABD'nin yapacağı ilk iş önce iç savaş çıkararak Irak halkını birbirine düşürmek, kendi içinde tüketmeye çalışmak olacaktır. Bundan istediği sonucu alamazsa, sıra bu kez Irak'ı bölmeye ve Kürt bölgesini ayrı bir devlet haline getirerek buradan mevzilenmeye, Irak'ı bu yolla güçsüz düşürmeye gelecektir. Bugünden öngöremeyeceğimiz başka bazı yollar ve oyunlar da denebilir ABD.

Sonuç olarak, demek istiyorum ki, Irak halkının ödemesi

gereken çok büyük bedeller var daha. Vietnam'ın kaç yılda halkların övüncü Vietnam haline geldiğini, ABD'yi topraklarından sürüp atmak için ne türden bedeller ödemek zorunda kaldığını da biliyoruz. Ama emperyalist işgalciler ve onların ağababası olarak ABD, sonunda tasını tarağını toplayıp defolup gidecektir Irak'tan. Bu da ona Vietnam türünden yeni bir darbe olacaktır, bundan da kimse kuşku duymamalıdır.

Amerikan propagandasına aldananlar; "Şimdi sıra İran'da, Irak'ı deviren İran'ı da devirir" diyorlar. Yok canım! İran dediğiniz 2.500 yıllık devlet geleneğine sahip köklü bir uygarlıktır. Her zaman egemen bir devlet olagelmiştir, bu açıdan Irak'tan temelden farklıdır. Irak daha Birinci Dünya Savaşı'na kadar Osmanlı egemenliğinde Musul-Bağdat-Basra valiliklerinden oluşan bir eyaletti. Ufusal bilincini bulması, bir egemen devlet haline gelmesi son 60-70 yılın olayıdır. Bu nedenle hiçbir biçimde İran'la kıyaslanamaz. İran 2.500 yıllık bir imparatorluk geleneğinden geliyor; tarihsel bir kimliği, güçlü ve köklü bir kültürü var. Irak'ı 170 bin askerle tutamayan ABD için İran'da bunun birkaç misli askeri kuvvet lazım. Nereden bulacak ve hangi güçle finanse edecek bunu? Gelişmiş yıkıcı teknolojisini kullanarak İran kentlerini yakıp yıkabilir, bu çok kolay. İran rejimini devirebilir de, bu da belki bir ölçüde olanaklı. Peki ya sonra? İran halkıyla neye göre başedebilecek?

İran halkı çok güçlü ilerici tarihsel gelenekleri olan bir halktır. 1905 Devrimi'nin ardından harekete geçen halklardan biridir, İran'da burjuva devrimi daha o dönemde başlamıştır. Komünist partisi bütün bir 20. yüzyılda hep önemli bir güç sahibi olmuştur bu ülkede. İran halkı 1950'de milliyetçi bir iktidarı, kelimenin olumlu anlamıyla yurtsever bir iktidarı, Musaddık iktidarını başa getirmiştir. '70'li yıllarda koca Şah diktatörlüğünü devirmiştir. Ordusuyla, SA-

VAK'ıyla, iç baskı aygıtlarıyla her bakımdan tahkim edilen o Amerikancı Şah diktatörlüğünü yerle bir eden bir tarihsel inisiyatif gösterebilmiş bir halktır İran halkı. İşgalci bir güç olarak böyle bir halka nasıl ve neyle hükmedecek eski ve yeni Amerikancılar'ın tapındığı o Amerika?

Kendini henüz son 70 yıllık süreç içinde bulan Irak halkında güçlü bir onur duygusu var. Dikkat ediniz, direniş örgütleri açıklamalarında, işgalci güçlerin Irak halkının onuruna yönelik her saldırısı misliyle karşılık bulacaktır, diyorlar. Onur kelimesini özellikle ve vurgulu bir biçimde kullanıyorlar. İşgal güçleri uluorta halkın onurunu incitiyorlar, kadınlara hakaret ediyorlar, çocuklara silah dayıyorlar, evlere girip talan edip dağıtıyorlar. Bunun bedelini de ödüyorlar ve daha da çok ödeyecekler.

İyimser olabiliriz, sonuçta sözü buraya bağlıyorum; ödenecek büyük bedeller var, buna bir diyeceğim yok. Emperyalistler Irak halkına dünyayı zindan etmeden orayı terketmeyeceklerdir, Irak'ta büyük bedeller ödenecektir, bunu yeterli açıklıkta ifade etmiş oldum. Ama sonunda defolup gideceklerdir, tıpkı Vietnam'dan defolup gittikleri gibi, buna da en ufak bir kuşku yok. Irak yenilgisi emperyalistlere, özellikle de ABD'ye büyük bir tarihsel fatura olacaktır ve bu dünyada, ama özellikle de Ortadoğu'da çok şeyi değiştirecektir. Bu sonuç, Irak halkının çekeceği acılara, ödemek zorunda kalacağı bedellere fazlasıyla değecektir.

ABD, Türkiye ve Kürtler

Emperyalist dünyaya 60 yıllık bölgesel bekçilik

Kurtuluş Savaşı'yla devlet bağımsızlığını kazanan Türkiye'nin emperyalizme iktisadi ve mali bağımlılığı sürdü. Yine de iki savaş arası dönemin o çalkantılı iki onyılında (ki bu geçiş dönemi hegemonya krizi, uluslararası bölünmüşlük ve bloklaşma ile karakterize oluyordu), uluslararası ilişkilerde azçok bir manevra alanı vardı. Bu sayededir ki Türk burjuvazisi kemalist iktidarlar şahsında emperyalistler arası dengelere oynayabiliyor ve bu arada Sovyetler Birliği ile de pragmatizme dayalı ilişkiler sürdürebiliyordu.

İkinci Dünya Savaşı sonrası, bu dönemin kesin bir biçimde kapanışına işaret eder. ABD emperyalizmi liderliğinde bütünleşmiş bir kapitalist-emperyalist dünya tablosu koşullarında artık manevra alanı kalmadığı gibi, Türkiye ka-

pitalizminin evrimi ve Türk burjuvazisinin ulaştığı gelişme düzeyi, sistemle yeni düzeyde ve her alanda organik bir bütünleşmeyi zorunlu bir ihtiyaç haline getirmiş bulunuyordu. Bu yeni ihtiyacın somut emperyalist muhatabı, kapitalist dünya sisteminin yeni hegemon gücü ve jandarması ABD emperyalizminden başkası olamazdı, o günkü dünya koşulları içinde. Nitekim savaşın hemen sonrasında Amerikan emperyalizmine her alanda tam bağımlılık sürecine girildi. Bunun en temel adımları da daha CHP'nin tek parti iktidarı döneminde ve bizzat İnönü eliyle atıldı. Buna özellikle dikkat edmelidir; zira kemalist burjuva milliyetçileri tarafından, tarihi gerçekler çarpıtılarak, bu gelişme genellikle Demokrat Partisi'ne/Menderes hükümetlerine bağlanır ve gerçeklere aykırı yorumlar üzerinden bir "karşı-devrim" tezine dayanak yapılır. DP iktidara geldi, kemalist politikaları bir bir tasfiye ederek karşı-devrim yaptı; bu sonuçlarını dış politika ve uluslararası ilişkilerde de gösterdi, kemalist iktidarların bağımsız dış politika çizgisi tasfiye edilerek ülke çok yönlü olarak ABD emperyalizminin yarı-sömürgesi konumuna sokuldu vb. denilir.

Bu yorum ve iddiaların tarihsel gerçeklerle bir alakası yok. Türkiye eğer Amerikan emperyalizmiyle her düzeyde bağımlılık ilişkilerini geliştirme yoluna girdiyse, bu tümüyle, Cumhuriyet'in ilk iki onyılında ve bizzat kemalist CHP yönetiminde yaşanan kapitalist gelişmenin ortaya çıkardığı doğal bir sonuç olmuştur. Kemalist iktidarlar döneminde ve bizzat onların çok yönlü çabalarıyla palazlandırılan Türk burjuvazisi, geline aşamada artık emperyalist dünya ile yeni bir düzeyde bütünleşme ihtiyacı içindeydi. Yeni uluslararası ilişkiler ortamında sınıfsal çıkar ve ihtiyaçları onu buna ayrıca zorluyordu. Demek oluyor ki, ABD'yle ilişkilere girmenin temel dinamiği, özel olarak bir siyasal partinin tercihi ve politikaları değil, fakat temelde Türk burjuvazisinin kendi sınıfsal çıkar ve ihtiyaçlarıydı.

Dolayısıyla İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen dönemde emperyalist dünya ile ilişkilerde peş peşe atılan adımların iktisadi bir temeli ve sınıfsal bir dinamiği var. Dönemin hükümetlerine ise temsil ettikleri egemen sınıfın bu ihtiyacına yanıt vermek, emperyalist sermaye ile yeni bir düzeyde bütünleşmenin yolunu açmak düşmüştür. Bundan dolayıdır ki, atılması gereken temel adımlara bizzat "kemalistler", yani İnönü CHP'si döneminde başlanmış, Türkiye'yi her alanda ve her açıdan ABD'nin bir yeni sömürgesi haline getiren gelişmelerin önü bizzat onlar tarafından açılmıştır. Menderes hükümetlerinin 1950 sonrasında devam ettirdiği tüm temel politikaların ilk adımları bunu önceleyen dönemde atılmıştır. ABD ile ekonomik, siyasal ve askeri düzeyde en temel ikili anlaşmalar o dönemde imzalanmıştır. Truman Doktrini'ni uygulama planı olan Marshal Planı'na o dönemde dahil olunmuştur. NATO üyeliği için de 1949 yılında, yani yine İnönü CHP'sinin iktidar olduğu dönemde başvurulmuştur. Ama emperyalist NATO ittifakı bunu 1952'de, yani DP döneminde, Kore'de emperyalizmin çıkarları için gönüllü olarak savaşıldıktan sonra onaylamıştır. Türk burjuvazisi emperyalizme uşaklığın tüm gereklerine hazır olduğunu Kore savaşı üzerinden somut olarak göstermiş ve böylece karşılığında NATO'ya kabul edilmiştir.

Kısacası, Cumhuriyet Türkiye'si'nin savaşı izleyen yeni yönelimleri, Amerikan emperyalizmiyle oluşan tarihsel ilişkiler, tümüyle, gelişen ve ticari acentacılıktan sınai montajcılığa daha iddialı bir biçimde geçen, bunu da ancak emperyalist sermayeyle işbirliği içerisinde yapabilen Türk burjuvazisinin çıkar ve ihtiyaçlarından doğmuştur. Bunun bütün temel adımları CHP ile atılmış, Demokrat Parti bunu yalnızca tutarlı biçimde tüm sonuçlarına götürmüştür. Bu konudaki fark olsa olsa kapsam ve hız farkı olabilir, ki bu da anlaşılır bir durumdur; önemli olan yolun açılmasıdır, açılan

yolun zamanla genişlemesi, ABD hükümlerinin toplum yaşamımızın tüm alanlarını kapsamaması, işbirlikçi burjuvazinin çıkarları gereği girilen yolda varılacak kaçınılmaz bir sonuçtur. DP'nin işi "küçük Amerika olacağız" türünde arsızlıklara vardırması burada önemsiz bir ayrıntıdır yalnızca.

Bu tarihsel gelişmenin ardından Türkiye, son 50 küsur yıldır patronluğunu ABD'nin yaptığı emperyalist sistemin Ortadoğu'daki en güvenilir ve sadık jandarması olagelmıştır. NATO üyesi olarak kuzeyde Sovyetler Birliği'ne ve güneyde Ortadoğu halklarına karşı bekçilik görevini üstlenmiştir. NATO'nun güneydoğu kanadının sınır bekçisi konumuyla üstlenilen bu bölge jandarmalığı, kuşkusuz herkesten çok ABD emperyalizminin çıkarlarına hizmet etmiştir. NATO'nun ileri kanat bekçiliğinin CENTO gibi yine emperyalizmin hizmetindeki yerel paktlarla, yanısıra İsrail ve Şahlık İran'ı ile kurulan açık-gizli ilişkilerle ayrıca takviye edildiğini de bunlara eklemek gerekir.

Toplumsal yaşamın her alanında ABD hükümlerliği

Bunlar ABD ile köklü, gerçekten derine inen tarihsel ilişkileri gösteriyor bize. ABD emperyalizmi toplumsal yaşamımızın her alanında 50 yıldan fazladır var. Ekonomide, ticarete, maliyede, iç siyasette, dış politikada, diplomaside, istihbaratta, kültür yaşamımızda, kısaca her alanda...

MİT'le ilgili olarak son yıllarda ortalığa saçılan bilgilere bakınız; '50'lerin başından itibaren CIA'nın tam denetiminde, adeta onun bölgedeki bir alt örgütlenmesini olarak çalışıyor. Kontr-gerillasının Ankara'daki karargahı da başından itibaren CIA ile Pentagon'un denetiminde ve Kıbrıs hareketine kadar maaşları bile bizzat onlar tarafında ödeniyor. Düzen ordusu herşeyiyle, stratejisi ve taktiğiyle, eğitimiyle, silah

donanımıyla, yedek parçasıyla, talimatnameleriyle, ünlü tabirle “donuna kadar” Pentagon’a bağımlı. Ülkenin dört bir tarafında Amerikan ve NATO üsleri ve tesisleri var. Amerika ile ikili anlaşmalar üzerinden Amerikan üsleri, NATO üyeliği üzerinden NATO üsleri, ki somutta bu yine ABD demektir, tüm Türkiye topraklarını örümcek ağı gibi kapsıyor. Medyamızın, üniversitelerimizin ve kültür hayatımızın sözünü etmek bile gereksiz. En büyük Türk medya kuruluşları, Amerikancı güçler ve kurumlar içinde en Amerikancısı konumdadırlar. En dolaysız bağlarla (ki bunun gerisinde dolaysız satılmışlık olgusu var) ABD’ye bağımlılar, tam bir uşak sadakati ile onun denetiminde ve hizmetinde hareket etmektedirler.

Elbette tüm bu bağımlılık ilişkilerinin temelinde iktisadi ve siyasi bağımlılık var. Tüm öteki bağımlılık ilişkileri buradan kök alıyor, bunun uzantısı olarak ortaya çıkıyor. İşbirlikçi Türk burjuvazisi, çok kullanılan terimle, ABD emperyalizmine göbekten bağımlı, onsuz nefes alıp verecek durumda değil, tüm varlığı ve çıkarlarına ona bağlı, geleceğini ve kaderini de ona ipoteklemiş durumda. Son zamanlarda yeniden sıkça yinelenen “stratejik müttelik”, “stratejik çıkar birliği” vb. söylemler, bu köklü bağımlılığın estetize edilmiş sunuluşundan başka bir şey değildir. İktisadi bağımlılığı ise doğal olarak tüm sonuçlarıyla siyasi bağımlılık ilişkileri tamamlıyor. 12 Eylül’den beri bu kölece bağımlılık ilişkilerinde yeni mesafeler katedildiğini de biliyoruz. ABD Türkiye’yi yönetecek olanları bile artık açıktan saptıyor, işler buraya kadar varmış durumda. İşin aslında, Morisson firmasının adamı Demirel’in ‘60’lardaki ilk başbakanlığa paraşütle indirilmesinden beri bu böyle.

Bugün herhangi bir burjuva politikacısı hükümet olma anlamında iktidara niyetliyse, kendinde bu konuda bir parça potansiyel ve şans görüyorsa, yaptığı ilk iş, önden gerekli

zemini hazırlayarak ABD'ye gitmek, uşakça sadakatini göstermek, böylece karşılığında Amerikan desteğini almak olmaktadır. Son olarak bunu Tayyip Erdoğan yaptı ve ABD desteğiyle önü temizlenerek bugünkü konumuna yükseltildi. Daha belediye başkanırken ABD ile çok iyi ilişkiler kurmuş, güven ve desteğini kazanmıştı. Açıkça ABD tarafından kollanıyor ve "ılımlı islamın genç lideri" olarak adım adım sivrilitilip hazırlanıyordu. AKP resmen kurulmadan önce ve kuruluşu sonrasında bir çok kez ABD'ye gitti, sonuçta desteğini alıp geldi ve seçildi tabii ki. Bilindiği gibi ABD desteği, dolaysız olarak Amerikancı tekelci sermaye ve onun elindeki medyanın da tam desteği demektir. 1 Mart tezkeresi üzerine mülakatında Wolfowitz, görüşmeyi yapanlarla özel sohbetinde açıkça, AKP bize bunu yapmasaydı, tam da bizim sayemizde, en az 15 yıl Türkiye'yi yönetecekti, ama tezkere olayındaki beceriksizlikleriyle bu şansını kaçırmış durumdadılar, demekte hiçbir sakınca görmedi. O zamandan beri AKP'nin ABD'nin güvenini ve desteğini eski düzeyde yeniden kazanmak için nasıl yırtınıp durduğunu hep birlikte ibretle izliyoruz.

Türkiye burjuvazisinin ve devletinin ABD ile ilişkilerinin niteliği ve kapsamı işte böyle.

"Tezkere kazası"nın düşürdüğü maskeler

İyi ama şu veya bu yönüyle çok kimsenin zaten bildiği ya da az çok bilincinde olduğu bütün bu gerçekler burada neden yineleniyor? Amerikancı medyada çok kullanılan ifadeyle, 1 Mart'taki "tezkere kazası"yla "yara alan" ilişkilere sözü getirmek için elbette. Gerçekten de bu tümüyle bir "kaza" idi. Dünyadaki savaş ve ABD karşıtı atmosferin, Türkiye'deki geniş savaş karşıtı halk muhalefetinin basıncı altında, AKP milletvekillerinin bir bölümünde doğan tered-

dütlerin sonucu olarak yaşanan bir kaza. Yoksa ABD ile sözünü ettiğim tarihsel bağımlılık ilişkilerini zedeleyen hiçbir şey yok orta yerde. Hiç değilse Türk burjuvazisi, devleti ve ordusu cephesinden yok. Ama ABD Türkiye'nin uşaklığına, bir dediğini iki etmediğine tarihsel olarak öylesine alışmış durumda ki, telafisi kolayca olanaklı bu "kaza"yı büyük bir şaşkınlıkla karşıladı, abartılı tepkilerin ve tutumların konusu haline getirdi. Olayı hazmedemedi ve bir sürü kabalık yaptı. Wolfowitz'in açıklamalarından başlayıp da başa çuval geçirmeye kadar uzanan bir örseleme, burun sürtme ve böylece terbiye etme operasyonunun konusu haline getirdi.

Irak'a yönelik savaşın tartışılmasından itibaren dünyada patlak veren büyük savaş karşıtı hareketin oluşturduğu basınca, BM Güvenlik Konseyi'nin ABD'nin dayattığı savaş kararını bir türlü çıkarmamasına ve nihayet Türkiye'deki halk muhalefetine rağmen, Türk burjuvazisi, hükümeti ve ordusu, ABD ile birlikte savaşa girmeye istekli ve hazırды. İşbirlikçi tekeli burjuvazi kolayca tahmin edilecek nedenlerle tercihinde netti ve bunu da aynı açıklıkla kamuoyuna sunmakta bir sakıncı görmemişti. AKP hükümeti, büyük ölçüde yıllar yılı ince ayar bir Amerikan tercihinin ürünüydü ve sırtını ABD'ye dayamadıkça, kritik sorunlarda yanında yer alarak onun desteğini güvencelemedikçe, düzen içi dengelerde zora düşeceğinin bilincindeydi. Bunun gereği olarak ilk Amerikancı sınavını başarıyla vermek istiyordu ve bu çerçevede o da ABD dayatmalarına boyun eğmeye hazırды. Nitekim bunu 1 Mart'ı önceleyen ve meclisten geçen ilk tezkere ile de somut olarak göstermişti. Düzen ordusu ise, hizmet ettiği sınıfın ordusu olmanın ve ABD'ye doğrudan ve NATO üzerinden binbir bağla bağlı bulunmanın yanısıra, Kürt meselesindeki aşırı gerici, şoven ve inkarcı/imhacı konumundan gelen bir hassasiyetle de bu savaşta yer almak istiyordu. Saflarında tam da yine Kürt sorununda ABD'nin tutumuna

güvenmemekten gelen bazı çatlak sesler olmakla birlikte ordu, Genelkurmay'a egemen çizgi üzerinden net bir tutum içindeydi ve nitekim tezkere kazasının ardından bunu kamuoyuna en net bir biçimde açıkladı da.

Bu üç temel kuvvetin/odağın tercihleri toplamında egemen sınıfa egemen tutumun ifadesiydi ve bu, açıkça ABD'nin yanında ve hizmetinde savaşa girmek anlamına geliyordu. Bu mutabakatın sonucudur ki ilk tezkere kolayca çıktı ve ortada daha kazaya uğrayan o ikinci tezkere yokken, Amerikan askeri güçleri ülke topraklarına akmaya, limanları ve hava alanlarını ihtiyaca göre düzenlemeye ve Irak sınırında ilk üslerini kurmaya başladılar. İkinci tezkere bir yönüyle ABD'den bir şeyler koparma niyet ve hesaplarının da bir aracıydı, buna bağlı olarak gündeme getirilmişti. Temel beklentilerden biri, denebilir ki birincisi, Kürt meselesinde Türk burjuvazisinin, özellikle de düzen ordusunun aşırı gerici, inkarcı ve imhacı hassasiyetlerinin gözetilmesiydi. Bunun bir ucu da elbet, Güney Kürdistan'daki siyasal oluşumun bertaraf edilmesi ölçüsünde, bu bölgede nüfuz sahibi olmaya ve elbette petrolden pay ummaya varıyordu. Özellikle işbirlikçi sermaye ve hükümet payına bir başka temel beklenti ise, bunalım içinde debelenip duran ekonomiyi bir nebze olsun rahatlatmak üzere hibe ve kredi biçiminde ABD'den koparabileceği rüşvetin azamisini koparmaktı. Türk devleti bu konuda öylesine utanç verici durumlara düştü ki, ABD basınında aşağılayıcı alaylara, karikatürlere bile konu oldu. Hatta giderek para meselesi Kürt meselesinin bile önüne geçebildi. Böylece ABD ve dünya medyası tarafından açıkça kendini satışı çıkararak ülke ve devlet diye sunulup aşağılandı.

Bu siyasi ve ekonomik pazarlıklar bir biçimde sonuç da verecekti, hatta bir biçimde verdiği de söyleniyordu o günlerde. Genelkurmay da ABD ile inceden inceye pazarlıkların yanısıra somut savaş planları ve hazırlıklar yapıyordu.

Gelgelelim genel planda durumu zora sokan bir uluslararası ve ulusal atmosfer vardı. Dünya çapındaki büyük savaş karşıtı dalganın yarattığı genel etki bunların başında geliyordu. Öte yandan Fransa-Almanya ve Rusya'nın ortak direnişi BM'den bir kararın çıkmasını zora sokuyordu. Oysa Türk devleti savaşta ABD ile suç ortaklığını bir nebze olsun hafifletebilmek için böyle bir kararın çıkmasını pek arzuluyordu. Ama bu karar bir türlü çıkmadığı gibi Meksika ve Şili gibi Güvenlik Konseyi geçici üyesi Amerikancı rejimler bile, dünyadaki atmosferin ve elbette kendi ülkelerindeki muhalefetin de etkisiyle, ABD'ye destek vermiyorlardı. Güvenlik Konseyi'nin bir başka geçici üyesi olan Kanada, üstelik NAFTA üzerinden ABD'nin en yakın müttefiği, birçok bakımdan Amerikan sermayesiyle içiçe, onunla kader ve çıkar birliği içinde bir ülke olduğu halde, bu maceracı savaş politikasının nerede duracağı belli değil deyip ABD'ye daha önce vermiş görüldüğü desteğini son anda geri çekmişti.

Dünya çapındaki böyle bir kamuoyu ortamında, artı Türkiye halkının büyük bir bölümünün savaşa karşı olduğu bir zemin üzerinde, artı savaş karşıtı eylemli kitle tepkisinin büyümesinin yarattığı basınç, artı savaşın sonunda işler ters gider de Irak karışır ve bu da Güney Kürtleri için beklenmedik fırsatlara dönüşürse türünden gerici ve şoven kaygıların baskısı, ve nihayet, kırk yıllık dinsel gerici oluşumlardan gelen, bu temelde kaba bir yahudi düşmanlığı iliklerine işlemiş bir kısım AKP'linin ABD'nin hizmetinde müslüman bir ülkeye savaşa girmenin dayandıkları tabanda yaratacağı sorunlardan duydukları kaygı vb.- böyle paralel düşün, örtüşen ya da çelişen, ama neticede bir biçimde ABD'nin istediği türden bir kararı çıkartmayı zora sokan bir dizi etken, ikinci tezkerenin mecliste "kaza"ya uğramasına yol açtı. Bu arada ordunun tezkerenin siyasal faturasını AKP'ye ödetme "ince" taktiğinin kazayı kolaylaştırıcı etkisini de unut-

mamak lazım. Tezkerinin yalnızca bir gün öncesinde MGK toplantısı vardı. AKP, MGK toplantısında, ikinci tezkere- nin onayı doğrultusunda karar çıkarmak istedi. Generaller buna yanaşmadılar, meclisin iradesine ipotek koymamak adı altında sözümona demokratça davrandılar. “Ülke güvenliği”ni yakından ilgilendiren temel bir dış politika sorununda MGK gibi işi güya bu olan bir kurumun da suskun kalması meclisteki zemini iyice gevşetti, bir grup AKP milletvekili tezkereye oy vermedi ve sonuçta “tezkere kazaya uğradı”...

Bu gelişme düzen ordusunun maskesini de düşürdü; onu zaman yitirmeksizin konum ve tutumunu tüm açıklığı ile ortaya koymak zorunda bıraktı. Tezkere kazasından kısa bir süre sonra, Genelkurmay Başkanı'nın sözde farklı bir amaçla düzenlediği basın toplantısında bir gazeteci, “Ordu tezkere- nin reddedilmesi konusunda ne düşünüyor?” türünden çanak bir soru sordu. Güya beklenmedik biçimde gelen bir soruydu bu, ama sahne fazlasıyla komikti ve herşeyin önden tezgahlanmış olduğu tabak gibi ortadaydı. Zira Genelkurmay Başkanı, kameraların karşısında, elinde önden hazırlanmış ve özenle kaleme alınmış bir metni akıcı bir biçimde okuyarak soruya yanıt veriyordu. İkinci tezkereyi tam olarak desteklediklerini, bu konuda hükümetle aynı düşüncede olduklarını, tezkerenin kazaya uğramasının milli çıkarlarımıza aykırı olduğunu söyledi. Böylece ordunun resmi görüşünü tüm açıklığı ile ortaya koydu ve kaçak güreşme, faturayı AKP'nin sırtına yükleme hesapları son buldu. Böyle bir açıklama yapma ihtiyacı bir yandan Amerikancı efendileri yatıştırmak kaygısının ürünüydüyse, öte yandan kazayı bir an önce telafi edecek bir yeni ortamın ve dolayısıyla kararın oluşmasını kolaylaştırmak niyetinin bir ifadesiydi. Genelkurmay'ın mizansen basın toplantısı, beklenmeyen ve istenmeyen bir durumun bir an önce telafi edilmesine yönelikti.

Kaldı ki ordunun ABD hizmetinde savaş yanlısı tutumu,

tezkere öncesinde de bir biçimde dışa vurmuştu. Ordu içerisindeki bir kanat, tümüyle Kürt sorununa dayalı gerici kaygılarla, ABD'ye biraz daha mesafeli yaklaşıyordu. Kemalist geçinen, sözüm ona ulusal egemenlik konusunda hassas olan bu kesimin bazı temsilcileri önden basına, "ordu tezkereye karşı" gibi bir haber sızdırdılar. Genelkurmay Başkanlığı yaptığı açıklamayla bu haberi kesin bir dille yalanladı ve bu yalanlama, savaş yanlısı tutumun dışa vurulması işlevi de gördü. Nitekim kazanın ardından yapılan net açıklamalar, bu konuda hiçbir tereddüt ve tartışma da bırakmadı.

Bu süreç, temel önemde bir gerçeği de açığa çıkardı. Türkiye'de egemen sınıfın en güçlü kesimleri, yani işbirlikçi sermayenin TÜSİAD'da temsil edilen güçlü ve organize kesimleri ile düzen ordusu, Amerika'nın Türkiye'deki en kuvvetli mevzileriydi ve doğal olarak bunu her dönemin hükümetleri tamamlamaktaydı. Bu, egemen sınıfın farklı grupları arasında zaman zaman belli konularda bazı görüş ayrılıklarının ortaya çıkması gerçeğini ortadan kaldırmıyor kuşkusuz. Nitekim Kıbrıs sorunu, Kürt sorunu, kısmen AB'ye katılımın gerekleri doğrultusunda atılacak adımlar üzerinden, sık sık bunun çeşitli örnekleriyle karşılaşılıyor da. Örneğin, işbirlikçi burjuvazinin özellikle ABD'ye en yakın kesimleri, somut olarak TÜSİAD, Kürt sorununda biraz daha esnek davranılmasından yana ve bu çerçevede Amerikancı çözümlere sempatiyle yaklaşıyor, destek veriyor. Bunu kendi uzun vadeli çıkarları bakımından da daha akla uygun buluyor. Ama ordu bu konuda devlet geleneğinin, o inkara, asimilasyona ve başkaldırı durumunda ise imhaya dayalı çizgisinin temsilcisi olarak alabildiğine katı bir tutum içerisinde. Bu, gerçekte ordudaki tüm kanatların ortak tutumu. Ama son gelişmeler karşısında bu tutumun somut gerekleri konusunda bir farklılaşmanın oluştuğunu da gördük. Ordunun Genelkurmay Başkanı tarafından temsil edilen kanadı, Kürt soru-

nuna ilişkin aşırı gerici tutum çerçevesinde ABD'nin hizmetinde savaşa girmenin daha doğru olacağını düşünürken, öteki bir kesim ABD'nin Kürt politikası ve planlarına duyduğu güvensizlikle savaşa katılmamaya karşı bir eğilim gösterdi. ABD'den yeterli güvenceler alınabilseydi, gerçekte bu kesim için de sorun kalmayacaktı.

Bütün bunlar gösteriyor ki, ikinci tezkerenin uğradığı akıbet işbirlikçi burjuvazi ile ordu ve hükümetinin bir tercihi değil fakat tümüyle bir "kaza" idi. Nitekim savaş Türkiye'siz başlasa bile, Türkiye gene de ABD için temel önemde bir cephe gerisi işlevi gördü. Örneğin, füzeler Akdeniz'den ateşleniyor ve Türk hava sahasından geçerek Irak'a ulaşıyordu. Sözüm ona Türkiye'yi korumak üzere gönderilen Awacs'lar, gerçekte emperyalist savaşın yönetilmesinde önemli roller üstlendiler. "İnsani yardım" adı altında Amerikan ordusuna düzenli ikmal yapıldı. Bu oyun bazı gazetelere manşet bile oldu, "askeri jipten insani yardım" diye alay edildi. Bir sürü başka gizli işler çevrildi. Sözkonusu olan Amerikancı bir rejim olduğuna göre başka türlü de olamazdı.

Kürt sorununa endekslenmiş işbirlikçi politikalar

ABD'nin savaş cephesini güneyden açmak zorunda kalması ve Kuzey de ise Irak Kürtleri'nden en iyi bir biçimde yararlanması, Türk devleti için gündün güne sıkıntısı ağırlaşan bazı tatsız gelişmelere neden oldu. Güneyli Kürt liderler emperyalist saldırganlara Güney Kürdistan'ın kapılarını cömertçe ardına kadar açtılar. Karşılığında ise kendi bölgelerinde bir dizi mevzi ve avantaj elde ettiler. '91'den beri ve ABD'nin yakın desteği ve koruması altında bir devletsel oluşumları zaten vardı. Bu şimdi daha güçlü bir konuma ve elverişli koşullara kavuştu. Dahası ABD Kürtler'in

Kerkük'ün yönetimini fiilen üstlenmelerini de kolaylaştırdı.

Bütün bu gelişmeler Türk devleti için ciddi bir sorun haline geldi. ABD ile tezkere üzerinden bozulan ilişkileri bir an önce onarmaya yönelik çabaların gerisinde aynı zamanda buradan gelen gerici siyasal kaygılar, yani Kürt düşmanlığı var. ABD, zayıflığın farkında ve elindeki Kürt kozunun bilincinde olduğu için, Türk devletine yönelik bir burun sürme ve terbiye etme operasyonuna girişti. Wolfowitz yankı uyandıran demecinde, ince hesaplarla işin çıkmaza girmesini kolaylaştıran orduya yükleniyor, hata yaptınız, bunu tamir etmelisiniz diyor, İran ve Suriye ile ilişkileri de bunun için bir sınav alanı olarak gösteriyordu. Bu, tersinden de, özellikle "İslamcı" AKP hükümeti payına, İsrail ile ilişkiler alanında bir sınav anlamına geliyordu.

Bu demeç ve onu tamamlayan öteki yüklenmeler üzerine Türkiye'yi yönetenler, son yirmi yılda ABD istedikçe defalarca yaptıkları gibi, bir kez daha İran'a karşı hasma- ne tutumlar sergilemeye başladılar. İslam Konferansı'nda Türk Dışişleri Bakanı'nın aldığı tutum bunun bir örneği oldu. Abdullah Gül, tümüyle Amerikancı çizgide yaptığı konuşmasında, ABD'nin hoşnutsuz olduğu rejimlere saldırdı, ya kendiniz düzeleceksiniz ya düzeltileceksiniz demeye getirdi. Geçenlerde ise İsrail Cumhurbaşkanı Türkiye'de en üst düzeyde ağırlandı. Yani ABD'nin beklediği jestler peşpeşe yapıldı. Bu arada ikinci tezkereyle rededilenlerin bir kısmı bir hükümet kararnamesiyle yasallaştırıldı. Türkiye'nin bütün üs ve tesisleri, hava alanları Birleşmiş Milletler kararı (Amerika'yı işgal gücü olarak meşrulaştıran karar) çerçevesinde prensip olarak ABD'ye açıldı. Ama efendi efendiliğine alışmış; uşağından beklemediği bir muameleyi 'gördüğü zaman burnunu sürterek, terbiye ederek hizaya getirmek istiyordu. Bu adımlara rağmen gerçekleşen başa çuval geçirme olayı bunun ifadesi sayılmalıdır.

Buna karşın Türk devletinin de bazı avantajları var. Gidererek büyüyen Irak direnişinin sağladığı manevra alanı bunların başında geliyor. Irak direnişine de bağlı olarak, bu haksız savaşın dünya ölçüsünde teşhir olması ve savaşı yürüten ülkelerin kamuoylarında büyük çatlakların doğması, bir başka avantaj ve manevra alanı.

Öte yandan ABD Irak'taki hesaplarının bir kısmını Kürtler üzerine yapıyor, oysa terbiye edip Irak batağına çekmek istediği Türk devletinin Kürtlerle meselesi var. ABD emperyalizminin en büyük açmazlarından biri de bu; bağdaştıramayacağı çıkarlar var dünyada ve Ortadoğu'da. İsrail'e dayanıyor en ileri düzeyde; ama bu onu, kendi kitlelerinin ve kamuoylarının basıncı altındaki işbirlikçi Amerikancı Arap rejimleriyle belli ölçülerde karşı karşıya getiriyor. Kürtlere dayanmaya kalkıyor; bu onu kendi elli yıllık işbirlikçileriyle, Türkiye'yi yönetenlerle karşı karşıya getirir. Dönüp Türk devletine dayanmaya kalkıyor; bu kez Irak'ta kendisine en sadık güç konumundaki Kürt işbirlikçileriyle karşı karşıya kalıyor vb. Kapitalist dünya bu; böyle birbiriyle çelişen dengeler, çıkarlar, tercihler, politikalar olmaksızın olmuyor bu dünyada. Ve bunları bağdaştırmanın bir uygun reçetesi, kolay çözümü de yok. Zira el atılan işlerin temelde haksız davalar olması bir yana, bu türden çıkar çelişmeleri kapitalist dünyanın doğasında var, istisnayı değil kuralı oluşturuyorlar.

Bu nedenledir ki sayısız çıkar, eğilim ve tercih birbiriyle çelişiyor. Kürtler'i Türk devletine karşı kullanıyor, Türk devletini de Kürtler'e karşı, ama bu oyun bir türlü istenilen sonucu vermiyor. Açmaz da burada zaten. Türk devletini Güney Kürtleri'ne karşı kullanıp onların tam desteğini alıyor. Ama bu destek, işgalci güçler için taşıdığı tüm öneme rağmen, onların Irak'a egemen olmasına yetmiyor. Kürtlerin özgürlüğü ve kendi ülkelerine egemen olmaları ya da

Irak'a demokrasi, ABD'nin zerre kadar umrunda değil, o kendi çıkarları, Ortadoğu'ya yönelik genel hesapları peşinde. Olaylar da bunu tüm açıklığı ile kanıtlamıyor mu? Bugün bir vahşet rejimi sergileniyor Irak'ta, demokrasi ne kelime...

Demokrasi hiçbir yerde emperyalist müdahaleyle gelmemiştir; köleleştirmeyi ve egemen olmayı amaçlayan emperyalist savaş ve işgal, hiçbir ulus ya da halka özgürlük getirmemiştir. Emperyalizm için yalnızca kendi çıkarları ve buna dayalı hedefler vardır. Savaş ve müdahale nedeni olarak gösterilen sorunlar bunlar için yalnızca bahane ve kılıf işlevi görür. Emperyalizm için değişmez hedef, dolayısıyla temel hareket noktası, her zaman kendi çıkarları ve arzularıdır. Çeşitli sorunları istismar ederek bir yerlere egemen olabilmek, ülkelere ve halklara kendi emperyalist köleliğini dayatıp kabul ettirmektir onun için aslolanıdır.

Çıkarlarının gerektirdiği yer ve durumlardaysa, daha dün dayandığı güçleri bir anda ortada bırakıp satabilir pekala. Bizzat ABD'nin Kürtlerle ilişkilerinin yakın tarihi bunun en trajik ve öğretici örneklerini sunmuyor mu bize? Önden her yolla kışkırtılan Irak Kürtleri'ne 1975 yılında Ceza-yir antlaşmasıyla bu oyun oynandı. Baba Barzani biraz da bu "ihamet"ın kahrından öldü. Irak Kürtleri'ne aynı oyun '91 yılında bir kez daha oynandı; Kürtler ayaklandırıldı ve sonra da Baas rejiminin katliamları ile yüzyüze bırakıldı. Yarın çıkarları gerektirdiği bir durumda aynı davranış bir kez daha yinelenebilir, Kürtler'i bir kez daha ortada bırakabilir.

ABD'nin Türk burjuvazisi ve devletiyle ilişkileri ise çok eski, köklü, organik ilişkililerdir ve temel önemde çıkarlara dayalıdır. Amerika için Ortadoğu, Kafkasya ve iç Asya çok önemli bir bölge. Bu bölgede çeşitli bağlantı ve imkanlarıyla Türk burjuvazisi ve devletini, bunun bir parçası olarak milyonluk modern donanımlı Türk ordusunu kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak varken, ABD neden kalkıp bölgede yalnız ve sınırlı olanaklara sahip 5 milyonluk Güney

Kürtleri'yle elini kolunu bağlasın ki? Gerekli olur bu güce dayanır elbette, şu anda olduğu gibi. Ama temel önemde çıkarlarının Türk devletine ve ordusuna dayanmayı gerektirdiği bir durum ortaya çıkarsa, karşılığında Kürtler'i niye feda etmesin ki? Türk ordusu Kürtler'in kazandığı mevzileri si-neye çekerek, Güney Kürdistan'daki devletsel oluşuma ilişkin kaygı ve niyetlerini bir yana bırakarak gidip Irak'ta ABD için savaşmaz herhalde, bu kolay olacak şey değil. Bugün ABD ile Türk devleti arasındaki sorunlar neredeyse tümüyle Kürt sorunundan, Güney Kürdistan'danki gelişmelerden kaynaklandığına göre, başka türlü düşünme olanağı yoktur. ABD en fazla her iki işbirlikçi gücün çıkar ve kaygılarını bağdaştırmanın orta bir yolunu bulmaya çalışır; ama Türkiye'nin bağrında koca bir Kürt sorunu tüm görkemiyle duruyorken bunun kolay olmadığını da ayrıca biliyoruz.

Yıllar önce *Bağımsızlık ve Devrim* kitabında, Türk devletinin dış politika alanında ABD'ye karşı biraz mesafeli davrandığı ve kendi inisiyatifini devreye soktuğu iki temel dış politika sorunundan söz etmişim. Bunlar Kıbrıs sorunu ile Kürt sorunu, bu sonuncunun uzantısı olarak Güney Kürdistan sorunu idi. Buradaki aykırılığın mantığı, yarattığı sorunlar ve aynı zamanda bu aykırılığın sınırları konuya ilişkin kitapta var. ABD sözkonusu meselelere kendi global emperyalist çıkarları üzerinden bakarken, Türk devleti kendi burjuvazisinin temel önemde yerel çıkarları üzerinden bakıyor. Kürdistan içselleştirdiği bir sömürge, bugünden sonra kaybetmek ister mi? Böyle olunca, ABD'nin Kürt sorunu üzerinden izlediği politikaları, Ortadoğu'da kendisi için önemli bir üs görevi görecektir bir Kürt siyasal oluşumunu, Güney Kürdistan'daki devletsel oluşumu, desteklemesini derin kaygılarla karşılayabiliyor. ABD ise hegemon bir dünya gücü, üstelik halen tek süper güç; bu konumuyla, soruna bölgesel çıkarları ve ihtiyaçları üzerinden bakıyor, çıkarları neyi gerektiriyorsa onu yapıyor. Böyle olunca yeri

geliyor Türk devletinin çıkarlarına aykırı adımlara da yönelebiliyor. Bu ise Türk devleti ile ABD arasında sorunlara yolaçıyor. Temel politikalarda ABD'ye kul köle olanlar, bu türden özel sorunlarda kısmi bir ayrılık ve aykırılık gösterebiliyorlar. Türk devleti ile ABD arasında zaman zaman ortaya çıkan sıkıntıların temelinde bu var.

Kıbrıs sorunu ile Kürt sorunu Türk devleti için hassas sorunlar. Kıbrıs'ı sonuçta bir biçimde halledebilirler, AB'ye girişin bedeli, şu bu deyip bir çözüm bulabilirler. Ama Kürt sorununu halletmenin öyle kolay bir yolu yok. Bunun için Cumhuriyetin başlangıcından beri her alanda oluşturulmuş ve oturtulmuş tüm düşünce, ilişki ve kurumların baştan aşağı değişmesi, değiştirilmesi gerekiyor ki, bunu da ancak kurulu düzeni tepetaklak edecek bir devrim yapabilir.

Bugün Türk devleti Kürt sorununda o inkarcı çizgisini sürdürüyor, bu nedenle güneyde bir Kürdistan oluşumu istemiyor, bunu savaş nedeni sayıyor. Amerika'ya karşı savaşacak gücü yok elbette. Nitekim bir süre önce yeniden tanımladığı "kırmızı çizgiler" tam da ABD'nin tutum ve dayatmaları sonucunda birkaç ay içinde yerle bir oldu. Yine de yinelemek gerekir ki, Amerika'nın da açmazları var, Türk devletine manevra şansı yaratan da bu. Amerika Irak'ta bataktaki; Türk devleti (tıpkı Fransa, Almanya ve Rusya gibi) bu batağın hiç değilse ABD'yi kendisine yeniden başvurmaya yöneltecek ölçüde derinleşmesini dört gözle bekliyor. Zira biliyor ki, bu durum kendisine Kürt meselesi üzerinden ABD'yle pazarlık yapmak imkanı verecek.

ABD'nin Kürt kozu

ABD Irak'ta toplumu dizginleme kapasitesine sahip işbirlikçi bir rejim kuramıyor halen, ki en önemli sorunlardan birini de bu oluşturuyor. Bunu başarabilseydi, çıplak

işgalci görünümünden bir parça sıyrılarak perdenin arkasına çekilebilseydi, işgal birliklerini kademe kademe geri çekip Irak ordusunun kalıntılarını bu yeni işbirlikçi rejimin emrine verebilseydi, işler kuşkusuz biraz daha kolay olurdu. Kuzeyde Kürtler'e dayandığı halde, bu alanda sorunla karşılaşmak bir yana tam destek aldığı halde, ABD'nin Irak'ta işi çok zor, bu artık anlaşılmış bulunuyor.

Güney Kürdistan'da bir problemle karşılaşmamak elbette önemli bir avantaj, ama ABD Irak'ın tümüne egemen olmak istiyor ve Kürtler'in burada yapabileceği fazla bir şey yok. ABD salt Kürtler'e dayanarak Irak'a egemen olamaz, Ortadoğu'ya ise istediği yeni biçimi veremez. Ecevit, başa çuval geçirme olayı sonrasında, "Amerika Ortadoğu'yu Türkiye'ye rağmen yönetemez" türünden bir söz söyledi. Bir işbirlikçinin Türkiye'nin Ortadoğu'da ABD için taşıdığı önemi dile getiren bu uyarısı, kuşkusuz önemli ölçüde bir gerçeğin ifadesidir. Doğrudur, ABD Türkiye gibi nispeten güçlü ve aynı ölçüde sadık olan, bunu tarihsel olarak da kanıtlamış bulunan bir işbirlikçi jandarma olmadan, Ortadoğu'ya hükmetmekte başarılı olamaz.

Bölgede ABD için kritik anlarda son koz olarak devreye sokulabilecek İsrail gibi bir önemli vurucu güç elbette var. Ama işler çığrından çıkmadan ABD İsrail'le fazla bir şey yapamaz; zira bu, işbirlikçi rejimlerin bir kısmı da dahil Arap dünyasını karşısına almak anlamına gelir. İsrail büyük bir güçtür; ama ABD'nin Ortadoğu'ya bugünkü müdahalesi koşullarında da pek bir işe yaramayan, önemli ölçüde pasif kalmak zorunda olan/bırakılan bir güç. Ortadoğu'nun hassas ilişkileri ve dengeleri bunu gerektirmektedir. Oysa 50 yılın sadık işbirlikçi olarak Türk devleti, bölgesel konumu ve bu gibi durumlarda pek öne çıkardığı islami kimliği ile, ABD için fazlasıyla elverişli ve işlevsel bir güçtür.

1 Mart tezkeresinin uğradığı beklenmedik kaza ilişkiler-

de bir sorun haline geldi. ABD şimdilerde Türkiye'nin burnunu sürterek onu Ortadoğu'daki yeni ihtiyaçları çerçevesinde kullanmak istiyor. Benim irademin altına girmezsen, senin başına çuval geçiririm, Kerkük'ü Kürtler'e veririm, gide gide fiili bir Kürt devleti oluşumundan da ötelere geçerim, KADEK'e dokunmam, ayağını denk al, demeye getiriyor. Üst düzey Amerikan yöneticileri tarafından yapılan çeşitli açıklamalar, "Kuzey Irak'a ilişkin kırmızı çizgiler" in bir bir çiğnemesi ve nihayet başa çuval geçirme olayı, tüm bunlar Türkiye'ye çekilmiş bir terbiye operasyonunun halkalarıdır.

ABD bugünkü Irak batağı karşısında Türkiye'ye muhtaç. Ama Türk devleti de o batağa ancak bir şartla, Kürt oluşumuna yönelik kaygıları ABD tarafından gözetilirse girebilir. ABD, benim emrime girmezsen Kürt devleti kapıda, Kürtler'e geniş bir inisiyatif vereceğim diyor ve somut olarak da veriyor. Türk devleti ise, evet ben bugün Irak'ta, yarın İran'da sana tam destek veririm; ama güneydeki Kürt oluşumuna hiç değilse bugünkü şekliyle destek vermekten vazgeçersen ve benim bu bölgeye ilişkin çıkar ve beklentilerimi hesaba katarsan eğer, demeye getiriyor...

Kürt burjuva ve küçük-burjuva milliyetçileri zannediyorlar ki, ABD artık arkamızda, herkesi gözden çıkararak bizi destekleyecek. Bugünkü durum böyle düşünmeyi bir ölçüde kolaylaştırıyor da. Ama korkarım ki bu hayaller zaman içinde büyük bir hayal kırıklığına dönüşsün. Sözüm ona sosyalist geçinen bazı liberal Kürt milliyetçilerinin iddia ettiği gibi, Güney Kürtler'i sahnede "eşit bir güç" değil, fakat büyük ölçüde ABD desteği ve koruması ile bugünkü konuma ulaşan, tam da bu nedenle hem ona hayati ölçüde muhtaç bulunan ve hem de onun elinde büyük ölçüde bir koz işlevi gören bir hassas konuma sahiptirler. Bu, durumun ve çıkarlarının gerektirdiği koşullarda, ABD tarafından bir kez daha ortada bırakılmak potansiyel riski demektir.

ABD bunu durduk yerde yapmaz, kendisine bu denli bağıladığı, sadakatini somut olarak gördüğü bir gücü durduk yerde ortada bırakmaz. Ama olayların seyri bunu gerektirdiği bir durumda ne olacak? ABD batağa battığında ve bu bataktan bir ölçüde kurtulmak için Türkiye gibi askeri açıdan nispeten güçlü işbirlikçi devletleri devreye sokmak kendisi için geri durulamaz bir ihtiyaç haline geldiğinde ne olacak? Böyle bir durumda ABD'nin Kürtler'e ihanetinin önünde bir engel var mı? Irak'ta olayların bugünkü seyri, bunun sunduğu ilk veriler, ABD'ye bağlanan umutların, kendini ona endekslemenin nasıl bir felakete neden olabileceği üzerine bir fikir vermiyor mudur acaba? Bazı şeyleri hep de bir kez daha yaşayarak mı görmek gerekir? Dışışleri Bakanı Başmüsteşarı Uğur Ziyal bir süre önce (yaz ortası) ABD'ye gittiğinde, Amerikan Dışışleri Bakanlığı'ndan, bizim Kürtlere herhangi bir angajmanımız yok, savaş döneminde bir işbirliği yaptık o kadar, türünden açıklamalar yapıldı. Kuşkusuz bu, Türkiye'ye verilmiş bir tavizden çok onu rahatlatan bir açıklamadan ibaret henüz. Ama Güney Kürtlerinin, tam da Türkiye'yle ilişkilerde, ABD için aynı zamanda pazarlık masasına sürülen bir koz, bir şantaj etkeni olduğuna da bir kuşku var mı?

Olaylar bir türlü gider, ABD'yi Güney Kürtleri'ne daha sıkı sarılmak zorunda kalabilir. Mesela Irak'ın geriye kalanından çekilmek zorunda kalarak, ama sonuçta onu bölerek kuzeye yerleşebilir ve bu da ABD'nin tam koruması altında bir Kürt devletinin kurulması anlamına gelir. Ama olaylar pekala başka türlü gider; ABD Türkiye gibi hizmete hazır işbirlikçi bir bölge ülkesini Irak batağında kendine jandarma olarak kullanmaya kalkar, bu durumda bunun faturası da en başta Kürtler'e ödetilir.

ABD emperyalizmi ve Amerikancı Kürt milliyetçileri

Kürt hareketinde Amerikancı dalga

Dünün milliyetçi Kürt solcularının onda dokuzu bugün artık Amerikancı'dır. Bu hüznün vericidir belki ama kaba bir gerçek olarak da orta yerde durmaktadır. Son yılların gelişmeleri ışığında ve özel olarak da Kürt hareketinin karşı karşıya kaldığı akıbetin ardından bu sonuç bir bakıma şaşırtıcı da değildir. Nitekim *Ekim*, 11 Eylül'ü izleyen dönemin ilk verileri ışığında, bu eğilime nispeten erken bir zamanda dikkat çekmek ihtiyacı da duymuştu. "*Emperyalizmin Kıskaçında Ortadoğu*" başlığı taşıyan ve Irak'a emperyalist müdahaleyi neredeyse bir yıl önceleyen (Nisan '02) bu yazının (Bkz. H. Fırat, *Dünya, Ortadoğu ve Türkiye* içinde, s.389-405) arabaşlıklarından biri şöyledir: "*Kürt Hareketi: Devrimci Çizgiden Amerikan İşbirlikçiliğine*". Bu arabaşlık

sözkonusu değerlendirmenin temel fikrini de bütün açıklığı ile özetliyor. Irak'a emperyalist müdahalenin ardından bunun ne anlama geldiğini artık somut olarak görmüş bulunuyoruz. Bir-iki küçük çevre dışında tutulursa, geriye kalan her eğilimden Kürt sol akımlarının eski kadroları ile Kürt aydınlarının ezici çoğunluğu artık, açıkça ya da utança fakat sonuçta Amerikancı bir çizgidedirler.

PKK dışında kalan ve genel olarak reformist çizgide bulunan Kürt solu zaten uzun zamandır tüm umudunu AB ve ABD'ye bağlamıştı. Şimdi artık dünün PKK'sı da bu çizgidedir, KADEK bu köklü kimlik ve konum değişikliğini simgelemektedir bir bakıma. İmralı savunmalarındaki inkarcı-tasfiyeci çizgiye oturmanın sonunda gelip varacağı yer de buradan başkası olamazdı herhalde.

Bugünün bu Amerikancı Kürt çevreleri sanıyorlar ki, dünyanın emperyalist jandarması ABD bu mazlum halka özgürlük ve bağımsızlık getirecek, ona nihayet bir devlet kazandıracak. ABD bunu Kürtler için yapmakla da kalmayacak, yerleşik statükoları yıkarak tüm Ortadoğu halklarını özgürleştirecek, bölgede demokratik düzenlerin yolunu düzleyecek vb. Bunu böyle düşünen dünün solcusu bugünün bu Amerikancıları, böylece düne kadarki kimliklerini terketmekle kalmıyorlar, bu kimliği ortaya çıkaran bütün bir tarihi, bu tarihin ürünü ideolojik-politik bilinci ve moral değerleri de kabaca terkedip bir kenara atıyorlar. Türkiye ve Kürdistan devrimci hareketinin en iyi geleneklerine ihanet ediyor, onun anti-emperyalist mücadele mirasına sırtlarını dönüyorlar. Denizler'in, Mahirler'in ve Kaypakkayalar'ın, Mazlum Doğanlar'ın ve Kemal Pirlar'ın devrim davasını terkederek işin özünde karşı safa geçiyorlar. Ulusal özgürlük mücadelesini emekçilerin çıkarlarına ve kurtuluş davasına bağlayan bakışı ve çizgiyi bir yana bırakarak kendi mülk sahibi sınıflarının, Kürt burjuvazisinin yanında ve safında

yer alıyorlar. Kürt hareketinin devrimci kimliği karşısında uzun yıllar boyunca içlerine hapsettikleri Amerikancı ve Avrupalı duygu ve hezeyanlarını bugün artık pervasızca dışavuran Yaşar Kayalar'la aynı yerde saf tutuyorlar.

Bu köklü bir konum ve tutum değişikliğidir; bu nedenle de cepheden bir mücadelenin konusu haline getirilmek durumdadır. Kürt hareketinin birçok yapısal zaafına katlanmak ezilen ulus konumunun sonucu olarak sahip olduğu demokratik muhteva nedeniyle olanaklıdır, fakat Amerikancılığına hoşgörülle yaklaşmanın olanağı yoktur. Zira bu, emperyalizmden özgürlük bekleme çizgisi, ezilen ulus milliyetçiliğinin demokratik muhtevasına da ihanettir. Emperyalizme karşı tutum, çağımızda ve günümüzde, her türden ilerici, demokratik ve devrimci iddianın olmazsa olmaz koşuludur, ayırım çizgisi ve mihenk taşıdır. Bu tutumu bir yana bırakanlar, umutlarını ve geleceklerini emperyalizme, üstelik onun baş jandarması konumundaki emperyalist bir güce bağlayanlar, böylece her türlü ilerici demokratik kaygıyı ve değeri bir yana bırakarak, çağdaş gericiliğin yanında saf tutmuşlar demektir.

Bu konumu seçmiş ya da olayların akışı içinde bu konuma sürüklenmiş Amerikancı Kürt milliyetçilerinin maskesini düşürmek, böylece Türkiye ve Kürdistan devrimci hareketinin en iyi geleneklerini savunmak, Kürt emekçilerinin ve yeni kuşak genç Kürt yurtseverlerinin bu çizgiye alet edilmesinin önüne geçmek, bugünün temel önemde bir devrimci sorumluluğudur. Kürt halkının en iyi evlatlarını feda ederek yarattığı muazzam devrimci-demokratik mirasın, geleneklerin ve birikimin savunulması bunu gerektirmektedir. Ulusal özgürlük mücadelesini emperyalizme karşı mücadele ile sıkı sıkıya birleştiren, bunu Kürt emekçilerinin sosyal kurtuluşu davasına bağlayan, buna inanan ve bu inançla kendilerini feda eden binlerce Kürt devrimcisinin anısına

saygı ve bağıllık bunu gerektirmektedir.

Dünkü celladına tapınmak

Genel olarak emperyalizmin, özel olarak da onun tarihte görülmüş en gerici, yıkıcı ve barbar temsilcisi olan ABD emperyalizminin mazlum halklara özgürlük ve bağımsızlık götürdüğü nerede görülmüştür? Son yarım yüzyılda dünyanın dört bir yanında ezilen halkların karşı karşıya kaldığı güç bizzat ABD emperyalizmi değildir de nedir? Herşey bir yana, bugün tapınma konusu edilen o aynı ABD emperyalizminin '70'lerde ve '90'larda bizzat Kürtler'e oynadığı oyunlar, çektirdiği acılar hala orta yerde tüm canlılığı ile durmuyor mu? Türk devletinin Kürt halkına karşı kirli savaşını yıllar yılı destekleyen, yeri geldiğinde "teröre karşı" mücadeleye verilen bu destekle hala da övünebilen bu aynı ABD değil midir? KADEK çizgisindeki Kürt hareketinin bugün hala "güneşimiz" diye tapındığı Abdullah Öcalan'ı yakalayıp Türk devletine teslim eden, böylece Kürtler'e ve Kürt hareketine kuşaklar boyu unutulmaması gereken ağır bir politik ve moral darbe indiren de bu aynı ABD değil midir? Bütün bunlar ne de kolay unutuldu, dünyanın emperyalist jandarması ne de çabuk Ortadoğu'nun özgürleşmesinin ve demokratikleşmesinin temel dinamiği, mazlum halkların koruyucu gücü ve kurtuluş umudu haline geldi!

ABD, zeminini bizzat hazırladığı bir katliamın ardından Güney Kürtleri'ni bir on yıllığına korumaya almıştır, bunu biliyoruz. Ama o bunu yine bölge halklarına karşı kirli ve karanlık hesapları çerçevesinde yapmıştır, Ortadoğu halklarının bağına saplı bir bıçak gibi duran siyonist İsrail'in çıkarları bunu gerektirdiği için yapmıştır, yoksa Kürtler'in mazlum bir halk olma gerçeğinden hareketle onlara artık nihayet özgür bir varolma olanağı sağlamak için değil, bunu da biliyo-

ruz. Kaldı ki üzerinde yeterince durmuş bulunduğumuz gibi, Kürt hamiliği olarak algılanan bu koruma ve kollamanın nereye varacağı da henüz belli değildir. Irak'ta olayların seyri ne getirir, bunun bugün için ABD'nin korumasına sığınmış Güney Kürtleri'ne faturası ne olur, bunu henüz kimse bilmiyor. Ama bölge halklarına karşı ABD politikalarının bir parçası ve aleti olmak, daha şimdiden Barzani ve Talabani gibi işbirlikçiler şahsında Güney Kürtler'i için ağır bir politik ve moral sorumluluk olarak orta yerde duruyor. Bunun Kürtlerle bölgenin tüm öteki ezilen halklarının ilişkilerini nasıl etkileyeceği de aynı şekilde ciddi bir sorun olarak orta yerde duruyor.

ABD Irak'ta batağa batmış durumda ve zaman içinde bu bataklık derinleşecektir. Böyle olunca, kirli savaşta eğitimli ve halk hareketlerini bastırmanın gereklerine uygun biçimde ileri düzeyde donanımlı bir NATO ordusu olarak Türk ordusunun desteğine ihtiyacı olacak, nitekim bu daha bugünden seslendiriliyor da. Peki ABD ne yapacak, bunun Kürtler için sonucu ne olacak dersiniz? Bu sorunun yanıtı henüz açıkta, ama kesin olan bir şey var: ABD, Kürtler'e şu veya bu biçimde üçüncü bir kez ihanet etmeden Türk ordusunu Irak'taki hesapları için gereğince kullanamaz. Demek ki ABD emperyalizmini Kürtler'in en temel ulusal haklardan yoksun mazlum bir ulus olması değil, fakat yalnızca kendi sefil emperyalist çıkarları, hesapları ve bunun gerektirdiği politikalar ilgilendiriyor. Demek ki ABD Kürtler'i özgülendirmek değil fakat yalnızca çıkarlarına uygun düştüğü sürece kullanmak peşinde. Ortadoğu'daki çıkarları için ve elbette Ortadoğu halklarına karşı.

Gelin görün ki Amerikancılaşmış, ilerici-devrimci nite-likteki her türlü hedef ve kaygılarını bir yana bırakmış, bununla bağlantılı tüm moral değerlerini çiğneyip gönlü rahat bir biçimde bir kenara atmış, gömüldüğü umutsuzluk

batağında tüm umutlarını artık yalnızca ABD'nin inayetine bağlamış dünün Kürt solcusu buna inanmıyor. Günden güne büyüyeceği kesin olan Irak direnişini "arizi ve geçici" bir olay olarak görüyor; ABD'nin eninde sonunda duruma hakim olacağını ve bu arizi direnişin de son bulacağını, böylece ABD ile Kürtler arasındaki kader birliğinin büyük "Irak zaferi" üzerinden pekişeceğini düşünüyor. Bu, gerçeklerden kopmak ve halkların ulusal onur duygusuna, direnme gücüne ve kapasitesine, emperyalist köleliği reddetme bilincine inançsızlık değil de nedir? Ve tersinden de bu, emperyalizmin sınırsız sanılan gücüne tapınmaktan, onu istediğini yapabilen, halklara istediğini ve dilediğince dayatabilen bir "yenilmez ve yıkılmaz" güç olarak görmekten başka ne anlam gelir?

Dünya basınıni izleyin, Brezinski ve Kissinger gibi adamlar ne diyor, Demokrat Parti'den politikacılar neler söylüyorlar, ciddi İngiliz basını neler yazıyor, dönüp onlara bir bakın bakalım? Bizzat bunlar ABD'nin daha şimdiden Irak'ta bir batağa battığını yineleyip durmuyorlar mı? Ama Amerikancı Kürtler bunları görmüyor, görmek istemiyorlar. Onlar ABD'nin yavaş yavaş işleri yoluna koyacağını, iş, ekmek ve altyapı sorunlarını çözeceğini ve böylece Irak direnişini bitireceğini düşünüyorlar. Gariptir ama, halklarda bir ulusal onur duygusu olduğuna inanmıyorlar, mazlum bir halkın mensupları olarak bu adamlar.

Bu Amerikancı Kürtler'e sormak lazım; mensubu olduğunuz Kürt halkı bugün daha çok iş ve ekmek için mi, yoksa ulusal onur ve özgürlük için mi mücadele ediyor? Bu kadar kolay ABD yanlısı kesilmenizin de tanıklık ettiği gibi sizin için bile salt ulusal kaygılar önplanda değil mi? Bir devletimiz olsun da varsın ABD sayesinde ve onun hizmetinde olsun diye düşünebilen bizzat siz değil misiniz? Peki bu durumda nasıl oluyor da Iraklılar'ın işi olur ve kamı doyar-

sa direniş de biter diye düşünebiliyorsunuz?

Belli bir azınlık dışında dünün Kürt solcuları, KADEK'den PSK'ya Kürt hareketinin yönetim kademelerini tutanlar, artı ilerici umutlarını yitirmiş ya da tüketmiş sözde Kürt aydınları, şimdilerde blok halinde Amerikancı konumdalar. Kimisi bunu marifetmiş gibi pervasızca dışarı vuruyor, kimisi henüz bu kadarını yapamıyor, içinde taşıyor ama işin özünde aynı duygu ve düşünceleri paylaşıyor. Bu blokun birçok konuda yolları ayrılıyor, ama ayrılan bu yollar dönüp Amerikancılıkta, ABD'nin artık Kürt halkının dostu olduğu yanılsamasında ve aldatmacasında birleşiyor. Özellikle eski ve yeni yönetici kadrolarda ve neredeyse aydınlarının tümünde olmak üzere, yazık ki Kürt hareketinin mevcut tablosu halihazırda bu.

Bugün eğer bir Amerikancılık seli yoksa, bunun gerisinde biraz da Türk devletinin elinde rehin bulunan Abdullah Öcalan'ın İmralı'dan koyduğu bir takım frenler var. Abdullah Öcalan İmralı'dan Kürt mandacılığını eleştiriyor, Kürt aydınları ve solcuları arasında bu denli bir Amerikancılığı sakıncalı bularak dizginlemeye çalışıyor, hiç değilse şimdilik. Elbette onun da kendine göre bilinen pragmatist oportünizmine dayalı kaygıları ve hesapları var. Türk devletinin açmazda olduğunu görüyor, bu açmazdan yararlanarak ona yaranımaya çalışıyor. ABD bizi Türk devletine karşı kullanmak istiyor, biz bu oyuna gelmek istemiyoruz, eğer Türk devleti Kürt sorununda belli adımlar atarsa bu oyun bozulur, demeye getiriyor. Muhtemeldir ki bugün örneğin Roma'da olsaydı tümüyle başka türlü düşünür, başka hesaplar yapardı. Ama İmralı'da olduğu, dolayısıyla Türk devletinin elinde rehin bulunduğu için ve elbette sorunun muhatabı olarak da sonuçta Türk devletini gördüğü için, ABD'nin Kürt kozunu kullanmasını ve Kürtler içindeki Amerikancı cereyanı bir imkan sayarak, dizginleyici ve "Türkiyecî" tutumuyla Türk

devletine yararlanmaya çalışıyor.

Dikkate değer nokta şudur ki, bütün bunlar, bütün bu açılımlar ve manevralar, Irak halkının sergilediği direniş sayesinde oluyor. Almanya, Fransa ve Rusya eksenine de, Türk devletine de, Kürt milliyetçilerine de, elbette herbirine kendi konumu ve beklentileri üzerinden, bu manevra alanını bizzat Irak halkının ABD'yi sıkıntıya sokan direnişi sağlıyor. Bunu bir kez daha önemle ve kuvvetlice vurgulamak gerekir. Hele de Amerika'nın gücüne tapman dünün Kürt solcularının halkların ulusal onuruna, yurtsever geleneklerine, bununla sık sıkıya bağlantılı olan direnme gücü ve kapasitesine inançsızlık sergilediği bir sırada.

Tutarsızlıktan da öteye kaba samimiyetsizlik

Amerikancı Kürtler yenilmişliğin ruhhalıyla hareket ediyorlar ve tüm umutlarını dünyanın jandarması ABD'ye bağlamış bulunuyorlar. Bütün dünya Amerikancılık yapıyor, biz niye yapmayacak mıyız; Araplar Amerikancılık yapabilirler, Yunanlılar yapabilirler, Türkler yapabilirler de Kürtler niye yapamayacaklarmış diyebiliyorlar. Düşünün ki bunu bu derece kaba ve pervasız denebilecek şekilde ortaya koyanlar dünün solcuları, sözde devrimcileri ve hatta hatta sosyalistleri! Elbette bütün bu ulusların bünyesinde birileri Amerikancılık yapıyor, ama bunu o ulusların gerici, sömürücü egemen sınıfları yapıyorlar. Siz de egemen sınıfların temsilcileri olarak sahneye çıkacaksınız, bunu açıkça yapın ve geçin bunu savunun, kimse bu durumda size fazla bir şey de söylemez. Nitekim içinizden bazıları bunu yapıyor da, böylelerine diyecek fazlaca bir söz de yok, çünkü davalarına ihanet etmiş hainler olduklarını söylemekten başka. Ama hem hala solcu geçinmek ve hem de bunu böylece savun-

mak, işte bu olacak şey değil. Burada en kaba biçimiyle ve ne hafif deyişimiyle, bir tutarsızlık ve samimiyetsizlik var.

Kaldı ki Kürtler'de de Amerikancılık, üstelik uzun bir zamandan beridir zaten yapılıyor. Talabani ile Barzani, Kürt egemen sınıflarının temsilcileri olarak uzun yıllardır yapıyorlar bunu. Yaşar Kayalar artık göğüslerini gere gere Amerikancılık yapıyorlar. Onların sınıfsal konumları bunu gerektiriyor ve bu konum üzerinden yaptıkları yadırganmıyor da. Peki siz, siz nesiniz, sizin konumunuz nedir? Sizler solcu ya da sosyalist misiniz, yoksa mülk sahibi sınıfların temsilcileri mi? Önce kendi sınıfsal konunuza, bunu ifadesi politik kimliğinize dürüstçe açıklık getirin, varın ardından dilediğinizce Amerikancılık yapın.

Barzani ile Talabani'nin ABD işbirlikçiliği anlaşılır bir durum, onların sınıfsal konumları ve politik kimlikleri buna uygun, bunu gerektirir. Peki ama ciddi ciddi hala da solcu ya da sosyalist geçinen Kürtler'in tutumlarını anlamak olanağı var mıdır? Bir yandan kapitalist dünyanın emperyalist jandarmasına umut bağlayacaksınız, öte yandan hala solcu ya da sosyalist geçineceksiniz, burada tutarsızlıktan öteye kaba bir samimiyetsizlik yok mudur? İzlediğiniz çizgi bizzat mülk sahibi sınıflarınızın izlemekte olduğu çizgiden farklı değilse, yaptıklarınız onların yaptıklarını mazur göstermekten ibaretse, siz neden solcu, hatta hatta sosyalistsiniz? Siz bizzat ulusal sorun üzerinden onlara alternatif olan, onların izlediği çizgiyi boşa çıkararak ve Kürt emekçilerine devrimci bir alternatif sunan bir çizgi izlemiyorsanız eğer, sahi neden solcusunuz ve hangi yüzle hala devrimci geçiniyorsunuz? Eğer kendi mülk sahibi sınıflarınızın çizgisini mazur görebilecek, dahası artık kabaca savunup destekleyecek durumdaysanız, neden bir parça yürekli davranıp açıkça onların safına katıldığınızı ilan etmiyorsunuz? Yüzünüzde artık tümüyle iğreti duran maskeyi bir yana atıp yeni konum ve

kimliğinizle dosdoğru ortaya çıksanız daha dürüst davranmış olmaz mısınız? Talabancı, Barzancı olun ya da onlarla benzer konumda bir parti kurup yeni kimliğinizi ortaya koyun, mesele kalmaz. Bugün kimse kalkıp Türk egemen sınıflarına, onların politik temsilcilerine neden Amerikancısınız diyor mu? Sınıfsal konumları gereği Amerikancılık onların temel karakteridir, en asli varlık nedenidir, herkes bunu böyle kabul ediyor. Ama hem sosyalist geçinip hem de Amerikancılık yaptığınız zaman sadece büyük bir çelişkiye, izahı olanaksız bir tutarsızlığa düşmekle kalmıyor, aynı zamanda büyük bir ikiyüzlülük de göstermiş oluyorsunuz.

Burada ciddi bir ahlaki sorun da var. Çünkü bunların hepsi bu meseleleri bilirler. Türkiye ve Kürdistan devrimci hareketi şu son 40 yılda bir şey yapamadıysa bile, anti-emperyalist bir bilinci tam da ABD emperyalizmine karşı mücadele içinde iyi kötü oluşturdu. Amerikancı Kürt solcuları bugün bu tarihi bilinçten köklü bir biçimde kopuyorlar. At gözlüğü takarak bugün artık bütün dünya ABD'nin yanında diyebiliyorlar. Oysa bunun tam tersi doğru, bugün dünya halklarının ezici bir çoğunluğu ABD'nin karşısında, karşısında olmaktan öteye ona karşı giderek büyüyen bir nefret içinde. Bugünün dünyasında sadece egemen sınıflar Amerikancı, dünya halkları ile bölge halkları ise Amerikan karşıtı. "Herkes ABD ile işbirliği yapıyor, Kürtler niye yapmayacakmış?" diyenler, böylece yalnızca büyük mülk sahibi sınıfların mantığı ile konuşmuş oluyorlar. Çünkü "herkesten" kasıtları, somut olarak bakıldığında, her ulusun ya da ülkenin sömürücü egemen sınıflarından başkası değil.

50 yıllık efendiyle uşağı arasındaki tali çelişkilere bağlanan umutlar

Günlük Kürt basını Irak savaşının arkasında durmadan

değerlendirmeler yayınlıyordu; Amerika bölgedeki statükoyu yıkmaya karar vermiştir, artık statükocu güçlerin direnişi umutsuzdur, bu iş Irak'la kalmayacaktır, sırada İran, Suriye ve Türkiye var, diyordu.

Suriye ile İran neden var anladık da, Amerika'nın Türkiye'yle nasıl bir meselesi olabilir, bunu anlamak gerçekten zor? Bu Perinçekle aynı mantık üzerinden düşünmekten başka bir şey değil. Mantık aynı, yalnızca çıkarılan sonuçlar farklı. Perinçek Türk devletini ABD ile sorunlu görüyor ve bundan ordu ve devlet eksenli bir anti-Amerikan ulusal cephe çıkarıyor. Amerikancı Kürtler de aynı şekilde, Türk devletini ABD ile sorunlu görüyorlar ve bundan ABD sayesinde kendileri için doğacak hayırlı sonuçlar bekliyorlar.

Daha önce Türk sermaye devleti ile ABD arasındaki ilişkilerin sınıfsal niteliği ve tarihsel kökleri üzerinde gereğince durmuş oldum. Türkiye ABD için öyle kolay gözden çıkarılacak bir işbirlikçi "müttefik" değil. Kaldı ki bunun için ortada bir neden de yok. Amerikan Dışişleri Bakanı tam da büyük gürültülere neden olan o 1 Mart tezkeresinden kısa bir süre sonra Türkiye'ye beklenmedik bir ziyaret yaptı. Bu bile Türkiye ile ilişkilerin önemine bir göstergedydi. Powell program dışı bu ziyareti yaptı, zira Türkiye onlara lazımdı, hem o gün sürmekte olan savaşın bazı acil ihtiyaçları için ve hem de daha uzun vadeli olarak. (8.5 milyar dolara çevrilebilir olan 1 milyar dolarlık yardıma ilişkin prensip kararı da aynı sıralarda çıktı ABD Kongresi'nden).

Ama Amerikancı Kürtler bu kanıda değiller. Onlara göre Türkiye ABD için artık vazgeçilmez bir işbirlikçi ülke değil; İncirlik'in yerini Irak'ta kurulacak yeni üsler alacak ve böylece Türkiye ABD için bugüne kadarki önemini yitirecek. Bir düşünce ancak bu denli sığ olabilir. Sanki Türkiye'nin 50 yıldır ABD emperyalizmi için taşıdığı önem ve bölgede oynadığı rol daha çok İncirlik eksenli ve salt as-

keri nitelikte! Öte yandan sanki Irak artık ABD'nin kolayca at oynatabileceği bir baba çiftliği, yeni üsleri rahatlıkla kuracak ve böylece Türkiye ihtiyaç olmaktan çıkacak!

Düşününüz Türkiye'de yarım yüzyılı aşan istikrarlı bir emperyalist egemenlik kurulmuş, bu egemenlik çok yönlü ilişkilere ve oturmuş kurumlaşmalara sıkı sıkıya bağlı, oysa Irak'ta en azından daha ne olacağı belli değil. Türkiye, eldeki elli yıllık işbirlikçi bir rejimdir, Irak'ta ise işlerin nereye varacağı henüz belli değil. Ben batağa batmış bulunuyor ve sonunda pılını pırtısını toplayıp defolup gidecek diyorum da bu düşünceyi bir an için bir yana bırakalım, ama en azından belli değil daha ne olacağı. Böyle bir durumda ABD Türkiye'yi feda edebilir mi? Etmesi için ortada herhangi bir ciddi ve mantıklı neden var mıdır?

Tam da tezkere kazası sonrasına denk geldiği halde, yani birçok bakımdan en uygun ortamı bulunduğu halde, ABD'yi yönetenler Ermeni tasarısının Kongre'den geçmesine bu yıl da engel oldular, bunu gündeme bile almadılar. Yahudi lobisi Irak sorunundaki tutumundan dolayı Türkiye'ye karşı tavır alacak dediler, almadığını gördük; tersine, lobinin Kongre ve Temsilciler Meclisi'ndeki tüm mensupları Türkiye'yi savundular. Bu son derece anlaşılır bir durum; zira Türkiye, bölgede ABD'nin olduğu kadar İsrail'in de en iyi müttefiki ve stratejik çerçevede onlara fazlasıyla lazım bir ülke. Ecevit'in "Amerika Ortadoğu'yu Türkiye'ye rağmen yönetemez" sözlerine daha önce de işaret etmiştim. Bizim gibi bir jandarmaya dayanmadıkça, bizim topraklarımızı kullanmadıkça, bizim ordumuzun hizmetinden yararlanmadıkça, siz kendi güçlerinizle burada bir şey yapamazsınız demek istiyordu Ecevit, bu sicilli Amerikan işbirlikçisi. Böylece Türkiye'nin ABD hesabına tarihsel jandarmalık misyonuna vurgu yapıyor, bunu pazarlıyor, pazarlık ögesi olarak ileri sürüyordu.

Ama kendi güçlerine, bu güce dayanarak ve Türkiye halkının desteğini alarak özgürlük ve eşitlik mücadelesi yürütmeye olan tüm inançlarını yitirmiş, tüm ilerici-devrimci değerleri ve kaygıları bir yana bırakmış Kürt burjuva ve küçük-burjuva milliyetçisi, bugün derin bir subjektivizm içinde olup bitene başka bir gözle bakabiliyor.

Özgürlüğü ve eşitliği elde etmenin biricik yolu

Amerika'nın bugünkü yarattığı durumu güneyli sıradan bir Kürt emekçisinin sevinçle karşılaşmasını ve bundan hareketle ABD'ye sempati duymasını anlamak bir yerde mümkün. Bunu Güney'deki Amerikan işbirlikçilerinin yönlendirmesinden öteye de anlamak mümkün. Ortada uzun onyıllardır ezilen, zulme uğrayan, en temel ulusal haklarından yoksun bırakılan mazlum bir halk var ne de olsa. Çünkü zulmün ve ulusal hak gaspının kaynağı olan bir diktatörlük rejiminin yıkılmasını, hele de bu yıkılış kendileri için yeni olanaklar yaratıyor, ya da en azından durum böyle görünüyorsa, sıradan Kürt insanı bunu belli bir sevinçle karşılayabilir, bunu anlamak mümkün. Ama sözkonusu olan siyasi partiler/önderliklerse, hele de bunlar hala da solcu geçiniyorlarsa, bu tümüyle farklı bir durum ve sorumluluk çıkarır ortaya. Siyasi partiler kitlelerin öncüleridir; onlar günlük gelişmelerin aldaticılığına kapılmadan toplam durumu görmek, geleceği kestirmek ve bunun ürünü doğru politikalarla kendi dayandıkları kitleleri doğru yönlendirmek zorundadırlar.

Dolayısıyla Güney Kürdistan'daki aşiret mensubu Kürt köylüsünü anlamak belli sınırlar içinde mümkün, ama düne kadar anti-emperyalist, hatta hatta sosyalist geçiren bugünün Amerikancı Kürt partilerini, gruplarını ve sözde aydınlarını hiçbir biçimde anlamak olanağı yoktur. Bu tam da yenilgi

ruhhalinin onları sürüklediği bir bataktan başka bir şey değildir. Onların bugün dosdoğru ya da lafı dolandırarak söylediklerinin özü şuraya çıkıyor: Bize özgürlüğü verirse Amerika verir, nitekim verecek de!

Dünyanın her yerinde halklar özgürlüğü ve bağımsızlığı direnerek, uzun, soluklu ve büyük bedeller gerektiren mücadelelerle kazandılar. Yenilgi ruhhalinin güçsüz düşürdüğü, en berbat türden bir inançsızlık çukuruna ittiği bugünün Amerikancı Kürt milliyetçileri biz de direndik, büyük bedeller de ödedik, ama alamadık diyecekler. Onlara yanıtımız şudur: Neden yenildiğinize dönün bakın, hatalarınızı değerlendirin ve yüreklice giderin, temelde aynı yolu, emperyalizme ve sömürgeci sisteme karşı direnme yolunu izleyerek, ama bu kez Türkiyeli emekçilerle kaderinizi gerçekten birleştiren bir politik hat izleyerek, özgürlük ve eşitlik için savaşmaya devam edin. İsteddiğiniz gerçekten özgürlük, eşitlik ve onurlu bir yaşamsa eğer, bunu elde etmenin başkaca bir yolu yok ne yazık ki.

Irak petrollerini ele geçirmek, emperyalist rakipler karşısında bir üstünlük kurmak, İsrail'i rahatlatmak için ABD emperyalizmi gelmiş Irak'a müdahale etmiş, size orda bir gün doğmuş, ama bu bir konjonktürden ibarettir yalnızca. Yarın bunun size çıkaracağı faturanın ne olacağı belli değil henüz. Hiçbir güvenceniz yok. Ve siz, bize ancak Amerika özgürlük verebilir, ancak Amerika bizim güvenliğimizi sağlayabilir dediğiniz ölçüde, kendinizi buna endekslediğiniz taktirde, yarın Amerika sizi ortada bıraktığı zaman kendinizi savunacak gücü ve maneviyatı da bulamazsınız. O zaman direneceğiniz varsa bile direnemezsiniz, kolayca yıkılır gidersiniz. Ama kendinizi ona endekslemezseniz, kendi özgücünüze dayanarak ayakta kalmayı denerseniz, hiç değilse bir direnme gücü, kendinizi savunma gücü gösterebilirsiniz.

Amerikancı Kürt burjuva milliyetçileri bütün bunlar üzerinde önemle düşünmek, yakın tarihlerinin o paha biçilmez derslerini bu denli kolay unutmamak zorundadırlar.

ABD'ye dayanarak halklara karşı değil, halklarla birlikte emperyalizme karşı!

Komünistler siyasal mücadele sahnesine çıktıkları andan itibaren PKK'nin yürüttüğü mücadelenin tarihsel ve politik anlamını ve haklılığını ortaya koyarak, ona kendi sınırları içinde verilmesi gereken desteği verdiler. Türkiye çözümünün neredeyse tamamı PKK'ye karşı hala '70'li yıllardan kalma önyargılarını korurken, biz onu devrimci ulusal kurtuluşçu bir hareket olarak niteledik ve soldaki gerici önyargıların kırılmasında da öncü bir rol oynadık. Sonradan ve bugün hala da reformist çizgiye yönelmiş bir Kürt hareketinin kuyruğunda sürüklenmeyi bir kimlik haline getirenler ise, '90 başlarına kadar PKK'yi burjuva reformist bir hareket olarak görüyor ve yürüttüğü mücadeleyi desteklemeyi reddediyorlardı.

Komünistler PKK ile tam da Kürtler'in temel ulusal haklarını devrimci bir temelde kazanmaya dayalı program ve çizgi adım adım terkedildiği için sorunlu hale geldiler. Kürtler'in temel demokratik ulusal haklarını tutarlı biçimde savunmak ile izlenen genel devrimci çizgi arasında sıkı bir ilişki vardı. PKK içerde düzenle, dünya ölçüsünde ise emperyalist sistemle barışmaya kalktığı andan itibaren bir yandan devrimci çizgisini terkederken, öte yandan Kürtler'in temel demokratik haklarına ilişkin programını budayıp güdükleştirdi. Bu tam da bizim PKK ile sorunlu hale gelişimizin başlangıç noktasını ve temel nedenini açıklar. Biz komünistler olarak haklı bir devrimci ulusal özgürlük mücadelesini destekliyorduk. Bu çizgideki bir mücadeleyi terk-

ederek içerde düzenle ve dışarda emperyalist sistemle uzaşmaya ve giderek onunla bütünleşmeye yönelenlere ise destek vermek bir yana, içine girdikleri bu yeni yönelimle mücadele etmekte görevimiz. Köklü yn ve giderek konum değişikliğinden itibaren de yaptığımız bu oldu.

Bu hatırlatmaların ışığında güncel gelişmelerle bağlantılı sorunlara geliyoruz. Bizim Kürtler'in kendi temel ulusal haklarını kullanmalarına ilişkin bir sorunumuz olamaz. Kürtler mazlum, daha düne kadar varlığı bile reddedilen, dili bile yasaklanan bir halktır. Özgür olmak, tüm temel ulusal haklarına sahip olmak her ulus gibi Kürtler'in de en doğal hakkıdır. Bu temel üzerinde, istiyorlarsa gerçek özgürlüğe ve eşitliğe dayalı olarak öteki halklarla aynı siyasal çatı altında kalmak, değilse ayrılıp ayrı bir devlet kurmak hakkına sahiptirler. Bu haklara hiçbir ipotek konulamaz.

Dolayısıyla bizim sorunumuz, Güney Kürdistan'daki Kürtler'in bir takım haklar kullanması ve mevziler elde etmesi, giderek fiili bir devlet oluşturması değil, fağat bunun emperyalist sistemin baş jandarması ve dünya halklarının baş düşmanı ABD'ye dayanılarak yapılmak istenmesidir. Bizim için sorun, bir takım mevziler kazanmak adına emperyalizmin bölgedeki hakimiyetini pekiştirme politikalarına destek verilmesi, buna alet olunmasıdır. Bunu hiçbir biçimde kabul edemeyiz. Zira bu devrimci gelişmenin genel çıkarlarına, bölge halklarının ve tüm dünya halklarının devrimci çıkarlarına aykırıdır. Mazlum bir halk iğreti bazı mevziler elde edecek diye devrimci gelişmenin ve dünya halklarının genel çıkarlarına aykırı tutum ve adımlar hiçbir biçimde desteklenemez. Bu, gerçekten devrimci olan herkes için fazlasıyla açık bir ilke sorunudur.

Kürtler ABD emperyalizmine dayanarak, böylece bütün ezilenleri, bütün ilerici devrimci dünya güçlerini ve bölge güçlerini karşlarına alarak ne onur ne de özgürlük kazana-

bilirler. Böyle bir özgürlük mümkün olmadığı gibi onur verici de değildir. Bu kadar ezilmiş, acı çekmiş, inkar edilmiş, imha edilmiş bir halkın, ulusal haklarını emperyalist sistemin jandarması ve halkların katili olan bir güce dayanarak elde etmeye yönelmesi kabul edilemez, bu davranış meşru da görülemez. Biz bunu kabul edemeyiz ve hiçbir biçimde destekleyemeyiz. Bunu desteklemek bir yana, Kürt emekçilerini işbirlikçi Kürt egemen sınıflarının bu onursuz ve arkası büyük felaket olabilecek politika ve tercihlerine karşı uyarılmaktır bizim görevimiz.

Derinden derine umutlarını ABD'nin bölgeye emperyalist müdahalesine bağlayan bazı sözümona sosyalist Kürt milliyetçileri; Güney Kürtler'i kendi özgüçleriyle ayakta duruyorlar, çıkarları tarihin cilvesi sonucu ABD ile paralel düşmüştür, Kürt liderliği de akıllı politikalarla bu geçici durumdan Kürtler lehine yararlanıyor, diyorlar. Bunlara bakılırsa, Barzaniler ve Talabaniler kendi özgüçlerine dayanarak, bağımsız tutum ve inisiyatiflerini koruyarak, Amerika ile "çıkartlarının kesişmesi momentini"nde geçici bir ittifak yapıyorlarmış! Buna inanmak için ya budala ya da samimiyetten tümüyle yoksun olmak gerekir.

ABD çıkarları öyle gerektirdiği bir durumda Kürtler'i bir kez daha yüzüstü bırakırsa, umutlarını ona bu denli bağlayanların halinin ne olacağını göreceğiz. ABD Irak'a ve bölgeye kolayca egemen olabilse, Amerikancılık yaparak bir devlet sahibi olmak belki mümkün olabilir. Ama gelin görün ki durum böyle de değil. Bunu birçok soğukkanlı gözlemci dile getiriyor, buna Amerikan emperyalizminin akıllı ideologları da dahil. Peki bu Amerikancı Kürtler neye göre ABD egemen kalacak, onu artık hiçbir güç durduramaz diyebiliyorlar? Çünkü tüm umutlarını ABD'ye bağlamışlar, onun mutlaka başaracağına inanmak istiyorlar, tüm kalpleriyle de bunu temenni ediyorlar ve bunun ötesinde gerçeklerden ko-

puyorlar, deyim uygunsuzsa tam bir beyin durumu yaşıyorlar.

Amerikancı Kürt milliyetçileri ABD'nin Irak'a müdahalesiyle Güney Kürtleri'nin önemli mevziler kazandığını düşünüyor ve bunu savunuyorlar. Peki ama bu mevzilerin korunabilmesi için de ABD'nin desteğine ihtiyaç yok mu? Bu durumda bu mevzilerin korunmasını istiyorlarsa, ABD'nin Irak'ta ve tüm Ortadoğu'da güçlenmesini de istemek zorundadırlar. Başka türlü olanaklı olmadığı gibi mantıklı da değil. Peki ama Kürtler'in elde ettiği mevziler korunabilsin diye, ABD emperyalizminin Irak'ta ve bölgede hakimiyetini pekiştirmesi istenebilir mi? Bu sorunun kendisi bile, umutlarını ABD müdahalesine bağlamış sözde Kürt solcularının böylece kendilerini ne türden bir gerici çıkmaza hapsettiklerini göstermeye yeter.

Bizim sorunumuz halkların gerçek özgürlüğü ve eşitliğidir, ancak bu temeller üzerinde sağlıklı ve kalıcı bir biçimde yükselebilecek olan gönüllü birliğidir. Hiçbir gerici, sömürücü ya da emperyalist güce dayanmaksızın, halkların kendi özgücüne ve inisiyatifine dayanarak ve kendi gerçek çıkarları temelinde...

Böyle bakarsak, bir elli yıl daha beklemek zorunda kalırız, diyecektir dünün solcusu ve bugünün Amerikancısı! Elli yıl beklemek zorunda kalırız diye bakan bir insanın devrimcilikle zaten uzaktan yakından bir alakası yoktur ya da artık kalmamıştır. Tam bir umutsuzluk vardır böylesi bir bakışta, sorunun bu tür bir konuluşunda. Devrimci on yılda da devrim yapabileceğine pekala inanır, buna rağmen devrim ola ki elli yıl sonra gelir. Ama bu olasılık devrimcinin devrim her an gelecekmış hırısı ve inancıyla çalışmasını etkilemez ve engellemez. Devrimci, bu bakış ve inançla çalışabilen insan demektir. Lenin, 1917 yılı başında, 1905 Devrimi'nin yıldönümü vesilesiyle verdiği bir konferansta, herhalde gelecek devrimi bizler göremeyeceğiz diyordu. Bunu

söylemesinden birbuçuk ay sonra Rusya'da devrim patlak verdi ve olayların akışı 8 ay içerisinde Lenin'in önderlik ettiği partiyi iktidara getiren sosyalist Ekim Devrimi'yle taçlandı. Ama aynı Lenin, savaş dönemi bunalımını tahlil ederken döne döne savaşın devrimi hazırladığını da vurgulayan bir devrimciydi. Dahası, bizzat aynı konferansında, Avrupa'da sürmekte olan mezar suskunluğu aldatıcı olmamalıdır, Avrupa devrime gebedir diyen de Lenin'dir. Bu nedenle olup biten onun için yine de şaşırtıcı değildi.

Devrimci olanlar, yolunu ve hedeflerini buna göre saptamış bulunanlar için başka bir yol yok. Devrimci kimliğinizi ve onurunuzu her koşulda koruyacaksınız, kendi devrimci programınız ve çizginizde sonuna kadar ısrar edeceksiniz, başka bir yolu yok bunun. Hayır bu tarihi dönemde bizim ulusal devrimci programımız ütöpiktir, oysa Barzaniler'in ve Talabaniler'in Amerikancı programı gerçekçidir ve dönemin koşullarına uygun biricik programdır diyorsanız eğer, o zaman Barzanici ve Talabanici olunuz, niye ikiyüzlülükte ısrar edip hala sosyalist geçiniyorsunuz ki?

Emperyalizm özgürlük değil egemenlik peşindedir!

Emperyalist propagandanın hurafeleri ve Avrupa'da faşizmin yıkılışı

Emperyalizmin şu veya bu ülkeye özgürlük ve demokrasi götürmesi iddiası teorik olarak saçma, tarihsel olarak da her türlü dayanaktan yoksundur. Tarihte bunun örneği görülmemiştir. ABD İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Almanya'ya, Japonya'ya, İtalya'ya ve bu arada Türkiye'ye özgürlük ve demokrasi götürdü deniliyor. Bu tipik bir Amerikancı iddiadır, öteden beri tekrarlanır, ama her türlü tarihi dayanaktan yoksundur. Tam tersine tüm veriler, ABD'nin Hitlerci rejimin yıkılışını izleyen politika ve tercihlerinin Avrupa'da demokratik yaşamı tahrip edip kirlettiğini gösteriyor. Nazi artıklarına dayanma tercihi ile Gladio türünden uluslararası

bir kirli savaş örgütü bile bunu kendi başına göstermeye yeter.

Faşizm emperyalizmin en dolaysız ürünüdür; emperyalist çağda burjuva gericiliğinin yoğunlaşmış ve burjuva devlette kurumlaşmış şeklinden başka bir şey değildir. Alman tekellerinin çıkarları emperyalist rekabette etkin olabilmek için içeride keyfi ve sınırsız bir diktatörlük kurmayı ve böylece dünyanın yeniden bölüşülmesi mücadelesine, yani yeni bir emperyalist savaşa en uygun koşullarda hazırlanmayı gerektiriyordu. Bu ihtiyaç çerçevesinde büyük Alman tekelleri Hitler'i destekleyerek başa getirdiler, faşizmi kurdular ve ardından da dünya egemenliği için savaşa girdiler. Almanya'nın Birinci Dünya Savaş'ında aldığı yenilgi, ödediği fatura, ancak kendi halkını ezerek, sömürerek, baskı altında tutarak ve böylece tam denetim altına alarak, yeni bir dünya egemenliği mücadelesine girmesini olanaklı kılıyordu. Bu ihtiyacın karşılığı, Almanya'da Hitler faşizmi olarak ortaya çıktı.

Batılı emperyalistlerin Hitler Almanyası'na karşı savaşı tümüyle rakip emperyalist konumlarından kaynaklanıyordu. Nitekim başlangıçta Hitler'i Sovyetler Birliği üzerine sürmek için her türlü yola başvurdular ve Sovyetler Birliği'nin Hitler Almanyası'na karşı ittifak arayışlarını en kâba bir biçimde reddettiler. Ne zamanki Hitler Sovyetler Birliği'nden önce onlara yönelme yolu tuttu, ancak ondan sonradır ki zorunlu olarak onunla karşı karşıya kaldılar ve savaşı kendi emperyalist çıkarlarını savunmak üzere yürüttüler. Hitler Sovyetler Birliği'ne yönelince ve çok geçmeden burada bir batağa saplanınca rahat bir nefes aldılar ve neredeyse iki yıl, 1942'den 1944'e kadar, durumu büyük ölçüde izlemekle yetindiler. Emperyalist çıkarları ve hesapları bunu gerektiriyordu. Böylece hem Hitler Almanyası, hem de stratejik planda temel düşman olarak görülen Sovyetler Birliği güçten

düşecek, kendileri de böylece bir taşla iki kuş vuracak, arkadan parsayı toplayacaklardı. Kızıl Ordu'nun Almanları püs-kürterek Avrupa'ya doğru büyük muzaffer yürüyüşü başladıktan sonradır ki nihayet harekete geçmek ihtiyacı duyular, iki yıl boyunca yalnızca sözü edilen "ikinci cephe"yi artık nihayet açmak zorunda kaldılar. Elbette bir kez daha tümüyle emperyalist hesap ve kaygılarla. Stalin'in dediği gibi, "ikinci cephe"yi artık nihayet açmak zorundaydılar, yoksa onlar yerine bizzat halklar açacaktı ve bu da onların emperyalist saltanatlarının sonu olacaktı. Sovyetler Birliği'nin batıya doğru hızlı ve muzaffer ilerleyişini ve faşizme karşı komünistler önderliğinde büyüyen halk direnişlerini gördükten sonradır ki, Amerikan ve İngiliz emperyalistleri, tam da bundan duyulan gerici korkuyla ve bizzat bunun önünü kesmek üzere lütfedip 1944'te, yani savaşın bitmesine az bir zaman kala, "ikinci cephe"yi Normandiya çıkarmasıyla açtılar.

Almanya'da faşizm belli bir tarihsel-sınıfsal ihtiyaçtan, Alman emperyalizminin dünyaya egemen olma amaç ve hır-sından doğmuştu. Sovyetler Birliği ile Almanya'ya karşı ko-num ve çıkarlarını korumaya çalışan emperyalist güçlerin ortak çabasıyla bu amaç boşa çıkarılınca sistem olarak yıkıldı, yerini parlamenter demokrasiye dayalı yeni kurumsal yapı aldı.

Avrupa'da faşizmin yıkılmasında halkların büyük bedeller pahasına yürüttüğü anti-faşist direnişlerin büyük bir rolü oldu. Abartmasız her yerde bu halk direnişlerinin başını komünistler çekiyorlardı. İtalya'da savaşın bütün bir yükünü Komünist Partisi önderliğindeki partizanlar taşıdılar. Fransa'daki esas yükü yine komünistler omuzladılar. Doğu Avrupa'nın hemen tüm ülkelerinde de durum buydu. Sayısız komünist militan bu mücadelede en büyük yiğitlik örnekleri gösterdi ve kendini feda etti. Nitekim savaştan sonra yapılan

parlamento seçimlerinde İtalya'da en büyük parti İtalyan Komünist Partisi, Fransa'da ise Fransız Komünist Partisi'ydi, Paris gibi metropoller Komünist Partisi'nin kalesiydi. Her iki ülkede de seçmenlerin üçte biri bu partileri destekliyordu ve bu oran sanayi bölgelerinde daha da yüksekti. Çekoslovakya'da halk kitlelerinin üçte ikisi ve işçi sınıfının neredeyse tümü komünist partisinin etrafında kenetlenmişti. Bu, halkların bu mücadelenin yükünü çekmiş komünist partilerine ne kadar büyük bir güven ve bağlılık duyduğunu gösteriyordu. Komünist olmayan halk tabakaları bile faşizme karşı direnişte gösterdikleri yiğitlikten dolayı bu partileri destekliyorlardı.

Sonuç olarak, Sovyet halklarının ve Kızıl Ordu'nun büyük tarihsel başarısı ile Avrupa halklarının anti-faşist direnişi, Avrupa'da faşizmin yıkılışında belirleyici bir rol oynadı. Faşist diktatörlükler yıkıldı ve yerine tabii ki halkların eski kazanımlarına dayalı burjuva parlamenter düzenler yeniden kuruldu. Bu kuruluşta ABD'nin esasa ilişkin bir rolü yoktur.

ABD savaşın ardından ne yaptı? Ne yaptığının belgeleri bugün Gladio'nun tarihi üzerinden ortaya çıkıyor. ABD, ne kadar Nazi artığı, ne kadar SS artığı varsa onlara sahip çıktı, bunlara dayanarak Avrupa'da egemen olmaya, devrimci gelişmelere ve Sovyetler Birliği'ne karşı bir emperyalist gericilik duvarı örmeye çalıştı. Gladio denilen faşist kirli savaş örgütlenmesi tümüyle ABD'nin ürünüdür ve savaş izleyen yıllarda bizzat Amerikan işgal güçleri tarafından ilk temelleri atılmıştır. Alman gizli servisi Hitler'in Nazi istihbarat subaylarına, onların lideri general Gehlen'e kurdu. Bu adam Hitler'in en üst düzey generallerinden biridir; Nazi istihbarat ağının Doğu Avrupa bölümünün başıdır. Bu konuyla general Gehlen, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'ya ilişkin en geniş bilgiye sahipti. Bugün bildiğimiz Alman gizli servisinin ilk çekirdeği bu Nazi artığı örgüt-

tür ve bunun böyle olması, Amerikalılar'ın bir tercihidir. Ünlü "Gehlen Örgütü" 1955 yılına kadar her bakımdan Amerikalılar'ın denetimi ve hizmetindeydi, 1955 yılından sonra Alman hükümetine bağlandı ve resmen Alman gizli servisi halini aldı.

Bütün bunların da gösterdiği gibi ABD, geçtik Avrupa'ya demokrasi getirmekten, Nazi artıklarına dayanarak yarattığı Gladio türü özel savaş örgütlenmeleriyle ve ihtiyaç duydukça bin türlü kirli savaş yöntemine başvurarak (ki İtalya bunun en yaygın uygulama sahası oldu) demokrasiyi tahrip eden zemini bizzat yarattı. Nürnberg'de yargılanıp mahkum edilmiş üst düzey Nazi savaş suçlularını birkaç sene sonra affeden ve onları Federal Alman devletinin en kritik mevkilerinde istihdam eden de ABD'den başkası değildi. ABD, Avusturya'da ve Almanya'da devletin yeniden kuruluşu sürecinde büyük ölçüde Nazi artıklarına dayandı, üstelik en temel ve kritik görevler, en kilit mevkiler üzerinden. Almanya'da ve Avusturya'da yeni devlet aygıtı Hitler'den arta kalan güçlerle inşa edildi. Aynı şey İtalya'da Musolloni artıkları üzerinden yapıldı, polisin, ordunun, gizli servisin yeniden inşası onlara dayandırıldı. Bunların tümü somut incelemeler ve verilerle ortaya konulmuş tartışmasız tarihi gerçeklerdir.

ABD'nin Avrupa'ya getirdiği demokrasi işte budur!

Batı Avrupa'da burjuva demokrasinin yeniden kuruluşu, gerçekte halkların mücadelesinin bir ürünüdür. Fransa ve İtalya sözkonusu olduğunda bu özellikle böyledir. Halklar faşizme karşı direndiler, büyük bedeller ödediler ve böylece faşizmin yıkılmasında tayin edici bir rol oynadılar. Özellikle önderliklerden kaynaklanan nedenlerden dolayı sistemi aşamasalar da, temel demokratik hak ve özgürlüklerin yeniden yürürlüğe konulduğu bir burjuva siyasal rejime geçilmesini sağladılar.

Türkiye’de demokrasi sorunu ve ABD emperyalizmi

Türkiye’de çok partili rejime geçiş de ABD’nin baskısıyla oldu deniliyor. Peki çok partili rejime geçildi de ne oldu? Dört yılda bir tekrarlanan bir orta oyunu dışında bu sözde parlamenter demokrasi Türkiye’ye ne getirmiştir? Hiçbir şey getirmediği gibi, Türkiye’de gericiliğin çok yönlü ve çok amaçlı olarak kurumsallaşması tam da bu dönemde olmuştur. Türkiye’de gerçek demokrasi dinamiklerinin boğulmasına yönelik kanlı tarihi operasyonlar da bu dönemde gerçekleşmiştir. Demokratik hak ve özgürlükler kapsamına giren ne varsa, grev hakkından düşünce ve örgütlenme özgürlüğüne kadar, tüm sınırlı hak ve özgürlükler bizzat işçi ve emekçi mücadelelerinin basıncı altında tanınmış, ABD ise örgütlediği faşist askeri darbelerle her seferinde bunların ortadan kaldırılmasında temel bir rol oynamıştır.

ABD sayesinde Türkiye’ye gelen “parlamenter demokrasi” döneminin olgularına daha yakından bakalım. Kontr-gerrilla Türkiye’ye Amerika ile geldi, MİT’in bir kirli savaş aygıtı olarak çalışması ABD sayesinde uç noktalara vardı. Ortaçağ gericiliğinin, tarikatların ve dinsel akımların palazlanması ve sosyal muhalefete karşı bir koç başı olarak kullanılması, ABD’nin verdiği akıllar ve sunduğu somut projelerle uygulamaya konuldu. 1960’lı yılların başında; Türkiye’de ciddi bir sosyal uyanış ve sol tehlike var, komünizm Türkiye için ciddi bir tehdittir, bunun panzehiri ise dinin güçlendirilmesi ve dinsel akımların desteklenmesidir düşüncesini içeren raporlar ve önlemler serisi, bizzat CIA uzmanlarınca gündeme getirildi. Bu akıllar çerçevesinde devlet dinsel gericiliği sistematik biçimde kullanmaya başladı. Önce paramiliter bir vurucu güç olarak kullanılan “Komünizmle Mücadele Dernekleri”, ardından siyasal bir güç olarak Milli

Nizam Partisi, bunun ürünleri olarak çıktılar sahneye. Türkeş'in liderlik ettiği paramiliter faşist hareket de dolaysız olarak bir Amerikan ürünüdür. Bu hareketin Türkiye'nin yakın tarihinde sosyal hareketlere ve devrimci yükselişe karşı oynadığı kapsamlı kirli ve kanlı rolü biliyoruz. Bunlara dolaysız olarak CIA ve Pentagon tarafından örgütlenen 12 Mart ve 12 Eylül faşist askeri darbelerini ekleyiniz, böylece ABD sayesinde Türkiye'ye getirilen sözde demokrasinin tarihsel bilançosu çıkar karşınıza.

Bu bilançonun özü ve özeti ise şudur: ABD, Türkiye'ye demokrasi getirmek bir yana, bu ülkede azgın burjuva gericiliğinin her düzeyde kurumlaşmasında ve gerçek demokrasi dinamiklerinin boğulması ve ezilmesinde en temel rolü oynamıştır. Sonuç bir kez daha; ABD'nin gittiği her yere özgürlük ve demokrasi değil, tam tersine, demokrasiyi tahrip eden açık ya da gizli gericici kurumlar ve uygulamalar götürdüğü, yedeğinde Ortaçağ gericiliği olmak üzere burjuva gericiliğini her yolla örgütlediği, demokrasi ve devrim güçlerinin her yol ve yöntemle ezilmesine dolaysız olarak önderlik ettiğiidir.

Bu sonuç, bilimin ve tarihin temel yargısıyla da örtüşmektedir: Emperyalizm özgürlük değil, egemenlik peşindedir. Çağımızda her türlü gericiliğin kaynağı artık bizzat emperyalizmdir. Demokrasi her yerde egemen sistemlere karşı mücadele içerisinde ve ezilenlerin mücadeleleri sayesinde gelişmiştir, tarihin her döneminde bu böyledir. Emperyalizm çağında demokrasi ancak kurulu düzenlere ve her yerde onu arkalayan emperyalizme karşı mücadele içinde kazanılabilir.

Özgürlük ve demokrasi değil, “Balkanlaştırma” siyaseti!

“Yeni Dünya Düzeni” döneminin gerçeklerine, Balkanlar'da ve Doğu Avrupa'da olup bitenlere bakınız. Emper-

yalist burjuvazi bir yandan küresel neo-liberal saldırıyla işçi sınıfı ve emekçilerin elindeki temel sendikal, sosyal ve demokratik hakları buduyor ya da tümünden gaspediyor; öte yandan ise Balkanlar'da, Kafkasya'da, Orta Afrika'da ve şimdi de Ortadoğu'da, milliyetlere, dinsel ve mezhepsel topluluklara özgürlük adı altında, halkları bölmeye, birbirine düşürmeye ve kırdırmaya, böylece birbirinden ayırmaya ve ayrı yapılar, sözde devletler biçiminde kendine bağlı ve bağımlı güçsüz topluluklar durumuna düşürmeye çalışıyor. Balkanlar'da küçük devletler kuruyor, milliyetine göre, dinine göre, hatta hatta mezhebine göre bölüyor, parçalıyor, paralize ediyor halkları. Bu, halklar arasında demokrasiyi geliştirmiyor, tam tersine onları birbirine düşman ediyor, gerici ve aşılması güç önyargı ve düşmanlık tohumları ekiyor ve onları herşeyiyle emperyalist merkezlere muhtaç ve bağımlı hale getiriyor.

Balkanlar'ın, daha somut olarak da eski Yugoslavya'nın yüzyıllık tarihine bakınız, bunu görürsünüz. 20. yüzyılın ilk 40 yılında sistematik emperyalist çabalarla ve emperyalizmin organik uzantısı durumundaki gerici-milliyetçi yerel burjuvazi sayesinde, halklar birbirine düşman edildi, yeri geldi kırdırıldı. Yugoslav halkları özgürlüğü ve demokrasiyi ancak Alman emperyalizmine ve onunla işbirliği içindeki Yugoslav faşist gericiliğine karşı birleşip mücadele ederek kazanabildiler. Kendi aralarındaki kardeşçe birliği ve bütünlüğü de bu sayede sağladılar. Her milliyetten, her mezhepten, her dinden emekçi insanlar, komünistler önderliğinde Naziler'e karşı ulusal kurtuluş ve halk devrimi mücadelesi içerisinde birleşip kaynaştılar. Sovyet Kızıl Ordu'sunun pek az katkısıyla, Nazi ordularını ülkelerinden sürüp attılar ve onların işbirlikçisi durumundaki sömürücü sınıfları devirdiler. Yugoslav halkları gerçek özgürlüğü ve demokrasiyi işte böyle kazandılar. Kendi aralarında özgürlüğe ve eşitliğe, gerçek sevgi ve güvene dayalı gönüllü birliği böyle kurdular.

Bu devrimci süreç, halkları birbirine yakınlaştırdı, birleştirdi ve kaynaştırdı. Ulusların özgürlüğüne ve eşitliğine dayalı gönüllü birlik, bu ortak mücadelenin ateşi içinde doğdu.

Yugoslavya'da tarihi sürecin sonraki seyri de aynı şekilde son derece öğreticidir. Bu aynı ülkede devrimin yozlaşması ve kapitalist düzenin yeniden kuruluşu süreci, tersinden, halklar arasındaki ayrılıkların ve giderek düşmanlıkların zeminini adım adım oluşturdu ve bunu zaman içinde olgulaştırdı. Bu süreçte, yozlaşmış Tito rejimini her yolla destekleyen ve besleyen batı emperyalizmi özel bir rol oynadı. Ve nihayet '90'lı yılların başında, emperyalizm Yugoslav halklarını birbirine kırdıracak zemini hazır halde bulmuş oldu. Gerisini biliyoruz; bugün eski Yugoslavya paramparça edilmiş, dünün kardeşçe yaşayan halkları kanlı kırım ve yıkımların ardından birbirine karşı düşman edilmiş ve herbiri kendi cephesinden emperyalistlerin korumasına muhtaç hale getirilmişlerdir. Bugün eski Yugoslav cumhuriyetlerinde artık dolaysız bir emperyalist kölelik hüküm sürmektedir.

İşte emperyalist müdahalelerle gelen özgürlük ve demokrasinin eski Yugoslav'ya üzerinden tablosu ve bilançosu da bu! Çağımızda demokrasi, emperyalizme ve burjuva gericiğine karşı direniş ve mücadele içerisinde gelişebilir ancak ve onların aşılması sayesinde sağlam ve kalıcı bir zemine kavuşabilir. Yugoslavya ve Balkanlar'ın büyük derslerle dolu yüzyıllık tarihinin bize bir kez daha öğrettiği en temel gerçek işte budur.

“Kopenhag Kriterleri” ile gelen AB demokrasisi

Türkiye'de zaten son derece sınırlı olan demokratik hak ve özgürlükler bir süredir hepten budanıyor. Avrupa F tipine ya da sendikal hakların fiilen ortadan kaldırılmasına sesini

çıkarmıyor, milyonlarca işçi ve emekçiyi ilgilendiren sosyal hakların gaspına tek kelime itiraz yöneltmiyor. Ama aynı Avrupa Heybeli Ada'daki papaz okuluyla, Fener'deki Patrikhane'nin statüsü ve yetkileriyle, Aleviler'in mezhepsel haklarıyla pek yakından ilgileniyor. Hep de dine, mezhebe, kültüre ve milliyete göre istem ve dayatmalarda bulunuyor. Ama temel demokratik ve sosyal haklara gelince, işçiler ve emekçiler lehine bir istemde ya da dayatmada bulunmak bir yana, esnek üretimi niye uygulamıyorsunuz, iş yasasında şunları niye değiştirmiyorsunuz, köle işçi pazarları niye kurmuyorsunuz, ücretleri niye bu kadar yüksek tutuyorsunuz, istihdamda niye bu kadar hesapsız davranıyorsunuz, diyor. Tüm bu istemler ve dayatmalar dolaysız olarak işçi sınıfının ve geniş halk kitlelerinin hak ve çıkarlarına yönelmiştir ve onları dünkünden daha beter bir perişanlık içine düşürmektedir. Avrupa bunu sorun etmek bir yana, bizzat istiyor ve dayatıyor.

Demokrasi geniş halk yığınlarının sosyal ve siyasal çıkarlar ve ihtiyaçlarıyla sıkı sıkıya ilişkilidir. ABD ve Avrupa emperyalizmi bu konularda Türk devletinden ve burjuvazisinden halk kitleleri lehine bir şey istemek bir yana, tam tersine, İMF politikalarını uygula, Dünya Ticaret Örgütü standartlarını uygula, GATS'ın gereklerini yerine getir diyerek, emekçi sınıfların ekonomik, sosyal ve siyasal köleliğini çok yönlü olarak ağırlaştıran istemlerde ve dayatmalarda bulunuyor. Kopenhag Kriterleri üzerinden Avrupa'dan demokrasi bekleyenler, bu aynı kriterlerin bir de ekonomik ve sosyal cephesi bulunduğunu ve bunların tam da İMF, DB ve DTÖ dayatmalarında ifadesini bulduğunu biliyorlar mı acaba?

Emperyalist merkezlerin sosyal sorunlara ve bunun ürünü acılara en ufak bir itirazları yok. Sizin ülkenizde bu kadar insan niye işsiz, emekçi insanınız neden bu denli aç ve perişan, milyonlarca işçiniz neden sigortasız ve sendi-

kal örgütlenme güvencesinden yoksun, neden döne döne keyfi bir biçimde toplu tensikatlara tabi tutuluyor, böyle demokrasi olur mu demiyorlar. Tam tersine, niye sağlığı ve eğitimi paralı hale getirmiyorsunuz, niye SSK'yı tasfiye edip bireysel emeklilik uygulamasıyla piyasaya yeni bir kârlı alan açmıyorsunuz diyorlar. Bunlar, işçilerinizi ve emekçilerinizi neden daha fazla açlığa mahkum etmiyorsunuz, demekle aynı sonuca çıkan istemlerdir. Ama Aleviler'in hakkı, ama Fener Patriği'nin hakkı, ama tarikatlara ve cemaatlara serbestlik, ama lütfedip Kürtler'e de bazı kısıntı haklar vb. diyorlar hep. Yani din, milliyet, mezhep, cemaat sözkonusu olduğunda konuşuyorlar, tüm "demokratik" istemleri ve dayatmaları bu çerçevede oluyor. Ama ezilen sınıfların sosyal ve demokratik hakları sözkonusu oldu mu kıllarını kıpırdatmıyorlar; tam tersine, bu alanda mevcut rejime en ufak bir eleştiri yöneltmedikleri gibi, onu emek ve halk düşmanı politika ve uygulamalarında cesaretlendirmeye bakıyorlar.

Bütün bunlar şaşırtıcı da değildir. Kendi ülkelerinde işçi sınıfı ve emekçilerin demokratik ve sosyal kazanımlarını sistematik bir biçimde budayanlar, adım adım polis devleti uygulamalarını hayata geçirenler, Türkiye gibi bir ülkenin işçi ve emekçilerine yarayacak bir demokrasi kaygısı niye duysunlar ki? Onları Türkiye'nin demokratikleşmesi değil, fakat aşırı emek sömürüsü ve kaynaklarının yağması için engellerin kaldırılması ve zeminin düzlenmesi ilgilendirmektedir.

Emperyalizme karşı mücadele ve demokrasi dinamikleri

Bu aynı olgusal gerçekler üzerinden ABD'nin Irak'a demokrasi getireceği efsanesinin gerçekliğine de bakabiliriz. ABD, Irak'a demokrasiyi değil, tersine, demokrasi di-

namiklerini dumura uğratacak ilişki ve bölünmeleri getiriyor. Irak'ta demokrasiyi kurmak için değil, dinsel, ulusal, mezhepsel, aşiretsel bölünmüşlüğü güçlendirip kurumsal-laştırmak için çalışıyor. Ortaçağ artığı ne kadar ilişki ve bölünmüşlük varsa onları kullanmaya, onlara dayanmaya, onlar üzerinden işgalci egemenliğini sağlama almaya çalışıyor. Bütün hesaplarını buna göre yapıyor. Zira çıkarları bunu gerektiriyor. Sünniler'e şu kadar, Şiiiler'e şu kadar, Türkmenler'e bu kadar, Kürtler'e bu kadar diyerek, halkları bölüp parçalamaya, varolan ayrılıkları derinleştirmeye, daha kolay hükmedebileceği mikro birimler yaratmaya çalışıyor.

Bugünün koşullarında Irak'ta demokratik ilişki ve kurumlar geliyecekse eğer, bu tam da ABD emperyalizmine karşı mücadele içinde, onun Irak'ta yaratmaya çalıştığı böl ve yönet politikası boşa çıkarılabildiği ölçüde ve buna yönelik mücadele içinde kurulabilir. Irak direnişi eğer başarılı olmak istiyorsa, emperyalizme karşı tüm güçleri birleştirmek, Irak'taki tüm diri güçlerin birliğini kurmak zorundadır. Bu ise Irak halklarının tüm kesimleri arasında demokratik ilişkiler geliştirmeksizin olanaklı değildir. Direnişin ülke çapında genelleşmesi ve başarısı, Şii'nin Sünni'ye, Sünni'nin Şii'ye, Kürt'ün Arab'a, Arab'ın Kürt'e karşı varolan önyargılarını ve düşmanlıklarını bir yana bırakmasına, aralarında demokratik hoşgörü ve ilişkilere dayalı bir kaynaşmayı sağlamalarına bağlıdır. Birbirlerinin ulusal varlığına ve haklarına, inançlarına ve kültürlerine saygı duymalarına bağlıdır. Siz örneğin Kürtler'in temel ulusal demokratik hakları konusunda bir hassasiyet göstereceksiniz ki böylece onları emperyalizme karşı direnişin saflarına kazanabileceksiniz. Laik ve demokratik ilişkileri esas alan bir yaklaşım geliştireceksiniz ki, farklı dinsel ve mezhepsel inançlardan halk kitlelerini birleştirip kaynaştırabilirsiniz. Irak'taki farklı halk kesimlerinin mücadele birliğini sağlamak başka türlü olanaklı

değildir.

Emperyalizme karşı direnişin ihtiyaçları, başarılı bir ulusal kurtuluş mücadelesinin olmazsa olmaz gerekleri, Irak'taki demokratik gelişmenin de en temel dinamiği olacaktır. Dışta emperyalizme karşı direnişin başarısı, içerde Ortaçağ'dan kalma kurum ve ilişkileri, ayrılık ve bölünmeleri de aşmayı gerektirir. Bu ise demokratik ilişki ve kurumların gelişmesi demektir. Ortaçağ'dan kalma dinsel ve mezhepsel bölünmeler ancak birleşik bir direnişin dinamizmiyle aşılabilir. Farklı ulusal ve etnik kökenden halkların birleşip kaynaşması da bununla olanaklıdır. Kadın da bu mücadele içerisinde hiç değilse kısmen özgürleşebilecektir.

Tarihin verileri ışığında demokrasi sorunu

Tarihe bakalım. Burjuva demokrasisini olanaklı kılan tarihsel temel, kurulu düzene, feodalizme karşı mücadele içerisinde doğdu. Feodal toplum düzeninde soylular sınıfı kan bağına dayalı ayrıcalıklara sahiptiler. Kral tanrının yer-yüzündeki temsilcisi sayılıyor, yetkisini tanrıdan alıyor ve ancak tanrıya devredebiliyordu. Dolayısıyla halk egemenliği, halkın iradesi diye bir şey yoktu, genel oy diye bir şey yoktu. Soylular sınıfı vardı yalnızca ve tüm ayrıcalıklar da onların tekelindeydi. Burjuvazi soylular sınıfının bu ayrıcalıklarını biçmek için, insan haklarını, insanların doğuştan eşitliğini gündeme getirdi. Bu, feodal soylular iktidarına karşı bir ideolojik savaştı. Burjuvazi feodal sınıf iktidarının dayandığı ideolojik temeli çökertmek için, halkın egemenliği ve insanların eşitliği düşüncesini ortaya attı. Bu ideolojik kavramlar o günün tarihi ortamında burjuvazinin sınıf çıkarlarıyla örtüşüyordu. Zira bunlar feodal soyluluğa dayalı sınıf egemenliğinin ideolojik ve moral temellerini dinamitliyor-

du. Burjuvazi feodal parçalanmışlığa ve lonca ayrıcalıklarına da savaş açtı, ulusal birlik fikrini ortaya attı. Bu, iç gümrük duvarlarının kalkması, metallerin serbestçe dolaşması, işgücünün piyasaya çıkmak üzere serbest kalması demektir.

Tarihsel gelişme içinde demokrasi, egemen düzene karşı ezilen ya da iktidara aday sınıf ya da sınıfların çıkarlarına dayalı bir gelişmenin ürünü olmuştur. Kapitalizmin yükselişi döneminde bu doğrultudaki bir gelişme burjuvazinin çıkarlarına uygun düşüyordu. Burjuvazi, çıkarlarına denk düştüğü ölçüde demokratik ilişki ve kurumları geliştirdi. Yani feodal sınıfın siyasal ve iktisadi ayrıcalıklarını ortadan kaldırdı, tanrıdan alınmış egemenlik yerine halk iradesine dayalı egemenlik ilkesini getirdi. Bu temel üzerinde hemen değilse bile zamanla genel oy sistemi gündeme geldi. Genel oy hakkı çok sancılı süreçlerden geçerek ve emekçi sınıfların özel çabalarıyla kazanıldı, üstelik bu kez bizzat burjuvaziden kopartılıp alınarak. İngiltere demokrasinin beşiğidir, ama İngiltere’de oy hakkının işçi sınıfı erkeklerini kapsamaması bile İngiltere’deki burjuva devriminden tam iki yüzyıl sonra ve ilk modern işçi hareketi örneği sayılan Çartist Hareket’in zorlu mücadeleleri sayesinde olanaklı olabildi. Burjuvazi kendi ilerici döneminde bile sınıfsal çıkarlarına uygun düşmedikçe demokratik gelişmeden yana olmadı, genel oy sorunu üzerinden gördüğümüz de budur. O yalnızca sınıfsal çıkarlarının gerektirdiği ölçüde, yalnızca bu sınırlar içinde özgürlük ve demokrasi bayraktarlığını yaptı ve kuşkusuz bu yine de insanlık tarihinde önemli bir ilerlemenin ifadesi oldu.

Ama burjuvazinin özgürlük ve demokrasi bayraktarlığını bir yana bırakması, artık gericiliğin kaynağı ve bayraktarı haline gelmesi neredeyse modern işçi hareketinin doğuşuna, kabaca 150 yıl öncesine denk gelir. Emperyalizm çağında ise bu genel ve temel bir eğilim ve gerçekliktir artık. 20. yüzyılın başından beri, yani mali sermaye egemenliği dö-

nemine gireli beri, yani emperyalizm çağı başlayalı beri, burjuvazi artık gericiliğin temel kaynağıdır, kendini önceleyen her türden gerici düşünce, ilişki ve kurumun koruyucusu ve yaşatıcısıdır, dolayısıyla özgürlüğün ve demokrasi-nin de baş düşmanıdır.

Bu emperyalizmin en temel siyasal karakteridir. Çağımızda ve günümüzde her gericiliğin kaynağı emperyalizmdir, her türlü gericiliğin arkasında artık o vardır. Gladio terörünün arkasında, Ortaçağ artığı Taliban gericiliğinin arkasında, ırkçı siyonizmin arkasında, Tayyip gericiliğinin arkasında, F tipi hücrelerin arkasında, hep de emperyalizm ve onun uzantısı işbirlikçi burjuva gericiliği var.

20. yüzyılda ezilen dünya halkları demokratik ilişki ve kurumlarını emperyalizme ve emperyalist köleliğin iç dayanağı durumundaki feodal gericiliğe karşı mücadele içinde geliştirdiler. Geçen yüzyılın başında Çin halkı bizzat kendi ülkesinde emperyalistler tarafından en utanç verici biçimde aşağılanıyor, köpeklerle aynı statüye konuluyordu. Şangay'da ve Pekin'de parklara, "buraya Çinliler ve köpekler giremez" tabelaları konabiliyordu. Çin halkı bugünkü modern ulusal kimliğini tam da emperyalizme ve onun temel dayanağını oluşturan feodalizme karşı mücadele içinde kazandı, ki bu büyük bir demokratik oluşum ve aydınlanma demektir. Büyük Çin Devrimi, Çin halkına muazzam bir tarihsel ilerleme sağladı. İçte feodalizme ve kompradorlara, dışta emperyalizme karşı mücadele içerisinde sağlandı bu büyük tarihi başarı.

Demokrasi 20. yüzyıl tarihi içerisinde hep emperyalizme ve onun iç dayanaklarına karşı mücadele içerisinde kazanılmıştır. Tarihin her döneminde emperyalizm hep demokrasiye düşman güçleri yaşatmıştır; ama feodalizmi ve aşiretçiliği, ama dinsel gericiliği, tarikatları ve şeyhliği... Bugün bütün Ortadoğu şeyhlikleri emperyalistler, özel ola-

rak da şimdi demokrasi havarisi olarak görülen ABD emperyalizmi sayesinde yaşayabiliyorlar. İsrail siyonizmi, ki siyonizm modern ırkçılığın bir türüdür, emperyalizmin çok yönlü muazzam desteği sayesinde yaşıyor. Taliban'dan El Kaide'ye, Müslüman Kardeşler'den başta Fetullahçılık olmak üzere bizdeki dinsel gerici akımların her türüsüne kadar bütün bir islami gericilik, emperyalist politika ve planların ürünü olarak geliştirilip güçlendirilmiştir. Emperyalizm halkları her yerde birbirine düşürüyor. Her yere kin, nefret, bölünmüşlük ve paralizasyon tohumları saçıyor. Dünyanın bütün faşist ve gerici güçleri, diktatörlükler ya da siyasal akımlar olarak emperyalizme, özellikle de Amerikan emperyalizmine dayanıyorlar, onun çok yönlü desteği sayesinde ayakta duruyorlar.

Çağımızda dar anlamda, yani askeri ve bürokratik aygıt anlamında, hiçbir burjuva devlet gerçekte demokratik değildir. Örneğin Alman devleti faşist özünü bugün de koruyor, fakat onu çevreleyen demokratik kabuk bu temel önemde gerçeği örtüyor ve gizliyor. Demokrasi, devlet aygıtının ötesinde, emekçi sınıflara bir inisiyatif, politik olarak kendini ifade etme alanının açılması demektir. Bu toplanma ve gösteri, söz ve basın, siyasal ve sendikal örgütlenme vb. özgürlüğü demektir, bunun ürünü ilişki ve kurumlaşmalar demektir. Bunların tümü de dar anlamda devlet aygıtının dışındadır, fakat devlete demokratik bir görünüm sağlarlar. Yarın burjuvazi ihtiyaç duyup ilerici siyasal partileri, sendikaları ve dernekleri biçti mi, toplanma, söz ve basın özgürlüğünü ortadan kaldırdı mı, o çıplak faşist devlet aygıtı bütün görkemiyle ortaya çıkar. Hitler'in devraldığı devlet aygıtı (tarihçiler bunu net bir biçimde tespit ediyorlar) Weimer Cumhuriyeti'nin dayandığı o sözde demokratik aygıttan başkası değildir. Weimer Cumhuriyeti de onu Prusya'dan devralmıştı. Bütün yargı ve polis sistemi gericiliğin kale-

siydi ve kolayca Hitlerci oldu. Prusya gericiлиğinin kalesi ve militarizminin dolaysız temsilcisi olan ordu ve subaylar kastı, kolayca ve olduğu gibi Hitler'in hizmetine girdi. Hitler ne yaptı? Sendikaları yasakladı, komünist ve sosyal-demokrat partileri ezip dağıttı, emekçi sınıfların bütün demokratik haklarını ortadan kaldırdı ve böylece geriye o çıplak Alman devlet aygıtı kaldı. Buna kendince bir Nazi aşısı yaptı, bu aygıtı kendi özel örgütlerini, SS'lerini, SA'larını ekledi, onu bir takım başka kurumlarla besledi, böylece bildiğimiz Hitlerci faşist diktatörlük çıktı ortaya.

Burjuva demokrasisi, emekçi sınıfların gücü ve mücadelesiyle, burjuva siyasal yaşamın bir takım hak ve özgürlüklerle, bunların ürünü kurumlarla çevrelenmesinden başka bir şey değildir. Bunun bildiğimiz dar anlamda devlet aygıtı ile bir alakası yoktur. Bu aygıt gerici karakterini her zaman korur, onun demokratikleşmesi diye bir şey sözkonusu değildir. Emperyalizm çağında bu artık olanaklı da değildir. Buna ilişkin görüş ve beklentiler bir yanılısamadan, dayanaksız bir ütopyadan öte bir anlam taşımazlar.

Burjuva demokrasisinde ona bu niteliğın veren hemen tüm kazanımlar hep de emekçi sınıfların gücü ve mücadelesiyle kazanılmıştır. Daha önce de hatırlattım, o biçimsel oy hakkının demokrasinin beşığı İngiltere'de işçi sınıfı erkekleri için yürürlüğe girmesi bile ancak işçi sınıfının zorlu mücadeleleri sayesinde, Çartist Hareket'in uzun yılları bulan mücadelesi sayesinde kazanılabılmıştır. Kadınların bu hakkı kazanması ise çok daha sonraları ve kadınların kanun önünde eşitliğı mücadelesi sayesinde olanaklı olabılmıştır. Sendika hakkı böyle kazanılmıştır, sigorta hakkı böyle kazanılmıştır, toplantı ve gösteri özgürlüğü böyle kazanılmıştır, bütün öteki demokratik hak ve özgürlükler böyle kazanılmıştır. Bunlar o gerici burjuva devlet aygıtının etrafını çevirdikçe, siyasal yaşamda kendine bir alan açtık-

ça, burjuva demokrasisi dediğimiz siyasal/kurumsal ortam oluşmuştur. Avrupa’da toplanma özgürlüğü varmış, sendikal özgürlük varmış, her türlü siyasi partinin örgütlenme özgürlüğü varmış... Peki ama bu özgürlükler acaba nasıl kazanılmış? Burjuvazi kendi demokrasisini içselleştirerek mi bunları yaratmış, yoksa emekçi sınıflar bunu ondan söke söke, büyük emekler ve bedeller pahasına mı koparıp almışlar? Modern işçi hareketinin ilk önemli örneği olan Çarlist Hareket aralıksız 30 yıllık bir mücadele sürdürmüştür. En temel talebi nedir biliyor musunuz? İşçi sınıfı erkeklerine oy hakkı!

Emperyalizm nereye demokrasi götürmüştür? Türkiye’de iki faşist darbeyi kim yaptı? Türkiye’nin o sınırlı ve güdük demokratik hak ve özgürlükleri bizim kırk yıllık tarihimizde bizzat ABD’nin örgütlediği faşist askeri darbeler sayesinde iki kere biçilmedi mi? 12 Mart’ta biçildi, yetmedi; 12 Eylül’de daha köklü bir biçimde biçildi. 12 Eylül’e ilişkin kitapları inceleyiniz, Mehmet Ali Brand’ın kitabını, Ufuk Güldemir’in *Kanat Operasyonu* kitabını açıp okuyunuz; göstermelik bir sol bile Türkiye için bir lükstür, Türkiye öyle bir yerdedir ki böyle bir lüksü kaldırmaz, bunun ezilmesi, yok edilmesi gerekir diyor ABD emperyalizminin ve NATO’nun üst düzey yetkilileri, 12 Eylül faşist darbesinin hemen öncesinde. 12 Eylül askeri faşist darbesi gerçekleştiğinde ABD’nin bunu “bizim oğlanlar nihayet başardı” övüncü ve ferahlamasıyla karşılaması, Brüksel’deki NATO karargahında ise olayın neredeyse kutlama konusu yapılması işte bundandır.

**“Emperyalizm özgürlük değil,
egemenlik ister”**

ABD Irak’a demokrasi götürüyormuş! Irak’ta özgür seçimler yaptıracağına Sünniler’in, Şiiler’in, Kürtler’in, Tür-

menler'in, Asuriler'in temsilcileri ile halkı bölen esaslar üzerinden göstermelik kukla yönetimler kuruyor. Bu, orada gerçek demokratik gelişme potansiyelini ve dinamiklerini tahrip etmekten başka nedir ki? Bu, halk kitlelerini dinsel, mezhepsel ve etnik esaslara göre bölüp paralize etmekten başka ne anlama gelir ki?

Irak'ta demokrasi, geliştiği kadarıyla emperyalizme karşı bütün bu kesimlerin kaynaşıp bütünleşmesi mücadelesi içerisinde ortaya çıkacaktır. İşte ancak o zaman dinsel, mezhepsel ve etnik kimlikler geri plana düşecektir. Birleştiren, bütünleştiren, demokratik temeller üzerinde kaynaştıran bir kimlik önplana çıkacaktır. Bu da ancak emekçi sınıfların mücadelede etkin ve inisiyatifli bir rol oynamasıyla başarılabilir. Halkların devrimci birliği ve kardeşliği temeli üzerinde gelişecek bir devrimci Irak direnişi sayesinde olanaklı olabilir. Bugün bölen ve güçten düşüren bütün o kimlikler ancak gerçekten devrimci bir önderlik sayesinde geri plana itilebilir, demokrasinin birleştiren ve bütünleştiren zemini ancak böylece güçlendirilebilir. Irak halkı bunu başarabilirse demokrasiyi geliştirebilir, bu alanda başkaca bir şansı yoktur.

ABD Irak'a demokrasi götürecektir demek, bunu ciddi ciddi yazıp çizmek bilime, tarihe ve günümüz gerçeklerine aykırı akıldışı bir iddiadır. Emperyalizmin bir ülkeye ulusal özgürlük ve demokrasi götürdüğü nerede görülmüştür? Bunu doğrulayacak ne bilimsel bir veri, ne de tarihsel bir örnek var. Tam tersine, bütün bir bilimsel mantık, artı tüm tarihi gerçekler, demokrasinin emperyalizme rağmen ve ona karşı mücadele içerisinde geliştirildiğini ve korunduğunu gösteriyor yalnızca. Hilferding'in ünlü ifadesiyle, "Emperyalizm özgürlük değil, egemenlik ister", gerisi bir yanılsama ya da aldatmacadan öte bir şey değildir.

Yeni bir yılın başında dünya ve Ortadoğu...

İşçi sınıfı ve halkların giderek daha çok inisiyatif kazanacağı yeni bir döneme doğru

Geride kalan yıl içerisinde kapitalist-emperyalist sistemin çelişmeleri hemen tüm alanlarda keskinleşmeye devam etti. Bunu emek-sermaye çelişkisi, emperyalistlerle halklar arasındaki çelişki ve nihayet emperyalistlerin kendi aralarındaki çelişkiler üzerinden tüm açıklığı ile görmek mümkün. Irak'ın işgali yoluyla Ortadoğu'ya yeni emperyalist müdahale, savaş öncesinde savaşa karşı gerçekleşen muazzam kitle gösterileri, işgale karşı Irak direnişi, özellikle Avrupa'da yaşanan yaygın işçi eylemlilikleri, Bolivya'da devlet başkanının devrilmesine varabilen türden halk hareketleri, çelişkilerdeki bu keskinleşmenin en önemli siyasal yansımaları oldular.

Irak'a emperyalist saldırı

Kuşkusuz geride kalan yılın en önemli olayı, ABD ve

İngiliz emperyalizminin Irak'a karşı gündeme getirdiği emperyalist savaş ve bununla bağlantılı gelişmelerdi. ABD emperyalizminin 11 Eylül saldırısını bahane ederek dünya halklarına karşı ilan ettiği süresiz savaşın Afganistan'dan sonra ikinci örneği oldu bu emperyalist savaş ve işgal eylemi. Bunu yakın dönemde başka ülkelere yönelik emperyalist savaşların izleyip izlemeyeceğini, diğer bazı etkenlerin yanında temelde Irak direnişinin seyri belirleyecektir.

Bu olay, Irak'ın işgali, yerel bir emperyalist müdahale savaşı olmanın ötesinde bir anlam ve önem taşımaktadır. Hep vurgulaya geldiğimiz gibi Irak'a yönelik emperyalist savaşın iki yönü vardı. Bunlardan ilki, ABD emperyalizminin Ortadoğu gibi stratejik önemi büyük bir petrol bölgesinde varolan egemenliğini yeni boyutlarda pekiştirmek istemesidir. Bu, sorunun, halkların köleleştirilmesine, böylece bölge zenginliklerinin sınırsızca emperyalist sömürü ve yağmaya konu edilmesine yönelik yanıdır. Bununla sıkı sıkıya bağlantılı olan ikinci yön ise, ABD'nin, tam da bu sayede ve henüz yeterince güçlü ve hazır olmadıkları bir aşamada, öteki emperyalist güçler karşısında yeni stratejik üstünlükler elde etmek ve böylece emperyalist dünyanın rakipsiz egemeni olma konumunu güçlendirmek istemesidir.

Emperyalist dünyada iç bölünme

Hazırlık aşamasından başlayarak işgalin gerçekleşmesi aşamasına kadar Irak'a emperyalist saldırı çerçevesinde yaşananlar, önümüzdeki yılların seyrini etkileyecek önemli bazı gelişmeleri ortaya çıkardı.

Bunlardan ilki ve kuşkusuz devrimci siyasal mücadele bakımından en önemlisi, savaş öncesi dönemde dünya ölçüsünde gerçekleşen muazzam boyutlardaki savaş karşıtı gösterilerdi. Yerel bir savaş hazırlığına karşı savaşa hazırla-

nan ülkeler de dahil dünyanın dört bir yanında gerçekleşen savaş karşıtı bu kitle hareketleri, halkların haksız, yıkıcı ve yağmacı bir emperyalist savaşa karşı taşıdığı duyarlılığın bir göstergesiydi. Son yıllarda emperyalist küreselleşmeye karşı gerçekleşen kitle eylemleriyle birlikte düşünüldüğünde, dünya halklarının insanlığın ortak sorunları konusundaki duyarlılıklarının bir göstergesi olan bu eylemler ayrı bir politik anlam ve önem taşımaktadır.

İkinci önemli gelişme, yine savaşın ön hazırlık süreci içinde oluşan Fransa-Almanya ve Rusya emperyalist ekseniydi. Bu eksenin oluşması, sözkonusu emperyalist devletlerin ABD-İngiliz emperyalizminin Ortadoğu'ya müdahalesini aynı zamanda kendilerine karşı bir girişim olarak algıladıklarını gösteriyordu. İlişkilerde gerginliklere yolaçan bu gelişme, İkinci Dünya Savaşı sonrasında beri batılı emperyalistler arasındaki ilişkilerde yaşanan en önemli çatlak oldu ve '89 yıkılışı sonrasında önu tünden açılan emperyalistler arası çelişmelerin yeni bir safhaya girişini işaretledi. Almanya-Fransa eksenine dayalı olarak NATO'dan bağımsız bir askeri oluşuma yönelik adımların geride kalan yılda hız kazanması da ilişkilerdeki bu yeni durumun bir yansıması sayılmalıdır.

Üçüncü bir gelişme, silahlanma çabalarının yeni boyutlar kazanmasıdır. Genel olarak emperyalist dünyada gitgide boyutlanan bir silahlanma yarışı var. Dünya egemenliğine oynayan başlıca emperyalist devletler askeri bütçelerini artırıyolar ve dünya ölçüsündeki saldırı ve müdahale kapasitelerini geliştirmeye özel bir önem veriyorlar. Silahlanma ve savaş bütçesini 400 milyar dolar gibi akıl almaz bir rakama çıkaran ABD bu konuda başı çekiyor. Daha on yıl öncesine kadar anayasasında ülke dışına asker gönderme yasağı olan Almanya, bugün 30 küsur ülkede asker bulunduyor. Almanya'nın Balkanlar'dan Afganistan'a kadar bir-

çok bölgede süren emperyalist işgallerde etkin roller üstlenmesi, aynı zamanda geleceğe yönelik askeri bir hazırlık işlevi görüyor kuşkusuz. Alman "savunma" bakanı, Almanya'nın çıkarlarının "Hindikuşu dağlarının ötesine" uzandığını ilan etmekte bir sakınca görmüyor.

Öte yandan, halen ABD'nin kanadı altında hareket eden Japonya'nın, sürmekte olan anayasal engellere rağmen Irak'a asker gönderme kararı alması ve bunu kendi saldırı ve müdahale kapasitesini geliştirecek yeni silanlanma adımlarıyla birleştirmesi, geride kalan yılın bu kapsamdaki bir başka önemli gelişmesi oldu.

Halklara karşı gerici birlik

ABD'nin Irak yönelik saldırı ve işgal hareketinin önünü açtığı bütün bu gelişmeler, emperyalist dünyadaki etki ve nüfuz alanı mücadelelerinin giderek güç kazandığına işaret etmektedir. Yine de burada gözönünde bulundurulması gereken önemli bir nokta var. Kendi aralarındaki ilişkilerin bu seyrine rağmen, büyük emperyalist güçler, halihazırda emekçiler üzerindeki sömürü politikalarının yoğunlaştırılması ve halkların köleleştirilmesi alanında yoğun bir işbirliği içindedirler.

Bunlardan ilki, neo-liberal saldırı politikalarının ortaklaştırılması alanındaki işbirliği, yeterince açıktır. IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü türünden emperyalist kuruluşların emekçilere ve halklara yönelttiği sosyal yıkım ve talan politikaları, emperyalist devletlerin ortak tutum ve paralel çıkarlarını yansıtmaktadır.

Fakat daha da önemli olan, bu aynı işbirliğinin emperyalist saldırı, müdahale ve savaş planında da hala önemli ölçüde gösteriliyor olmasıdır. Bosna-Hersek, Kosova ve Afganistan, bunun örnekleridir. Irak'ta yolların ayrılması,

ABD emperyalizminin ötekilerin çıkar ve beklentilerini hiçe sayan tutumunun bir ürünü olmuştur. Buna rağmen, muhalif emperyalistler ABD ile köprüleri atmaktan çekindikleri, böyle bir gelişmeye kendilerini hazır hissetmedikleri için, savaş esnasında onu değişik yollarla desteklemişler ve savaşın ardından ise işgal yönetimini meşrulaştıran kararlara imza atmışlardır.

Bugün ise, ABD'nin direniş karşısında zorlanmasından çıkar elde etmeyi ummakla birlikte, asla onun Irak'ta yenilgiye uğramasını istememektedirler. Zira onlar, böyle bir yenilginin, ABD'den öteye genel olarak emperyalist dünya ve dolayısıyla kendileri için de bir yenilgi olacağı; bunun halkların anti-emperyalist mücadelesine görülmemiş bir itilim kazandıracağı konusunda yeterince açık bir fikre sahiptirler.

Bu temel önemde gerçekten çıkan bir sonuç var. Bugün Irak konusunda ABD muhalifi konumundaki emperyalist devletler, ilerde işlerin iyice sarpa sarması durumunda, bir "felaket"i önlemek üzere (ve elbette kendi çıkar ve beklentileri konusunda da tatmin edilmeleri koşuluyla) ABD'nin yanında savaşa katılacaklardır.

Irak'ta direniş ve bölgede yeni gelişmeler

Irak'a yönelik emperyalist saldırı ve işgalin ortaya çıkardığı bir başka temel önemde gelişme, emperyalist işgale karşı Irak direniş oldu. Devrimciler için son derece anlaşılır olan, fakat resmi dünya için beklenmedik olduğu ölçüde şaşırtıcı etkiler yaratan bu direniş, ülkenin Baas rejiminden devralınan kendine özgü koşullarından dolayı henüz Irak çapında genelleşebilmiş değil. Buna rağmen ve daha şimdiden, emperyalist hesaplara büyük bir darbe vurmaya başarabilmiştir.

Herşey bir yana, Saddam rejiminin utanç verici çöküşü-

nü dünya halklarına karşı bir güç gösterisi ve moral saldırı dayanağı olarak kullanmaya çalışan emperyalistler ve yarıdakçılar, haftalarla ölçülen kısa bir zaman süresi içinde bu olanaktan yoksun kalmıştır. Direniş kendini göstereli beri artık ABD savaş makinasının sınırsız gücü değil, fakat halkların köleliğe boyun eğmezliği ve Irak'ın ABD için yeni bir Vietnam batağına dönüşmesi ihtimali tartışılıyor. Tüm sınırlılıklarına ve yapısal zaaflarına rağmen direniş halihazırda dünya ölçüsünde ezilenler ve ilerici halklar için önemli bir moral kaynağıdır.

Direnişin bu sınırlardaki bir politik ve moral etkiden öteye de sonuçları oldu. Saddam rejiminin devrilmesinin hemen ardından, hedefteki öteki ülkelere, İran ve Suriye'ye tehditler savuran ve bu ülkelere benzer müdahaleleri ima eden ABD, Irak direnişinin etkileri karşısında bu alandaki gücünün sınırlarını da hissetmeye başladı. Kesin bir biçimde denebilir ki Irak direnişi ABD'nin bölgeye yönelik yeni saldırı niyetlerine hiç değilse şimdilik önemli bir ket vurmuştur.

ABD, sözkonusu ülkelere yönelik tehditlerini hala da sürdürmekle birlikte, bunu daha çok bu tehditlerin basıncıyla ilgili ülkeleri belli sınırlar içinde hizaya sokmak üzere yapmaktadır. Fakat dikkate değer olan bir başka olgu da kendini işte tam da burada göstermektedir. Bölgenin farklı renklerden gerici rejimleri bu baskılar karşısında peşpeşe geri adımlar atmakta, ABD'nin tehdit ve dayatmalarına bir bir boyun eğmektedirler. Suriye'nin, özellikle de Libya'nın tuttuğu utanç verici yol bu oldu. Avrupalı emperyalist dostlarının "ikna" çabalarının da katkısıyla görüntüyü kurtarmaya çalışmakla birlikte İran'ın durumu da özünde farklı değildir. Düne kadar direndiği bir dizi alanda bugün geri adım atması ve bölgede saldırgan işgalci bir güç olarak bulunan ABD'ye karşı buna rağmen son derece dikkatli bir dil kullanmaya başlaması, bunu göstermektedir. Ayrıca İran

Iraklı Şiiler'i belirgin biçimde dizginleyerek, ABD'ye bu yolla da yaranmaya çalışmaktadır.

Irak direnişinin sağladığı olanaklara rağmen düne kadar anti-emperyalist söylemler bile kullanan ve ABD-İsrail ikilisine karşı pek uzlaşmaz görünen bu rejimlerin bugün düştüğü durum gerçekte şaşkırtıcı da değildir. Zira bu ülkelerin egemen rejimleri gelişmelere Irak'taki halk direnişinin anlamı üzerinden değil fakat Baas rejiminin çöküşü üzerinden bakmaktadırlar. Irak savaşı, bugün halk direnişi karşısında batağa batsa da, ABD'nin sahip olduğu muazzam savaş makinası sayesinde egemen rejimleri yıkabileceğini ve rejim ordularını dağıtabileceğini gösterdi. Irak'ta yaşananların ABD tehdidiyle yüzyüze olan öteki gerici burjuva rejimler için esas anlamı/mesajı da budur. Ve onlar gelişmelere bu olgudan baktıkları içindir ki, kendi rejimlerini ayakta tutabilmenin yolu olarak çareyi ABD tehditlerine boyun eğmekte görmektedirler. Irak'taki direniş gerçeğini yaşadıktan sonra yeni işgal girişimlerinin kendisi için nelere malolacağını görmeyen Amerikan emperyalizmine yönelttiği ihtiyatlılık da, işte bu sınırlar içinde sözkonusu çürümüş rejimlerin işini bir parça kolaylaştırmakta, onlara bir ölçüde nefes almaktadır.

Bu son gelişme, tehdit altındaki ülke rejimlerinin ABD karşısındaki bu teslimiyetçi tutumları, bölgede inisiyatifin tümüyle alttan gelen halk hareketlerine ve onlara dayalı siyasal akımlara geçmesi anlamına gelmektedir ve bu çerçevede, sanıldığından da önemlidir. Çürümüş Baas rejiminin yıkılması Irak'ta halk katmanlarına dayalı bir direnişin önünü açmış bulunuyor. Düne kadar özel nedenlere dayalı bir Amerikan-İsrail karşıtlığını sahte anti-emperyalist bir görünüm altında sunarak prim yapmaya çalışan rejimlerin (Suriye, Libya, İran) bugün Amerikan saldırganlığı karşısında teslimiyeti ve uyumu seçmeleri, aynı etkiyi orta vadede bu

ülkelerde ve genel olarak bölge düzeyinde yapacaktır. İran ve Libya rejimlerinin düne kadar gerek politik ve moral gerekse maddi açıdan islami akımların güçlenmesine katkısı bilinmektedir. Emperyalizme boyun eğmenin orta vaadede bu açıdan doğuracağı sonuçlar da sorunun bir başka yönünü oluşturmaktadır.

Direnışin sorunları

Birleşik bir yapıdan yoksunluğu ve stratejisinin bulanıklığı, bugünkü Irak direnişinin en zayıf yanıdır. Fakat direnişin henüz başlangıç safhasında olduğu düşünöldüğünde bunlara aşılabilir zaafılar olarak bakmak da olanaklıdır.

Irak'ın dinsel ve etnik yapısı, bu yapı üzerinde uzun onyıllar hüküm süren gerici Baas rejiminin yarattığı tahribat ve bıraktığı kötü miras, farklı milliyetlerden ve mezheplerden halk kitlelerinin emperyalist işgale karşı birleşik direnişini bugün için zaafa uğratmaktadır. Baas rejimi döneminde en büyük acıları yaşayan Irak Kürtleri'nin bugün emperyalist işgalin gönüllü ve aktif destekçileri olmaları, bu konularıyla Irak direnişini sırtından bıçaklamaları, sözü edilen sorunları daha da artırmakta, iyice karmaşıklaştırmaktadır.

Bu çok yönlü tahribatın etkisini zamanla kırmak, böylece tüm milliyetlerden ve mezheplerden halkın direnişçi birliğini sağlamak, bugün Irak direnişinin en büyük sorunu/ ihtiyacıdır. Emperyalist işgalcileri yenilgiye uğratmanın, böylece gerçek özgürlüğün ve bağımsızlığın önünü açmanın bundan başka bir yolu yoktur. Bu ise ancak devrimci anti-emperyalist, demokratik ve laik bir program ve stratejik çizgi ekseninde olanaklı olabilir. Irak direnişinin bu doğrultuda bir gelişme yaşamasının olanakları konusunda şu an için bir şey söylemek doğal olarak kolay değil. Ancak bu başarılmadıkça, işgale karşı başarılı olacak ve zaferle taçlan-

çak bir mücadelede sözözetmenin olanaksızlığı da bugününden bellidir.

Filistin direnişii

Dünyada geride kalan yılın siyasal gündeminin ön sıralarında yer alan ve Irak'taki gelişmelerden yoğun bir biçimde etkilenen bir başka sorun ise Filistin direnişiydi. Bölgedeki gelişmeler üzerindeki ağırlığı sürekli olarak duyulan Filistin sorunu, halihazırda bölgeye yönelik emperyalist-siyonist hesaplar önündeki en büyük engel durumundadır. Filistin halkı 11 Eylül'le birlikte dizginlerinden boşalan emperyalist-siyonist gericilik karşısında en büyük bedeli ödemek durumunda kaldı. Fakat sergilediği direnç, kararlılık ve dayanıklılık sayesinde, emperyalist ve siyonist hesapları da sürekli olarak boşa çıkardı. Irak'ta ve bölgede daha rahat hareket etme olanağı elde etmek üzere geride kalan yıl içinde tezgahlanan Amerikancı "yol haritası"nın çöpe atılması bunun son bir örneği oldu.

ABD emperyalizminin bölgede tartışmasız bir egemenlik kurma heveslerini daha ilk adımında zora sokan Irak direnişiiyle birlikte Filistin direnişii, bugün bölgedeki anti-emperyalist gelişmelerin iki önemli dinamiği ve dayanağı durumundadır. Her iki direniş içinde zamanla devrimci-demokratik önderliklerin güç kazanabilmesi, bölge halkları önünde geniş ufuklar açabilecek önemli bir etken olacaktır. Durum halihazırda bundan uzaktır. Fakat bugünkü görünütünün aksine, bölgedeki gelişmeler siyasal islamın etkisini zayıflatacak yönde seyretmektedir. Bunun ise orta vadede devrimci-demokrat akımların önünü açan bir etkide bulunması beklenebilir.

Afganistan'da Taliban rejiminin akıbeti, Körfez'deki islami rejimlerin ABD'ye uşaklık etmeleri, Libya örneğinde

olduğu gibi ona utanç verici bir biçimde teslim olmaları, İran örneğinde olduğu gibi onunla iyi geçinmenin yollarını aramaları, Irak Şii kastı örneğinde olduğu gibi emperyalist işgalcilerle işbirliği yapmaları, Türkiye’de AKP örneğinde olduğu gibi dört dörtlük bir Amerikancı çizgi izlemeleri, zamanla islami akımları zayıflatan yönde bir etkide bulunacaktır. El Kaide gibi geçmişi kirli ve bugünü karanlık örgütlerin islami akımı bölge halkları için bir umut haline getirmeleri ise olanaklı değildir.

Baas milliyetçiliğinin Saddam rejimi şahsında utanç verici iflası, Kürt milliyetçiliğinin gelinen yerde ABD emperyalizminin bölge dayanağı ve vurucu gücü olmaya soyunması, burjuva milliyetçiliğinin de halklar için bir çıkış yolu olmadığını ve olamayacağını gösteren canlı örnekler olarak durmaktadır orta yerde.

Tüm 20. yüzyıl tarihi emperyalizme karşı tutarlı ve başarılı mücadelelerin ancak modern devrimci düşünce ve ideolojiler temelinde olanaklı olduğunu göstermiştir. Devrimci akımların bugünkü zayıflığı yanıltıcı olmamalıdır; ihtiyaç keşfin anasıdır, bu kural bölge halklarının emperyalizmin ve siyonizmin dayattığı utanç verici kölelikten kurtulma isteği için de geçerlidir. Günden güne güç kazanan bu haklı ve meşru istek, ancak devrimci bir program temelinde ve modern devrimci akımlar önderliğinde gerçeğe dönüşebilir. Tek tek her ülkede ve genel olarak bölge düzeyinde, halkları güvenle ve başarılı bir biçimde ancak anti-emperyalist devrimci akımların önderliği birleştirebilir ve başarıya taşıyabilir.

Irak’a emperyalist saldırı ve Türkiye

Türkiye’de geride kalan yılın en önemli olaylarından biri de Irak’a yönelik emperyalist savaşa bağlı olarak ABD-

Türkiye ilişkilerinde yaşanan sorunlar oldu. Mart tezkeresinin kazaya uğramış olmasının yarattığı tüm yanıltıcı görüntüye rağmen, Irak olayı, tüm kesimleri ve kurumlarıyla işbirlikçi sermaye cephesinin ABD'ye uşakça bağımlılığını, bu temel tarihsel gerçeği, bir kez daha teyid etti. "Çuval olayı"na rağmen meclisten çıkarılan yeni tezkere, Kuzey Irak'ta sözde "kırmızı çizgiler" çiğnenip atıldığı halde bunun ilişkilerde herhangi bir soruna yolaçmaması olgusu, ABD'ye bağımlılığın oturduğu "sağlam" zemini bütün açıklığı ile gözler önüne serdi. Türk burjuvazisi Amerikan emperyalizmine göbekten bağımlıdır ve başta ordu ile hükümet olmak üzere tüm iktidar güçleri, bu temel ilişkinin gerekleri ekseninde davranmaktadırlar. Olayların seyri boyunca "islamcı" hükümet ile "kemalist" ordunun bu konudaki dikkate değer uyumunun gerisinde de bu aynı temel tarihsel-sınıfsal olgu vardır.

Irak'a emperyalist müdahale Türk egemenlerinin Kürt sorunundaki tarihsel inkar ve imha çizgisinin sonuçları konusunda yeni veriler çıkardı ortaya. Türt devleti, salt Güney Kürdistan Kürtleri'nin sırtlarını ABD'ye dayayarak Irak'ta elde ettikleri konumu kırmak için, Irak'ın direniş bölgesinde ABD hesabına savaşmayı bile kabul etti. Sonuçta bunun gerçekleşmemesi, Irak Kürtleri'nin kesin itirazları ve kararlı direnişleri sayesinde oldu. Halihazırda gelişmeler karşısında çaresiz durumdaki Türk egemenlerinin tüm umudu, Irak'taki direnişin ABD'yi Kürtler karşısında kendilerini tercih etmek zorunda bırakmasıdır.

Kendi ülkesinde Kürt ulusunun meşru ulusal demokratik haklarını tanımaya yanaşmayan ve bunları elde etmeye yönelik tüm girişimleri tarih boyunca hep kanlı operasyonlarla ezen Türk egemen sınıfları, Güney Kürdistan'da federasyon düzeyinde olsa bile bir Kürt devlet oluşumundan büyük bir korku duymaktadırlar. Bu korku onları ABD em-

peryalizmiyle daha uşakça bir uyuma ve bölgenin öteki gerici güçleriyle de daha sıkı ilişkilere yöneltmektedir. İlginç olan, Güney Kürdistan'da bir Kürt devletinin iki büyük hamisinden birinin ABD, ötekinin İsrail olmasıdır. ABD ve İsrail'in çıkarları doğrultusunda İran ve Suriye'ye düşmanlık güdenler, Kürt halkının özlemleri karşısında İran ve Suriye ile gerici işbirliğine gidiyorlar. Fakat engellemek istedikleri gelişmeye ilişkin olarak da karşılarında gerisin geri ABD ve İsrail'i buluyorlar. Düşünün ki bunlar Türk burjuvazisinin bölgedeki iki "stratejik müttefik"idir. Bu durum bölgeye ilişkin Türk dış politikasının açmazı, daha da ötesi iflasıdır.

Güney'deki ve Kuzey'deki burjuva milliyetçi Kürt partileri, Kürt halkının haklı özgürlük istemlerini dünyanın ve bölgenin en gerici ve saldırgan iki ana gücü olan ABD emperyalizmi ve İsrail siyonizmine ipotek etmekle, bu mazlum halkın kaderi üzerinde tarihsel bir kumar oynamaktadırlar. Komünistler, başından itibaren buna ilişkin hayalleri en açık ve kesin biçimde teşhir etmekte ve Kürt halk kitlelerini işbirlikçi Kürt partilerinin utanç verici olduğu kadar maceracı da olan Amerikancı çizgisine karşı uyarmaktadırlar. Fakat öte yandan komünistler, Amerikan işbirlikçi Türk egemen sınıflarının Güney Kürdistan'daki gelişmeler karşısında taraf olmaya yeltenmesini, çeşitli oyun ve provokasyonlarla Kürt düşmanı etkinliklerde bulunmasını, Irak'taki Kürt oluşumunu bertaraf etmek üzere bölgedeki öteki gerici-sömürgeci güçlerle işbirliğine girişmesini de kesin bir biçimde mahkum etmekte, bu tür gerici ve kirli girişimlere karşı Kürt halkının yanında yer almaktadırlar.

Güney Kürtleri'nin bugün tuttuğu yol, Irak direnişini sırtından hançerlemek ve bölge halklarının ortak kurtuluş davasına ihanet etmek anlamına gelmektedir. Fakat bu hiçbir biçimde Türk egemen sınıflarının ve bölgedeki öteki Kürt

düşmanı devletlerin Irak Kürtleri'ne yönelik düşmanca girişimlerini haklı çıkarmaz. Buna ilişkin her çaba ve girişim gerici ve gayrı meşrudur; buna girişenlerin Kürt sorunundaki tarihsel inkar ve imha siyasetlerinin bir uzantısıdır. Bunun karşısına dikilmek, Türk işçi ve emekçileri ile tüm bölge halklarının ihmal edilemez sorumluluğudur. Kürt halkı için felaketli sonuçlar doğurabilecek işbirlikçi tutumları boşa çıkarmak da bu görev ve sorumluluğun gereklerini yerine getirilebilmek ölçüsünde olanaklıdır. Bu yapılmadığı sürece, Kürt halkına güven vermek, onunla özgürlük, eşitlik ve gönüllü birlik hedefleri doğrultusunda bütünleşmek ve böylece Amerikancı Kürt partilerinin maceracı siyasetlerini boşa çıkarmak olanaklı olmayacaktır.

İşçi ve halk hareketleri

Geride kalan yıl içinde çeşitli ülkelerde işçi ve halk hareketleri kendini göstermeye devam etti. Yıl boyunca Fransa, İngiltere, Almanya, İtalya ve Avusturya gibi ülkelerde kimi zaman genel grev boyutlarında yaygın işçi eylemlilikleri yaşandı. Avrupa'daki bu yaygın işçi eylemlilikleri emek-sermaye çelişkinin gitgide keskinleşmekte olduğunun önemli bir göstergesidir. Kendi sınırları içindeki anlamından öte bu eylemlerin asıl önemi de zaten buradadır. Sosyal gerginliklerin ve sınıf mücadelelerinin şiddetli bir biçimde yaşanageldiği yoksul ve bağımlı ülkeleri bir yana bırakalım. Düne kadar belli bir refah düzeyinin ve oturmuş bir sınıf barışının egemen olduğu Avrupa'da son yıllarda yaşanan sınıf hareketlilikleri, içine girdiğimiz yeni dönemin dikkate değer bir göstergesidir. Bugün Avrupa'da kelimenin modern anlamında yeni bir sınıf mücadeleleri dönemine girilmiştir. Bir yanda kapitalist sınıf, karşısında ise işçi sınıfı var. Bu iki sınıf giderek daha çok ve daha açık biçimlerde karşı karşıya

geliyorlar. Neo-liberal saldırı politikaları bu sınıfları adeta kendiliğinden karşı karşıya getiriyor. Kapitalist ekonomideki krizin yükünü emekçilere fatura etmek, kapitalist te-kellerin kârlarını çoğaltmak, uluslararası ticari rekabette üstünlük sağlamak, ve nihayet, silahlanmaya ve dünya ege-menliği için mücadeleye daha büyük kaynaklar ayırmak ihtiyacı, emperyalist Avrupa burjuvazisini işçi sınıfının yüz-yıllık kazanımlarına çok yönlü olarak ve hoyratça saldırma-sına neden olmakta, bu ise işçi sınıfını yeniden mücadele sahnesine çıkarmaktadır.

Bu eylemlerin bugün için sendika bürokrasisinin deneti-mi altında olması, gelişen olgunun önemini azaltmıyor. Önemli olan, uzun onyılların ardından sosyal durgunluğun bir yerinden kırılması, sermaye uşağı sendika bürokrasisi tarafından uzun onyıllar boyunca başarıyla uygulanan “sos-yal barış” politikasının eski kolaylıkta sürdürülemez hale gelmesi, böylece sınıf mücadelesi için koşulların günden gü-ne daha elverişli hale gelmesidir. Sendika merkezleri tarafın-dan desteklenmeyen ve en fazla 20 bin kişilik bir katılım beklenen 1 Kasım Berlin gösterisine herkesi şaşkırtan biçim-de 100 bin işçi ve emekçinin katılması, bu eylemlerin artık zaman zaman denetimi dışına da taşabildiğini göstermek-tedir. Süreç içinde bu eğilim daha da güçlenecektir.

Avrupa’da ve tüm dünyada sermayenin emeğe saldırısı sürekli bir hal almıştır ve tüm göstergeler bu saldırıların önümüzdeki dönemde daha da şiddetleneceğini göstermek-tedir. Bu sosyal mücadelelerin de kızılsacağı ve kendine yeni çıkış yolları arayacağı anlamına gelmektedir.

Latin Amerika’da sonu gelmeyen sosyal çalkantıların Bolivya örneğinde olduğu gibi günlerce süren bir halk isyanı-na varması ve sonunda devlet başkanını ABD’ye kaçmak zorunda bırakması, geride kalan yıl içinde emek-sermaye çatışmasının öteki emekçi katmanları da kapsayan bir baş-

ka örneği oldu. Farklı emekçi katmanları bu türden eylemlere çeken temel neden, emperyalizmin ve işbirlikçi sermayenin aç gözlü sömürü ve talan politikalarının ağırlaştırdığı çok yönlü sosyal sorunlardır. Bu tür çatışmalarda kendine özgü bir biçimde işçi sınıfı ve yoksul emekçi müttefikleri ile işbirlikçi sermaye güçleri ve onların arkasındaki emperyalist güçler karşı karşıya gelmekte, çatışma sınıfsal eksene dayalı bir iç savaş görünümünü kazanmaktadır.

Yakın geçmişte örnekleri öteki Latin Amerika ülkelerinde de görülen bu türden emekçi halk hareketlerinin her seferinde yatıştırılıp kontrol altına alındığı bir gerçektir. Fakat bu isyanlara yolaçan nedenler ortadan kalkmadığı gibi, tersine, sorunlar daha da ağırlaşmakta, sosyal çelişkiler daha da keskinleşmektedir. Dolayısıyla da sınıf mücadelelerini doğuran zemin giderek daha da olgunlaşmakta, benzer halk hareketlerini daha geniş boyutlarda ve daha şiddetli biçimler içinde yeniden doğurmaktadır.

Bu hareketlerin halihazırda kolayca yatıştırılıp kontrol altına alınabilmesinin gerisinde devrimci bir örgütlenme, önderlik ve programdan yoksunluk var kuşkusuz. Bu, yazık ki bugün tek tek ülkelerden öteye neredeyse dünya ölçüsünde bir durumdur. Dünyada komünist ve devrimci akımların son 20 yılda, özellikle de '89 yıkılış sonrasında yaşadığı büyük güç ve itibar kaybı, bu arada kendini yenilemede sergilediği yeteneksizlik, işçi ve halk hareketlerinin devrimci bir önderlikle buluşmasını bugün için zora sokmaktadır.

Bu durum bir süre daha böyle devam edecek gibi görünmektedir. Fakat olayların genel gidişi, işçi ve halk hareketlerinin dünya ölçüsünde büyümesi ve yaygınlaşması, kendini yenilemeyi başarmış komünist ve devrimci akımların zaman içinde güç kazanmasını da kolaylaştıracaktır.

(*Kızıl Bayrak*, 10 Ocak 2004)

Sol hareket

Geleneksel solda ciddiyet ve samimiyet bunalımı

Sol hareketin durumunu etraflıca ele almak gelinen yerde artık bir ihtiyaç. Ama bunu ayrıca yapmak gerekecek. Burada, dünyadaki son gelişmelerin ve bunun bölgemizdeki yansımalarının esas konuyu oluşturduğu bir konferansta, sol hareketteki mevcut duruma ancak bazı çizgileriyle değinilebilir.

Ciddiyet ve samimiyet bunalımı

Bugün devrimci-demokrat ve reformist kanatlarıyla geleneksel sol hareket bir bütün olarak genel bir gerileme ve zayıflama içerisinde. Elbette salt gerileme ya da zayıflama olgusundan kalkarak bir siyasal akım ya da partide her zaman kusur aranmaz, ya da ona esasa ilişkin bir kusur atfedilemez. Siyasal akımlar kendi iradeleri dışında, nesnel

ortamın güçlüklerinden, sınıfsal-siyasal güç ilişkilerinin aşırı dengesizliğinden, bununla bağlantılı olarak karşı güçlerin basıncından dolayı da güç kaybedebilirler, dönemsel olarak gerileyip zayıflayabilirler. Salt bu olgusal durumdan hareketle şu veya bu siyasal akımda temelli kusurlar aramak her zaman doğru ve yerinde bir tutum olmayabilir. Fakat yazık ki bugünün Türkiye sol hareketindeki asıl sorun güç kaybetmek, dönemsel olarak zayıflamak değil, fakat uzun yılları bulan tasfiyeci süreçlerin ardından artık ciddiyetini ve samimiyetini de yitirmiş olmaktır. Zayıflaması da bundan ayrı değildir, bunun kaçınılmaz bir uzantısı olarak yaşanmaktadır.

Ciddiyet ve samimiyet, devrimci olmak iddiasındaki bir siyasal akımın olmazsa olmaz temel niteliklerindedir; davasında, çizgisinde, mücadelesinde ve çalışmasında ciddiyet, davasına ve uğruna mücadele ettiğini iddia ettiği sınıfa ve emekçilere karşı samimiyet. Devrimci olmak iddiasındaki bir akımın birçok şeyi eksik, zayıf ya da yetersiz olabilir, ama ciddiyeti ve samimiyeti yoksa ya da artık yitirilmişse, o akım gerçekte bitmiş, kendini tüketmiş demektir. Bugüne kadar geleneksel akımların temel önemde birçok yapısal zaafından söz edebiliyorduk, fakat herşeye rağmen, zaman içinde epeyce erozyona uğramış olsa da, yine de belli bir ciddiyet ve samimiyetle mücadele ettiklerini de hep söylüyorduk. Bir süreden beridir artık bunu söyleyebilecek durumda değiliz. Ciddiyetini ve samimiyetini yitirmiş olmak, bugün neredeyse genel sol hareketi belirleyen ortak özellik haline gelmiş bulunuyor. Bu, uzun yıllardır sürmekte olana tasfiyeci çözülme ve çürümenin ortaya çıkardığı en temel sonuçlardan biridir ve denebilir ki en öldürücüsüdür.

Birçok grup şahsında çok belirgin bir samimiyetsizlik gözlemliyoruz. İçtenliklerini neredeyse tümünden yitirmiş

durumdalar; politik çalışma adı altında, açıkça durumu idare etmek, dışa ve kendi tabanlarına karşı görüntüyü kurtarmak kaygısına dayalı işler peşindedir. Ama bunun bir sonu yok. Geçici olarak bununla kendi o sınırlı tabanlarını oyalayıp tutabilirler, hatta hatta koşullar elverirse çevrelerine üç-beş yeni insan da kazanabilirler. Ama bu bir şey ifade etmez ve böylelerine bir faydası da olmaz; zira onlar devrimcilik iddiası çerçevesinde en temel özellikleri olması gereken ciddiyetlerini ve samimiyetlerini yitirmişler. Buna siz gerçekte kimliklerini, kendi varlık nedenlerini yitirmişler de diyebilirsiniz. Sözkonusu olan devrimci siyasal mücadelede, herşeyin başı kimlik, yani niteliktir. Önce bir niteliğiniz olacak ki, o temel üzerinden niceliğinizin de bir anlamı ve değeri olabilsin.

Devrimci hedeflere dayalı bir ulusal özgürlük mücadelesi içerisinde kendisine anlam kazandıran kimliğini bulan dünün PKK'si, İmralı'da bu kimliğinden geriye kalan ne varsa onu tümünden yitirdikten sonra, pek övündüğü ifadeyle, hala "yüzbinleri" ardından sürükleyebilse ne olur ki? Nitekim hala bir biçimde sürüklüyor da. Ama düne kadar kendisini anlamlandıran kimliğini yitirmiş, aynı anlama gelmek üzere devrimci açıdan bakıldığında bitmiş tükenmiş bir harekettir sözkonusu olan. Ama Kürt halk kitleleri hala benim etrafımda diyor ve bunu yaşadığının, yolunu yürümeye devam ettiğinin bir göstergesi olarak sunabiliyor. Kitleleri etrafına toplamak kendi başına bir şey ifade etmez, bunu reformist ya da gerici düzen akımları da pekala aynı başarıyla yapabilirler. Gücünüzün, kitle desteğinizin anlamı kimliğinizden, onu belirleyen amaç ve hedeflerinizden, onun somutlanmış ifadesi olan siyasal program ve çizginizden ayrı düşünülemez. Siz "yüzbinler" üzerindeki etkinizi, Kürt emekçi halk kitlelerini devrimci bir yolda yürümekten alıkoyup düzenle uzlaşma yoluna çekmede kullanıyorsunuz. Çizginiz

bu olduktan sonra etrafınızda yüzbinler olsa ne olur ki? İşin aslında sizler, devrim için, emekçilerin ve ezilenlerin gerçek kurtuluşu için mücadele edenler karşısında, aşılması gereken bir engelden, yıkılması gereken bir barikattan başka bir şey değilsiniz artık.

Tabii ki her siyasal mücadelede amaç güçlenmek, kitlelerin desteğini almak, bu desteğe dayanarak hedeflere yürümek, amaçlanana pratik olarak gerçekleştirmektir. Böyle bir destek alınmadan tabii ki siyasal mücadelede hedeflere yürünmüyor, amaçlananların gerçekleşmesi olanaklı olamıyor. Dolayısıyla kimliğe/niteliğe yaptığım vurgu, niceliğin önemini hiçbir biçimde zayıflatmamalı. Kaldı ki nitelik gerçekten nitelikse kendi niceliğini de er ya da geç yaratır, bundan da kuşku duymamak gerekir. Sizin gerçekten sağlam bir kimliğiniz, doğru bir ideolojiniz, bunun ürünü devrimci bir programınız ve çizginiz, bunun taşıyıcısı devrimci bir partiniz/örgütünüz varsa, ciddiyet ve samimiyet, kararlılık ve sebatla çalışıyorsanız, eninde sonunda güç de kazanırsınız, bu işin doğasında var. Dolayısıyla nitelikle niceliği karşı karşıya koymamız hiç de gerekmez. Ama temel olan niteliktir, nicelik niteliğe bağlı olarak bir anlam taşır, bu temel önemde noktayı hiçbir biçimde gözden kaçıramayız.

Oysa geldiğimiz noktada her iki kanadıyla da geleneksel sol hareket artık niteliğe bakmıyor, izlediği çizgiye bakmıyor, ciddiyeti ve samimiyeti umursamıyor; şu veye bu biçimde bir şeyler yapmış olarak elde tutulana korumak, ne pahasına olursa olsun yeni bazı güçler kazanmak kaygısıyla hareket ediyor. Buna dayalı amaçsız ve pragmatist bir politik çizgi izliyor. Bu kaygıya dayalı yeni politik "açılımlar" yapıyor, düne kadar reddettiği ilişkilere giriyor, ilkesiz ittifak platformları kuruyor. Oysa bu yolla elde edilecek olanın ya da daha doğrusu elde edilecek sanılanın hiçbir kıymeti yok. İdeoloji ve politik çizgide bir ciddiyetiniz ve tu-

tarlılığınız yoksa, ilkesel ve stratejik olanı artık umursamaz duruma gelmişseniz, devrimcilikle reformizmi birbirinden ayıran en temel ayırım çizgilerini gönlü rahat bir biçimde bir yana bırakabiliyorsanız, sizin için aslolan artık günü ve görüntüyü kurtarmak haline gelmişse, güç olsanız ne ifade eder ki? Kaldi ki bununla güç de olunmaz, bu zeminde güçlenme olmaz, yalnızca hüsrana ve tükeniş yaşanır.

Kısacası, çizgi, çizginin belirlediği politik kimlik, bunun mücadele içinde yarattığı kültür ve değerler sistemi herşeyin başıdır. Geleneksel sol herşeyden önce buradan kaybetmiş. Şu veya bu grubun ya da genel olarak sol hareketin durumuna bakarken, herşeyden önce buradan, bu belirleyici ayırım çizgilerinden bakmak gerekir. Politik ve moral açıdan durumu nedir, politik ciddiyet ve tutarlılık, mücadeleye ve emekçilere karşı samimiyet korunuyor mu, öncelikle bunlara bakmak gerekir. Zira gelinen yerde tasfiyeci çürümenin asıl tahribatı tam da bu alandadır. Bu da politik kimliğin ve çizginin bozulmasından ayrı bir olay değildir.

Tükenen küçük-burjuva devrimciliği

Günümüz dünyasındaki durumu ele alırken, Ekim 1. Genel Konferansı'nın bazı değerlendirmelerini anımsatarak yaşanan gelişmelerin bunları doğruladığını ifade etmiştim. Bugün aynı şeyi sol hareketle ilgili daha kuvvetli bir biçimde söyleyebilecek durumdayız. Komünistlerin genel olarak sol hareket, özel olarak da onun şu veya bu kesimi ya da grubu hakkında zamanında ortaya koyduğu değerlendirmelere, yaptığı eleştiri ve uyarılara dönüp bakınız, bunların bugün olduğu gibi doğrulandığını göreceksiniz. TDKP'den MLKP ve TİKB'ye kadar bu böyle. Genel olarak sol harekete ve özel olarak da bu akımlara ilişkin değerlendirmelerimiz, uyarıları-

mız ve öngörülerimiz belgelidir ve bunlara ulaşmak güç de değildir, neredeyse hepsi kitaplaştırılmıştır. Bu değerlendirmeleri ve eleştirileri yeniden inceleyiniz ve bu akımların zaman içindeki evrimleri ve bugünkü akıbetleriyle karşılaştırınız, şaşırtıcı bir isabetlilik göreceksiniz. Bu gerçekte şaşırtıcı değildir; zira bizim çıkışımızda, bir yenilgi döneminin ardından, Türkiye sol hareketini çok yönlü ve derinlemesine incelemek, anlamak ve aşmak çabası vardır. Bunu yapan, bunu yaparak siyaset sahnesine çıkmayı başaran bir hareket, sol akımların mevcut ideolojik-sınıfsal özellikleriyle yüzyüze kalacakları akıbeti de iyi-kötü önden görüp kestirebilirdi. Bizde olan da budur.

Biz siyasal mücadele sahnesine o güne kadarki sol hareketin eleştirel değerlendirmesi temelinde çıkmış bir hareketiz. Ciddi bir yenilgi almış ve tasfiyeci süreçlere sürüklenmiş bir devrimci hareketin içinden, bu yenilgiyi anlamaya, belirleyici nedenlerini bulmaya, anlayıp bulduğumuz ölçüde de onu aşmaya çalışarak kendi yeni bilincimizi ve siyasal kimliğimizi oluşturduk. Yani bizim çıkışımız, sol hareketin çok yönlü tahlili ve eleştirisi ile sıkı sıkıya bağlantılıdır. '60'lardan '80'lere evrilen ve '80'li yıllarda genel bir çözülme, dağılma ve tasfiye sürecine giren bir sol hareketin gelişme süreçlerini, temel ideolojik ve sınıfsal karakterini, kültür ve değerlerini anlama ve ileriye dönük olarak aşma çabası, bizim ortaya çıkışımızın temel dinamiği durumundadır. Böyle olunca, biz, geleneksel sol hareketin mevcut ideolojik-sınıfsal özellikleriyle gelecekte nasıl bir akıbetle yüzyüze kalabileceği üzerine de öngörülerde bulunabilecek önemli üstünlüklere sahiptik.

Türkiye'nin '60'lı ve '70'li yıllarında, işçi sınıfı, köylülük, şehir küçük-burjuvazisi, genel olarak kent ve kırsal yoksullarının katıldığı ileri boyutlar kazanmış bir sosyal mücadele vardı. '60'lı yıllardaki genel sol yükseliş, 12 Mart döneminin

ardından ve '70'li yılların ikinci yarısında, radikalleşerek daha geniş boyutlar kazandı. Sol akımların oluşumu ve gelişimi de bu genel sosyal hareketlilikle sıkı sıkıya bağlantılı olarak, onun içinden, onu etkileyerek ve ondan etkilenerek oldu. Modern Türkiye'nin tarihinde ilk kez görülmüş bu türden bir sosyal hareketlenmenin yarattığı moral ve politik atmosfer, sol akımların yeşermesine ve hızla güçlenmesine de imkan sağladı.

Anılan dönemlerin mücadelelerine baktığımızda, radikal bir tutumla ortaya çıkan ve ileri düzeyde politizasyon yaşayan sosyal kesimin, gerek kitlesel katılımıyla ve gerekse de radikal eğilimiyle, büyük ölçüde kent ve kırsal küçük-burjuva kitleleri olduğunu görüyoruz. Elbette burada sözkonusu olan genel olarak küçük-burjuvazi değil, fakat daha çok onun aydınlanmış ileri ve ilerici kesimleridir. Geleneksel ve modern kesimleriyle Türkiye küçük-burjuvazisi çok karmaşık bir sosyal tabaka durumundadır ve sosyo-kültürel açıdan ve dolayısıyla politik eğilim yönünden büyük bir değişkenlik göstermektedir. Bu sınıfın belli kesim ve katmanları faşizmin, bir kesimi dinsel gericiliğin kitlesel tabanıdır, geçmişte olduğu gibi bugün de. Ama kentte ve kırsal yaygın bir ilerici küçük-burjuva katman da var Türkiye'de. Bir dizi karmaşık ekonomik, sosyal, politik, kültürel etken, Türkiye'de güçlü bir ilerici küçük-burjuva kitle yaratmıştır ve bu radikalleşerek devrimci akımların doğmasına toplumsal-politik ortam oluşturmuştur. Radikal sol akımlar da daha çok bu sosyal zeminde ortaya çıktılar; buna uygun bir ideolojik-programatik perspektif edindiler, bu sosyal konuma uygun düşen bir siyasal çizgi izlediler; ve nihayet, bunun yansımaları bir politik-örgütsel kültür ve değerler sistemi yarattılar.

Ama Türkiye'nin ilerici-devrimci küçük-burjuvazisi, '60'lardan '80'lere yaşanan ve büyük toplumsal-siyasal çalkantılara sahne olan ilk yirmi yılın ardından, bu mücadeleyi taşıyacak

politik ve moral gücünü yitirdi. Her iki devrimci yükseliş izleyen faşist bastırma ve ezme dönemlerinde, devrimci küçük-burjuvazi gerçekten ağır bedeller ödedi. 12 Eylül'de takibata uğrayıp tutuklananların (ki sayıları yüzbinleri buluyor) sosyal yapısına dönüp bakınız, ezici bölümüyle kentin ve kırın küçük-burjuva kökenli kadro ve sempatizanları ile yüzyüze olduğunuzu görürsünüz. Bu insanlar genel küçük-burjuva hareketliliğin öncü unsurları durumundaydılar. Radikal küçük-burjuvazi iki tarihsel dönem, ki bu iki on yıl demektir, bu yükü taşıdı ve karşılığında ağır bir bedel ödedi. Sonuçta küçük-burjuva siyasal öncüler kadar küçük-burjuva kitleler de yoruldu, eski dinamizmini, devrim arzusunu ve coşkusunu yitirdi.

Bu canlı politik sosyal gücün desteğinden yoksun kalmak, geleneksel sol akımlar için başlı başına bir bunalım etkeniydi. Buna yenilginin yıldırıcı etkilerini, bunun yolunu düzlediği tasfiyeci cereyanın ağır tahribatını ekleyiniz. Buna dünyadaki gelişmeleri, '89 çöküşünü ekleyiniz. Buna Kürt hareketinin paradoksal biçimde önce yükselişinden ve ardından teslimiyetinden gelen bozucu ve zayıflatıcı etkileri ekleyiniz. Buna sınıf ve kitle hareketinin yıllardır belli bir eşiği aşamamasını, bir türlü politikleşip devrimcileşememesini ekleyiniz. Bütün bunlar ve bunlara eklenebilecek öteki bazı etkenlerde, yükselişler içinde doğmuş ve kendini bulmuş geleneksel sol akımların bugün neden artık yolun sonuna gelip dayandıkları konusunda aydınlatıcı açıklamalar bulursunuz, ki bunlar bizim konuya ilişkin değerlendirmelerimizde, sürekli olarak ve belli bir sistematik içinde hep ele alınagelmiştir.

Stratejik kaygıların bir yana bırakılması

Bu akımlar Marks ve Engels'in temellerini attığı bilimsel sosyalizm adına ortaya çıkmışlardı. Gelgelelim küçük-burju-

vazi, böyle bir dünya görüşünün ve o dünya görüşüne uygun düşen bir programın yükünü taşıyabilecek bir sınıf değil. Bilimsel sosyalizm işçi hareketinin teorik ifadesidir; o toplumsal dayanağını işçi sınıfı hareketinde bulabildiği ölçüde pratik yaşamda gerçek anlamını bulabilir ve sonuçlarına ulaşabilir. Özellikle bazı küçük-burjuva devrimci-demokrat akımların kavramakta olağanüstü bir yeteneksizlik gösterdiği temel sorunlardan biridir bu. Bunu örneğin DHKP-C ile tartıştığınızda size yanıt olarak şunu söylüyebiliyor: Biz dogmatik değiliz; bu ülkenin gecekondusundaki emekçiler, bu ülkenin gençliği, sizin o küçük-burjuva katmanlar diye küçümsediğiniz kesimleri çok daha radikal, çok daha iyi mücadele veriyor, oysa işçi sınıfı genellikle reformist bir eğilim gösteriyor! Küçük-burjuva sınıfsal ideoloji ve kültür bu tür akımların bilincine ve ruhuna öylesine sinmiş ki, hem marksist geçinip hem de Marksizm'in bütün bir sınıf özünü oluşturan temel önemde bir teorik düşüncenin karşısına böyle çıkabiliyorlar. Burada kuşkusuz bir açık sözlülük var, ama bu dürüstlükten çok sindirilmiş bir sınıfsal konum ve kültürden geliyor; deyim uygunsuzsa küçük-burjuva kimlik içlerinden bazılarının adeta genlerine işlemiş, bundan gelen bir doğallıkla söylüyor bunu, kendi sınıfının devrimciliğini savunuyor kendine göre. “Hak”, “hukuk”, “ekmek”, “adalet”, “vatan” derken, iki yüzyıldır küçük-burjuva popülist akımların temel ideolojik önyargılarını yinelediğinin farkında bile değil. Farkında olması da gerekmiyor, zira benzer sosyal-kültürel zeminler benzer düşünce ve argümanların oluşumunu neredeyse kendiliğinden hazırlıyor.

Döneme uygun politika adı altında devrimci stratejik perspektifi yitirmek, geleneksel sol hareketlerin yeni dönemdeki (bundan '87'yi izleyen yeniden toparlanma dönemini kast ediyorum) temel davranış biçimi oldu. Bir dönem için buna direnenler ise özellikle '90'ların ikinci yarısından itibaren

bu yönelime girdiler ve gelinen yerde kendilerinden öncekilerle aynı yerde konakladılar. Devrimci stratejik perspektifin yitirildiği yerde, herşey günü kurtarmaya, pratik olarak güçlenmeye indirgenir. Başarılı bir taktik tabii ki çok önemlidir, ama her başarılı taktik bir stratejik çizgiye ve hedefe bağlı olmak zorundadır. Taktik-strateji ilişkisinin anlamı ve gereği budur. Sizin başarılı saydığınız taktiğiniz ancak devrimci stratejinize bağlıysa ve ona hizmet ediyorsa bir anlam taşır ve devrimci sonuçlar yaratır. Yoksa belki günü kurtarırsınız ama geleceği kesin olarak kaybedersiniz. Olan ki güncel planda güçlenirsiniz de, ama bu arada gelecek hedeflerinizden koparsınız. O zaman da elde ettiğiniz sözde başarının devrimci açıdan bir kıymeti kalmaz. Reformizmi tercih ettiyseniz mesele yok, ama devrimcilik iddiası taşıyorsanız, bu davranışınızla siz geleceği güne feda etmiş olursunuz. Kuşkusuz önemli olan gelecektir deyip günü ihmal ettiğiniz bir durumda ise, bu kez salt o güzel gelecek hayalinizle başbaşa kalırsınız, bu da sorunun öteki yönü.

Rosa Luxemburg, Alman sosyal-demokrasisi reformizm yoluyla kitleleri kolay kazanabileceğine inanıyor, oysa Bolşevikler bunun tam tersinin doğru olduğunu kanıtladılar, diyor. Kitleleri devrime kazanmanın yolu devrimci politika ve taktikler izlemekten geçer, demek istiyor. Bolşevikler devrimci politika ve taktiklerle kitlelerin kazanılabileceğini gösterdiler. Çünkü devrimci taktik, temelde kitlelerin çıkarlarına ve gerçek ihtiyaçlarına uygun düşer.

Elbette bunu mekanik değil fakat diyalektik bir biçimde kavramak gerekir. Öylesine özel tarihi koşullarla yüzyüze kalabilirsiniz ki, ilkelere bağlı kaldığınızda ve devrimci taktik izlediğinizde uzun dönemler etkili olmayabilirsiniz de. Ama bu durumda sabırlı ve inatçı olacak, ilkelere ve devrimci taktiğinize sadık kalacak, izlediğiniz politikaların güç kazanacağı zamanı, deyim uygunsu sıranızı

bekleyeceksiniz. Bukalemun gibi o günkü sosyal ortama uymayacaksınız. Çizgiyi somut koşullara uydurmak demek, kendi temel ilkelerinizi bir yana bırakmak demek değildir. O günün gerçekliğini de hesaba katarak gerekli esnekliği göstermek, fakat asla ilkelere dayalı konumunuzu bozmaksızın sabırlı ve sebatkar davranmak demektir. Örneğin, evet ben devrimci amaçlar gdyorum, devrimci ilkelerime ve izgime sadık kalacağım, ama bunun şu görünür zaman dilimi içerisinde fazla bir sonuç yaratmayacağını da bileceğim, soluğumu tutacağım, dönemimi ve dolayısıyla sıramı bekleyeceğim, her türlü olanağı ve fırsatı da kullanmasını bilerek geleceğe hazırlık yapacağım der, bunun sağladığı bir soluk ve sabırla davranırsınız. Küçük-burjuva sabırsızlığı içinde olanlar bu ilkesel tutarlılığı gösteremezler ve sanıldığı gibi her zaman maceracı bir çizgiye değil, tersine çoğu kere reformizme kayarlar. Türkiye solunun şu on yılında sayısız örneklerini görüp izlediğimiz gibi.

Kendini aşamayanların geriye düşmesi ya da tükenişe sürüklenmesi

'60'lı ve '70'li yılların o küçük-burjuva sosyal hareketliliği içerisinde kendi programını, çizgisini, kültürünü, örgüt zihniyetini, mücadele anlayışını, kadro tipini ve nihayet ahlakını oluşturmuş akımlardır bunlar. Belli bir sosyal-kültürel zeminde oluşmuş ve kökleşmiş bir kimlik nasıl değiştirilebilirdi? Bu iki türlü olabilirdi. İlkin, yenilgiler sarsıcıdır, sarsıcı yenilginin yarattığı açıklıklar üzerinden baktığınızda, kendi kimliğinizdeki yapısal zaafaları farkedebilir ve pekala aşmak iradesi ortaya koyabilirsiniz. İkinci olarak, bağlandığınız bazı idealler ve hedefler vardır, komünizmi, sınıfsız ve sömürüsüz bir toplumu hedefliyorum iddiasındasınız, temellerini Marks ve Engels'in attığı bilimsel komünizme inandığınız

inancındasınız. Eğer bu inançta samimiyseniz, bunun sizin için hala da bir değeri varsa, bu durumda kendi küçük-burjuva kültürünüze bile savaş açabilirsiniz. Ama siz onu bir süs, dönemin bir tür moda ideolojisi olarak görüyorsanız, onunla organik olarak bütünleşme, onu özümseme ve kendini ona göre biçimlendirme kaygınız yoksa, o zaman bu süsü ya da etiketi belki gene korursunuz; ama gerçekte, başka bir dünya görüşünün, ideoloji ve kültürün, başka bir sosyal zeminin siyasal akımısınız ve öyle de kalmaya devam edersiniz.

Bu, solun çok temel önemde bir tutarsızlığıydı. Ama siyasal yaşamda tutarsızlık uzun vadede başarısızlığa, bozulmaya ve çözülmeye götürür. Nedir tutarsızlık? İşçi sınıfı davasını ve ideolojisini taşımak iddiasındasınız, oysa işçi sınıfı dışındaki bir sınıfın zemini üzerinde ürettiğiniz ideolojik-kültürel alışkanlıklara, değerlere, ahlaka kıskançlıkla bağlısınız. Bu tutarsızlık sizi tüketir ve çürütür. Burada mesele güç kaybedip etmemek de değildir. TDKP devrimcilikten reformizme geçtiğinde gücünü korudu, hatta bir parça da geliştirdi, ama bugün sonuçlarını görüyoruz.

Yenilgi sonrası muhasebe dönemi büyük ölçüde bizim ortaya çıktığımız döneme denk gelir. Bu, solda bir iç değerlendirme, hesaplaşma, ayrışma ve yeniden saflaşma dönemiydi ve biz bu dönemin ürünüyüz, dönemin en temel ihtiyacı olan geçmişle hesaplaşma dinamizminin ürünüyüz. Bu, ki başlangıç olarak kabaca '87 yılına denk geliyor, devrimci hareketin yeni yeni kendine geldiği, hapishaneden ileri kadroların çıktığı, bir parça gençliğin, bir parça işçi sınıfının hareketlendiği ve Kürt direnişinin de yavaş yavaş umut saçmaya başladığı bir dönemdi. Bu dönemde, geleneksel devrimci akımlar yenilginin nedenlerini anlamak çabası içerisinde köklü bir muhasebeye yönelebilerlerdi. Bu elbette, her zaman özenle vurgulayageldiğimiz gibi, bu akımlarda toplu

bir yenilenme ve dönüşümün değil, fakat yalnızca sağlıklı bir iç ayrışma ve saflaşma zemini olurdu. Bir kısım güçler, teori ve pratikte işçi sınıfı devrimciliğine sıçrarken, öteki bir kısmı geriye düşer, reformizme kayar, düzen içi liberal sol akımlar haline gelirlerdi. Ve bu, devrimci açıdan gerçekten son derece sağlıklı bir durum olurdu.

Ama geleneksel küçük-burjuva devrimci-demokrat akımlar bunu başaramadılar, bu muhasebeyi yapamadılar. Bu ise sonuçta hareketin liberalizme kaymaya eğilimli öğelerine yaradı. Zira kendi iç hesaplaşmasını, dolayısıyla ayrışmasını yaşayamayan bu gruptan bir kısmı toptan yozlaştı ve reformizme kayd. Bundan kendini yakın zamana kadar iyi kötü koruyanlar, ya da koruduğunu sananlar da sonunda bu kaçınılmaz akıbete uğradılar, ya da buna bile vakit bulamadan yokoluş sürecine girdiler.

Kehanet değil marksist tahlil

Bizim daha o zamandan temel önemde tespitlerimiz vardı, bunlara getirmek istiyorum sözü. Kaldığımız yerden devam etmeniz mümkün değil, ilerlemeyen kaçınılmaz olarak geriler, geriye düşer, diyorduk biz ve bunun bir yasa olduğunu önemle vurguluyorduk. TDKP'nin içinden çıktığımız için, bunu öncelikle ve özellikle TDKP'ye söylüyorduk. TDKP ilerleyemedi, geçmişle hesaplaşma ve bu temelde kendini aşma çabası göstermek bir yana, buna yönelik girişimlere karşı gerici bir direnç gösterdi. Peki sonuç ne oldu? Sonuçta bizim değerlendirme ve öngörülerimiz tam bir kesinlikle doğrulandı. TDKP buharlaşıp yok oldu, yerini EMEP gibi sosyal-reformist liberal bir partiye bırakarak. Geçmişin marksist açıdan eleştirisine ve aşılmasına gerici bir direnç gösterenler, inkancı ve tasfiyeci diyorlardı bize o zamanlar. Biz ise, bu çizgide tutucu bir ısrar gösterirseniz eğer, gerçekte

artık orada da tutunamaz, çok geçmeden geriye düşer, bugünkü çizgiyi bile savunamaz hale gelirsiniz ve böylece, gerçek inkarcılığa asıl o zaman bizzat siz düşerseniz, diydük. Bu öngörümüz de tam olarak gerçekleşmiş bulunuyor, üstelik daha '90'lı ilk yıllarda. TDKP kendini, kendi çizgisini, kendi ideolojik ve örgütsel kazanımlarını bile savunup koruyamadı, en berbat bir liberal açılım ve dönüşüme bunların hepsini feda edip sahneden çekildi, yokolup gitti. Bu akıbetin kahramanları bugün "Denizler'in yolu 30 yıl sonra parlamentoya çıkmıştır" diyerek, nereden nereye geldiklerini de en veciz bir biçimde göstermiş oluyorlar. Onlar kendilerini inkar ettikleri gibi '71 devrimcilerinin devrimci mirasını da terkettiler, gerisin geri TİP'in o pespaye oportünizmine ve parlamentarizmine döndüler. Bu denli yozlaştılar ve kendi devrimci geçmişlerinden tümüyle koptular.

Böylece bizim daha en baştan, daha '87 yılındaki o ayrışma günlerinde söylediklerimiz, tamı tamına gerçekleşmiş oldu. Neredeyse kehanet ölçüsünde. Ama elbett söz konusu olan bir kehanet değil, fakat tümüyle bilimsel bir bakış ve buna dayalı tahlildi. Biz bu küçük-burjuva devrimci demokrat bir çizgidir, ama ayrışma noktasına gelmiştir, ileriye ve geriye doğru. Ya küçük-burjuva devrimciliği işçi sınıfı devrimciliği doğrultusunda aşılacaktır, ileriye çıkılacaktır; ya da küçük-burjuva devrimciliği bile korunamayacak, sonuçta küçük-burjuva reformizmine, liberalizme kayılacaktır, demiştik. Biz bunları '87 yılında söyledik (söylediklerimiz kitaplaştırılmış olarak orta yerde duruyor) ve yalnızca dört yıl sonra TDKP, bunu tüm açıklığı ile doğruladı. Biz bunları söylerken söylediklerimiz başkalarına inanılmaz görünüyordu, o günün TDKP hayranları da bizi inkarcı olarak görüyorlardı. TDKP'deki köklü kimlik değişimi tabak gibi ortaya çıktıktan sonra bile onların bunu kavrayıp kabullenebilmeleri için bir üç-beş yılın daha geçmesi gerekti, bu denli geriden

geliyorlardı.

Biz orada bir tahlil yapıyoruz, sözkonusu hareketin ideolojik-sınıfsal karakterine ilişkin bir çözümleme yapıyoruz ve ortadaki eklektik kimliğin bu şekliyle korunmasının artık olanağı yoktur; burada durulmaz, ya ileriye çıkılır ya geriye düşülür, diyoruz. Nitekim o günkü TDKP bu ayrışmayı yaşadı da, kendi içinden yönleri ileriye ve geriye olan iki ayrı akım çıkardı. Biz ileriye çıktık ve bu gelişme bugünkü TKİP'ye vardı, ötekiler geriye düştüler ve bu gelişme belli evrelerden geçerek sonuçta bugünkü EMEP'e vardı. Bir zamanların o pek kibirli ve keskin TDKP'sinden bugün devrimcilik adına geriye iğne ucu kadar bir şey kalmadı.

Eğer Marksizmi bir bilim olarak ele alıyorsanız, onun bilimsel yöntemini ciddiyetle kullanıyorsanız, birçok gerçeği önceden görmeniz mümkün. Bizim sadece TDKP ile değil, fakat PKK ile ilgili öngörümüz de doğrulandı. Biz '92 yılında, Kürt hareketi artık bir "yol ayrımı"ndadır; bu durumda ya Türkiyeli emekçilerle birleşerek ulusal kurtuluş mücadelesini sosyal devrim davasının bir parçası haline getirmek doğrultusunda ilerler, bu ise devrimci çizgide derinleşmek demektir; ya da bunu başaramaz da ulusal özelemleri kendi içinde amaçlaştırır, bu taktirde mevcut çizgide bile tutunamaz, geriler, düzenle uzlaşma ve bütünleşme yoluna girer, demiştik.

Bizim sorunu böyle ortaya koyduğumuz dönemde, PKK'nin zamanla devrimci çizgiyi terkedip düzenle bütünleşme yoluna gireceği hiç kimsenin aklından bile geçemezdi. Oysa biz bu değerlendirmeyi tüm açıklığı ile '92 Nisan'ında yaptık. Abdullah Öcalan İmralı savunmasında; '92 yılı bizim için dönüm noktası oldu, ben o noktadan itibaren aslında tümüyle yeni bir çizgiyi gündeme getirmek istiyordum, ama koşullar el vermedi, devlet cevaz vermedi, taban direndi vb.

sonuçta olmadı, diyor. Şimdi PKK'nin bugüne varan evriminin başlangıç noktasının '92 yılı olduğu konusunda artık genel bir mutabakat var sol çevrelerde. Ama bizde bu değerlendirme '92 yılında, yani tam da zamanında, bir tahlile dayalı olarak *Ekim*'in "*Kürt Hareketi Yol Ayırımında*" başlıklı başyazısında ortaya konulmuştur.

Biz TİKB için, bu kafayla hiçbir yere gidemez dedik ve bunun nedenlerini marksist eleştiri yoluyla ortaya koyduk, üstelik onun henüz pek de güvenli ve kibirli olduğu bir evrede. Gidebildi mi peki? O "küçük ama bolşevik müfreze"den bugün geriye ne kaldı, bilen var mı? Ellerinde koca bir miras vardı oysa, 12 Eylül dönemi direnişlerinin getirdiği büyük bir politik ve moral motivasyona sahiptiler. Ama işte sorun da buradaydı; yalnızca bununla bir yere gidilmezdi, temelde bu bir çizgi sorunudur, anlaşılması gereken buydu. Nitekim gidilemediği somut olarak görüldü de; TİKB de tıpkı TDKP gibi kendi devrimci mirasına sahip çıkamadı, geleneklerine koruyamadı ve sonuçta Türkiye'nin en marjinal gruplarından biri durumuna düştü. Örgüt sorununa zamanında öylesine vurgu yapanlar, bundan umutlarını kestiler ve kendilerine şimdilerde "teorik" akıl hocalığı misyonu biçmiş bulunuyorlar. Bir zamanlar "küçük ama bolşevik müfreze" oldukları iddiasındakiler için gerçekten pek hazin bir akıbet bu, ama hiçbir biçimde şaşırtıcı da değil.

MLKP'yle ilgili söylediklerimiz de giderek gerçekleşiyor. Açın örneğin "*Liberal Demokratizmin Politik Platformu*" kitabının önsözünü, orada, bugün TDKP'nin uğramış bulunduğu akıbet kendisiyle aynı ideolojik-politik platformu taşıyan akımların yarımına ışık tutuyor; bunu inanılmaz bulacak olanlara, ama on sene önce TDKP ile ilgili söylediklerimiz de aynı şekilde inanılmaz görünüyordu, oysa bugün herkesin paylaştığı bir gerçek olarak orta yerde duruyor, deniliyor. Bugün MLKP ile EMEP siyasal sahnede en iyi an-

laşan, artık birçok konuda birlikte davranan, birbirlerini kollayıp kayıran iki çevre haline geldiler. MLKP yayınlarında devrimci akımların adı unutuldu artık, o ünlü “komünistler ve devrimciler” tekerlemesi çoktan bir yana atıldı. Artık varsa yoksa DEHAP, EMEP, SDP ve ESP dörtlüsü, yani bildiğimiz o reformist DEHAP Bloku var. Aynıkların aynı yerde buluşmasından başka nedir ki bu!

Biz söylenmesi gerekeni zamanında söyleriz. Zamanında TDKP'ye söylediklerimiz biliniyor ve işte TDKP'nin akıbeti. Zamanında PKK'yle ilgili söylediklerimiz orta yerde ve işte PKK'nin akıbeti. TİKB ile ilgili söylediklerimiz koca bir kitap olarak ortada ve işte TİKB'nin akıbeti. Ve nihayet MLKP için söylenenler, onlar da bir bir gerçekleşiyor. Yine liyorum, bunun kehanetle bir ilgisi yok. Bunu önden kestirebilmenin hiçbir gücülüğü de yok. Ortada bu hareketlerin bir kimliği, bir çizgileri ve bu çizgideki evrim ve değişim var. Bizim MLKP polemğinde yaptığımız nedir? Onların dünkü çizgisini, kuruluş belgelerinde ortaya koyduğu perspektifleri alarak bugün geldiği noktaya karşı karşıya koymaktır. Siz dün şuradaydınız, iyi kötü devrimci kaygılarınız vardı, tüm tutarsızlıklarınıza rağmen genel olarak devrimci bir zeminde duruyordunuz, oysa şimdi dünkü bu konumu ve kaygıları bir yana bırakarak artık şu noktaya gelmiş bulunuyorsunuz; ama bu gelişiniz rastlantı olmadığı gibi öyle çok bilinçsizce bir sürükleniş de değil, ne yaptığınızı, neyi seçtiğinizi pekala biliyorsunuz, ne var ki bunu örtülü bir biçimde, tabanınızı buna adım adım alıştırarak oportünistçe yapıyorsunuz, diyoruz.

Bunu oportünistçe, deyim uygunsu sinsi bir biçimde yapıyorlar, zira ciddiyetleriyle birlikte samimiyetlerini de yitirmiş bulunuyorlar. Ortalığı aldatarak reformizme gidiyorlar, ama bunu tabanlarını koruyarak yapmak istiyorlar. TDKP de benzer bir tutum izlemedi mi? TDKP yayınları en kes-

kin ve “devrimci” yazılara, tam da EMEP açılımını yaptığı dönemde yer verdi. Bu ülkede sosyalizm adına mücadele yürütecek bir partinin legal olarak kurulabileceğine inanmak, bu ülkede özgürlüğün var olduğunu kabul etmek demektir, bu ise en büyük sahtekarlıktır diye yazdı, *Özgürlük Dünyası*, legal parti hazırlıklarının son aşamaya geldiği bir sırada (bkz. “*Yasal Çalışma ve Yasalcılık-2*”, sayı:77, Nisan-Mayıs 1995) Oysa sahtekarlığın kendisi tam da köklü bir konum ve kimlik değişimini böyle aldatıcı vurgularla gizleme çabasındaydı. Reformist bir açılım yapılırken en devrimci laflar edilerek, devrimci ilkeler döne döne tekrarlanarak, böylece insanlar aldatılmaya ve sersemletilmeye çalışılıyordu.

MLKP bunalımlı bir sürecin ardından beş yıl sonra bir kongre yapıyor, ama ne tartıştığı belli değil. Pratiğine bakıyorsunuz, adım adım ama doludizgin reformizme kayıyor. İşte böyle bir dönemde, yapılan kongre “Devrimin zaferi için yaşasın MLKP!” sloganını ortaya atıyor. Bu kulağa pek de hoş geliyor, ama dipten dibe yaşanan tasfiyeci çürümeyi örtmenin ve peşpeşe yapılan tasfiyeci açılımları gizlemenin bir örtüsünden başka hiçbir anlam taşıyor. Komünistlerin somut düşünsel kanıtlara ve olgulara dayalı ideolojik eleştirisini en bayağısından bir küfür ve hakaretle karşılayanların durdukları yere dönüp bakın. Bana arkadaşını söyle sana kim olduğunu söyleyim derler; DEHAP, EMEP, SDP ve ESP’ye birarada bakın, kimin nereden nereye geldiğini ve artık nerede durduğunu sayfalar dolusu eleştiriden daha açık ve sahici biçimde görürsünüz. Konumlar bu denli netleşmiş, saflar bu denli açık bir biçimde oluşmuş bulunuyor.

Geleneksel sol ve TKİP

Yapısal zaafıar temelinde kaçınılmaz akıbet

Her iki kanadıyla geleneksel sol hareketin bugünkü tablosu üzerine ortaya konulanlar belki biraz iç karartıcı bir manzara oluşturuyor. Yine de bu manzaraya bakıp “sol hareketin durumu buysa!” karamsarlığına kapılmak için ortada bir neden olduğunu sanmıyorum. Komünistlerin 15 yıl öncesine ait değerlendirmelerine de burada özellikle bu nedenle işaret ediyorum. Zamanında yapılmış bu değerlendirmelerde, küçük-burjuva devrimci-demokrat akımlar işleri artık eski gibi sürderemezler; kendilerini yenileyemezlerse eğer zamanla ya reformizme kayarlar, ya da tümünden yokolup giderler deniliyor. Yıllar içinde ve bugün ortaya çıkan sonuç,

tutuculuk durumunda yaşanması kaçınılmaz olan akıbetle ilgili olarak, yıllar öncesinden ortaya konulmuş bir öngörünün doğrulanmasından başka nedir ki?

Buradan bakıldığında bu grupların yine de yıllar boyu iyi dayandıkların söylemek bile mümkün. Birbirini izleyen ve her seferinde umutları geçici olarak canlandıran bazı özel etkenler (özellikle de Kürt ulusal direnişi) olmasaydı çok daha erken bir zamanda da yokolup gidebilirler, ya da mücadelenin ağırlığını taşıyamayıp reformizme kaymış olurlardı. Ama sözkonusu özel etkenler tükendikçe ve dahası, Kürt hareketi de köklü bir yön, giderek kimlik değişimi yaşadıkça, zaten hayli aşınmış devrim umutları da tükenmeye başladı. Bu ise ya siyasal-örgütsel tükeniş, ya da reformizme yöneliş olarak gösterdi kendini.

Devrimci umutların tükenmesini, elbette öteki bir dizi etkenle birlikte, örneğin kitle hareketinin uzun yıllardır bir türlü devrimcileşememesi olgusu ile birlikte düşünmek gerekir. Öte yandan, sermaye devletinin sistematik baskısı, yok edip bitirmeyi ya da hiç değilse yıldırıp kendi icazet alanına almayı hedefleyen sistematik terörü var. Bunun yaşananlar üzerindeki etkisi hiç de öteki etkenlerden daha az değildir. Daha doğrusu öteki etkenler, Kürt hareketinin yön değişimi ve kitle hareketinin umutları aşındırıp eriten kısırlığı, devlet terörünün yıldırıcı etkisini daha güçlü ve sonuç alıcı bir biçimde göstermesini kolaylaştırmıştır.

Bu çok yönlü zorlu sürece dayanmak sabır ve soluk gerektirir, zamana dayanma iradesi ister. Ama sabır ve soluk, zamana dayanma iradesi, bunlar küçük-burjuva yapısal bir şekillenmeye sahip akımlar için taşınması güç kimlik ve karakter özellikleridir. Bir de bunun 12 Eylül'den beri süregelen gerçekten yorucu ve yıpratıcı bir süreç olduğu düşünülürse, bu kadarı küçük-burjuva bir akımın dayanma gücünü fazlasıyla aşardı. Bu durumda, ya tükenip sahne-

den çekiliş, ya da dünkü devrimci amaç, hedef ve özelliklerinden koparak reformist alana geçiş, kaçınılması kolay olmayan bir akıbet olabilmıştır.

Tablonun netleşmesi devrimin yararınadır

Kökleşmiş yapısal zaafı nedeniyle bugünkü sonuç onların kaçınılmaz akıbetiydi. Bunlar dünün akımlarıydı, yeni döneme zaten yanıt veremezlerdi. Dünyada ve Türkiye’de yeni bir döneme girilmiştir, bunlar ise geride kalmış bir özel tarihi dönemin akımları idiler. Bu özel koşulların ortadan kalkması, onların tarihsel ömrünün de bittiği noktaydı; gerisi ise, bu doğrultuda adım adım tükeniş ya da kimlik başkalaşımından başka bir şey değildi.

Burada ardından ağlanacak ya da zayıflık duygusuna neden olacak bir durum olduğunu da sanmıyorum. Bu kadar çok sol grubun olması, bu denli parçalı bir durum, zenginlikten çok belirgin bir zaafiyet ifadesiydi. Bu durum Türkiye’de gerçek bir devrimci sınıf partisinin olmamasından da kaynaklanan aşırı bir küçük-burjuva parçalanmadan başka bir şey değildi ve devrim mücadelesi son 30 yıldır bundan çok büyük zararlar gördü. Sahnenin şimdi bu aşırı parçalanmışlık durumundan bir ölçüde olsun kurtulması, safların netleşmesi ve her bir konunun giderek daha belirgin bir-iki parti ya da grup tarafından temsil edilir hale gelmesi, kesin olarak devrim mücadelesinin bundan sonraki seyri ve geleceği için bir avantajdır.

Devrim ve sosyalizm davasının temsilcisi ciddi bir parti olur bir toplumda. Toplumsal dokunun özelliklerinden, dolayısıyla proletarya dışı sosyal katmanların varlığından ötürü, yanısıra en fazla bir-iki başka devrimci parti daha. Ötesi gerçekten de mücadeleyi zayıflatan bir zaafiyetten başka bir şey değildir. Fakat sözü edilen türden bir partinin ortaya

çıkamadığı bir durumdan dolayıdır ki, bu denli anormal sayıda sosyalizm iddialı sol grup olabilmıştır yakın dönemde. Ne iyi ki bu dönemin giderek kapanmakta olduğuna tanıklık ediyoruz. Geleneksel küçük-burjuva grup ve çevrelerin birbiri ardı sıra sahneden çekilmesi, ya da kimlik değiştirerek düzenin icazet alanına kayması ciddi, tutarlı bir programa ve çizgiye sahip devrimci bir sınıf partisinin gelişip serpilmesini kolaylaştıran bir etkidir de aynı zamanda.

Komünist sınıf partisi dışında başka bazı devrimci ve sol parti ve gruplar elbette gene olacaktır, hele de Türkiye gibi sosyal yapısı bunu olanaklı kılan bir toplumda, bu ayrı bir sorun. Ama bugüne kadarkilerden büyük bir bölümünün varlığı ne bir zenginlikti, ne de gerçek bir devrimci güç ifadesi. Onların güçlenmesi devrimci hareketin genel planda güç kazanması olarak görülemez. Dahası, soruna kısa dönemli değil de stratejik bir perspektifle bakıldığında, bunun tam tersi doğrudur. Bunlar temel önemde yapısal zaaf-larla yüzyüze akımlardı ve böylesi bir kimlikle de hiçbir yere gidilmezdi. Dolayısıyla kısa dönemli olarak devrim adına biriktirilen güçler üzerindeki etkileri gerçekte bozucu ve tüketici bir etkiydi. Somut deneyimle de açıkça görüldüğü gibi. Bu nedenle bir an önce sahneden çekilmeleri en hayırlı iştir, dün olduğu kadar bugün de.

Ciddiyetsizlik ve samimiyetsizlik siyasal çürümeye vardı

Keşke dürüst hareket etseler de açıktan, yani dosdoğru reformist konumlarını ortaya koyup savunma yoluna git-seler. Devrim ve sosyalizm üzerine anlamsız söylemlerini zamanında bir yana bıraksalar. Burada zararlı ve tehlikeli olan, ikiyüzlülüktür. Yani devrimcilikten umudu kesip de söylemde hala devrimciymiş iddiasını sürdürebilmektir. Ciddiyetsiz-

lik ve samimiyetsizlik dediğimiz olgunun bir boyutu da budur zaten.

Ciddiyetsizlik ve samimiyetsizlik bir özellik haline gelmişse eğer, orada derinlemesine bir çürüme var demektir. Bunun çarpıcı örnekleri gözler önündedir. PKK Kürt halkının meşru ulusal haklarını en radikal bir biçimde savunuyorken, bu doğrultuda binlerce Kürt evladı kendini feda ediyorken, PKK genelde iyi-kötü bir takım devrimci değerlere sahip çıkıyorken, PKK'yi miliyetçi akım olarak niteleyip, hayır ulusal sorun dediğiniz sosyalizmle çözülür, bu küçük-burjuva milliyetçiliğidir deyip onunla birarada olmayı reddedenler, eylem birliğine yanaşmayanlar, EMEP'i kastediyorum, şimdi Kürt hareketiyle en hararetli bir işbirliğine girmiş bulunuyorlar. Bu çürümeden, derin bir samimiyetsizlik ve ikiyüzlülükten başka nedir peki? İmralı çizgisine geçtikten sonra PKK'yle ne kadar güzel anlaştılar, artık ne kadar da kolay yanyana gelebiliyorlar! Demek ki dünkü sorun gerçekte tümüyle başkaymış, ama samimiyetsiz bir sosyalizm lafazanlığı ile perdeleniyormuş. Biri ötekinin zaten yıllardır bulunduğu liberal çizgiye kayınca, aradaki buzlar da çabucak eriyor ve aynı çizgi üzerinden bu kez reformist bir kenetlenme oluşuyor.

Reformist akımlar, parlamentarizm için, parlamentoda koltuk kapmak için kader birliği yapıyorlar. Örneğin EMEP şimdi herşeyini parlamentarizme endekslemiş bulunmaktadır. Düne kadar liberal sol bir işçi hareketinin temsilcisi olmak kaygısı önplanda görünüyordu. Bazı sendikaların alt kademelerinde, belli fabrikalarda, belli yörelerde iyi-kötü çabaları ve belli ölçüde bir başarıları vardı. Son seçimlerden (3 Kasım 2003) beri varsa yoksa DEHAP Bloku, varsa yoksa o kırıntılara dönüştürülmüş çizgide Kürt sorunu ve DEHAP çizgisi. Neden? Çünkü parlamento kapısını aralamanın, parlamentarizm zemininde politika yapabilmenin

bulunmaz bir olanağı bu onlar için. Önce yerel seçimlerde belediyeler üzerinden olanaklıysa koltuk kapmak, sonra da bir dahaki seçimlerde, ola ki bu arada baraj da düşürülür, böylece parlamentoya kapağı atmak esas kaygıları durumunda.

Bunu öyle salt belli bireylerin parlamenter olma hevesi saymak, sorunu anlayamamak ya da fazlasıyla basitleştirmek olur. Sorun bireylerden önce ve öte, siyasal bir sorundur ve reformizm zeminine kaymış partilerin kendi bu konumlarına uygun düşen arayışlarının ürünüdür. Reformizmin karakterinde parlamentarizm vardır. Bir akım reformizme kaydığında, anlamı ve işlevi olan bir politik çalışma ve yaşamı ancak parlamenter zeminde, özellikle de parlamentoya girmekle elde edebilir. Türkiye’de ise giriş kapısı %10 barajıyla berkitilmiş bir parlamento gerçeği var. Bu durumda Kürt oyları bulunmaz bir olanaktır, hiç değilse bugünkü koşullarda. Tüm reformist akımların DEHAP eksenli blok etrafında pervane gibi dönmeleri işte bundan dolayıdır.

Tarihte daha baştan reformist bir çizgiyle ortaya çıkmış sol partiler var. Bunlar işçi sınıfının kısmi hak ve istemleri için mücadele etmişler, işçi sınıfına o çerçevede güven vermişler, desteğini almışlar, böylece zamanla büyük bir parlamenter güç de olmuşlardır. Tarihsel çıkışı ve evrimiyile Avrupa’da sosyal demokrasi, çok büyük ölçüde budur. Türkiye’de ise bu türden, tarihsel çıkışı ve evrimi bu olan bir reformizm türü yok. Bizde reformist sol, büyük bir bölümüyle, dünkü devrimci akımların karşı-devrimin etkisi altında kimlik ve çizgi değişimine uğramasının bir ürünüdür. ÖDP, EMEP, SDP, KADEK vb., hep böyle bir evrimin ürünü akımlar oldular. Bunlar dünün devrimcileriydiler, hepsi devrimci ilke ve amaçları bilirdiler. Ama şiddette sınır tanımayan bir toplumsal ortamda mücadele ediyorlardı ve sayısız zorluğun ezici ağırlığı altında yol almak zorundaydılar.

Önden 12 Mart, arkadan 12 Eylül, arkadan Kürt sorunu üzerinden kirli savaş, artı peşpeşe yaşanan yenilgilerin umutları ve dolayısıyla dayanma gücünü tüketen etkileri... Sonuç devrimci soluğu tüketme, adım adım düzenin icazet alanına kayma, “ılımlı sol” bir çizgide karınca kararınca oyalanma oldu. Dolayısıyla bugünün sosyal-reformist akımları değerlendirilirken, sözkonusu olanın dünün yıldırılmış ve umutsuzluğa itilmiş devrimcileri olduğunu unutmamak gerekir. Onların edilgenliklerinin, aşırı pasif, temkinli ve uysal tutumlarının ardında bu kendine özgü gerçeklik var.

Oysa olağan bir reformizmin kendine göre bir dinamizmi de vardır. Örneğin Chavez, başından itibaren bir burjuva reformisti olageldi. Ama darbe girişiminde bulundu, tutuklandı, serbest bırakıldı, sonra etkin çıkışları ve tutumuyla kitlelerin güvenini kazanarak seçildi ve devlet başkanı oldu, askeri darbeyle yüzyüze kaldı, hala da kendine göre zor bir mücadelenin içinde vb. İçtenlikle emekçiler için bir takım reformlar da yapmak istiyor, burada bir doğallık var. Chavez hiçbir zaman devrimci bir dava gütmemiştir; o yalnızca toplumsal reformlar yapılabileceğine, kendi ülkesinin ve emekçisinin durumunun bu çerçevede düzeltilebileceğine inanmış samimi bir burjuva reformistidir. Buradaki reformist tanımı bir suçlamadan çok olağan bir kimlik tanımıdır. Ama dünün devrimcisi bir akım, davanın getirdiği ağırlığı ve gerektirdiği sabrı taşıyamadığı için yılmış ve düzenle barışma yolunu tutmuşsa, burada bir terbiye edilme/olma olayıyla yüzyüzeyiz demektir. Böyle bir reformizmin bir dinamizmi de yoktur, ondan kendi çizgisinde siyasal bir ısrar ve direnç de bekleyemezsiniz. Yıldırılmış ve terbiye edilmiş eski devrimcilerin temsil ettiği reformizmde bir tövbekarlık, bir tür karakersizlik vardır, bir aşırı temkinlilik ve uysallık vardır.

Bununla yakından ilişkili gördüğüm bir önemli noktayı

daha eklemek istiyorum. Devlet solun radikal kesimlerini ılımlı bir çizgiye çekmeyi bir politika haline getirdi, bunu yıllardır döne döne vurguluyoruz. Devletin “siyaset belgesi” bunu belgeliyor. Devletin bu gizli yönetim yasası, solun büyük bölümüyle artık ılımlı bir çizgiye kaydığını, fakat hala da dar bir grubun radikal çizgide ısrar ettiğini saptıyor. Bu tespit, hala devrimcilikte ısrar edenlerin de hakkından gelinmelidir anlamına geliyor. 28 Şubatçılar’ın ünlü deyimiyle, “durum tespiti”nden çıkan “vazife” budur. Eğer geçmişinde devrimci olan solun epeyce bir kesimi sistematik ezme, yıldırma ve teslim alma saldırılarının ardından bugün terbiye edilmiş ve ılımlı çizgiye çekilmişse, geride kalan ve hala da inat eden radikal azınlık da pekala aynı yolla bu aynı çizgiye getirilebilir ve getirilmelidir. Durum tespitinden çıkan vazife budur ve devletin devrimcilikte ısrar edenlere karşı acımasızlığı da buradan gelmektedir. Demek oluyor ki-bunun gerisinde, aynı zamanda “ılımlı sol çizgi”ye çekilmiş bulunanlar örneği vardır.

Partimiz geçmişin devrimci mirasının biricik gerçek savunucusudur

Bugün Türkiye devrimci hareketinin geçmiş mücadelelerinin doğal mirasçısı biz komünistleriz. Bunu bugünkü sonuçlardan hareketle söylüyor da değiliz. Dönüp bizim daha ilk ayrışma dönemi değerlendirmelerimize ve polemiklerimize, örneğin Z. Ekrem polemiğine bakınız (H. Fırat, *Küçük Burjuva Popülizmi ve Proleter Sosyalizmi*, 6. Bölüm), orada bu konuda gerçekten ilginç değerlendirmeler bulacaksınız. Bizim çıkışımız geçmişle köklü bir hesaplaşmaya dayanıyordu ve bu nedenle kestirmeden “inkarcılık”la suçlanıyorduk. Bu suçlama bize, bilimsel inkar ile kaba küçük-burjuva inkarcılığı arasındaki temelli farkı ortaya koyma olanağı

vermekle kalmadı, ideolojik hasımlarımıza, geçmişe böyle tutucu biçimde yapışıp kalırsanız çok geçmeden onu savunup sürdürecektir gücü de kendinizde bulamazsınız ve böylece devrimci geçmiş karşısında küçük-burjuva inkarcı konuma asıl siz sürüklenirsiniz deme fırsatı da verdi.

Bugün sonuç ortadır. Daha o zamandan, bize karşı gerici bir ayak direme gösterenlerin kendi geçmiş devrimci kazanımlarını bile koruyamayacaklarını söylemiştik, bu aynen doğrulandı. O dönemki somut muhataplarımız olan TDKP şefleri, geçtik genel devrimci hareketin mirasını, TDKP'nin kendi devrimci kazanımlarını bile koruyamadılar. Bize karşı gericilik yaparken sımsıkı sarıldıkları bu çizgiyi çok geçmeden terkettiler ve bildiğiniz gibi liberalizmin batağına boylu boyunca battılar. Aynı şeyi '71 devrimcilerinin mirasına karşı yaptılar, bugün '60'ların TİP çizgisine geri dönerek, Deniz Gezmişler'e de ihanet ettiler.

Biz ise daha o zamanda söylediğimiz gibi; geçmişin zaaf- lı ve hatalı olan yönlerine acımasızca vurduk, ama tam da bu sayede, geçmiş hareketten devrimcilik adına geride kalan canlı, olumlu, yaşayabilir ne varsa onu ileri bir düzeyde, işçi sınıfı devrimciliği temelinde yaşatma olanağı bulduk. Bugünün Türkiye'sinde geçmiş devrimci kuşakların mane- vi anısına ve devrimci siyasal mirasına en anlamlı ve içtenlikli bir biçimde sahip çıkabilen biricik parti TKİP'dir ve bu da rastlantı değildir. Öteki herkes bunu daha çok kendi grup kökenleri üzerinden yapabiliyor ve buradan yansıyan tutum bildiğimiz o küçük-burjuva dargörüştülüğünün ve mülki- yetçiliğinin yansımasından başka bir şey değildir. TKİP'nin tutumu ise temelden farklıdır ve gerekçesi, daha o ilk çıkış değerlendirmelerinde, sözünü ettiğim o ilk polemiklerde, açıklıkla ortaya konulmuştur.

Geçmişten gelen akımların bugünkü akıbeti hiçbir biçim- de bizim onların geçmişindeki devrimci tutumu ve kazamm-

ları sahiplenmemize engel değil. Tam tersine, bugünkü akıbet geçmiş devrimci mirası sahiplenmede partimize daha büyük sorumluluklar yüklüyor. TİKKO kökenli akımların bugünkü durumu hiçbir biçimde İbrahim Kaypakkaya'yı küçümsemeyi gerektirmiyor, tam tersine, onu tarihimizdeki en önemli devrimcilerden biri olarak daha çok sahiplenmemizi gerektiriyor. 23 yaşında yitirdiğimiz bu genç devrimci, birkaç örgütün 30 sene boyunca tüketebileceği bir düşünsel-politik miras bırakarak gitmiş bir insandır. Çok değerli bir devrimcidir, sadece ser verip sır vermediği için değil; ondan daha da önemli olarak, devrimi ve devrimci siyasal mücadeleyi ciddiye aldığı için, buna hayatını adadığı için, ve nihayet bu çerçevede, o dönem için gerçekten anlamlı olan belli düşünsel açılımlar ve sorgulamalar yapmayı başardığı için.

Bunu '71 devrimcileri için genelleştirebiliriz de. '60'lardaki mücadele solu güçlendirdi, ilk kez olarak ona kitlesel bir temel kazandırdı. Sosyal mücadelenin radikalleşmesi ve dünyadaki gelişmelerin genel etkisi, Türkiye solunu da radikalleşti ve içinden devrimci bir akım çıkışını hazırladı. Bu akım başlangıçta mücadele yöntemi olarak siyasal maceracılık yolunu seçtiği için, yaptığı çıkışın devrimci anlamı ve önemi de bir ölçüde karardı. Ama çıkışta maceracılık geçici, devrim tercihi ise kalıcıydı. Kalıcı olan, devrim davasına sahip çıkmak ve düzene cepheden başkaldırmaktı. Bunu küçük insan gruplarının silahlı mücadelesi yoluyla pratiğe geçirmeye kalkmaları kuşkusuz hatalıydı, ama bu çıkışta önemli ve baskın özellik hiç de bu değildi. Bu sadece geçici bir durumdu ve nitekim hızla aşıldı, daha '74 yılında çok büyük ölçüde geride kaldı.

Geleneksel solun tasfiyeci süreçler içinde tükendiği ya da konum değiştirdiği bir dönemde biz bu mirasa her zamankinden çok önem vermeli, sahip çıkmalıyız. Zira son

tahlilde biz oradan geliyoruz, bu mirasın oluşturduğu birikimin ürünüyüz. Ortaya çıkışımızı olanaklı kılan birikimdir burada sözkonusu olan. Bizi ortaya çıkaranın yakın geçmişin devrimci birikimi olduğunu hiçbir biçimde unutamayız. Bir akım olarak siyasal mücadele sahnesine çıktığımız andan itibaren biz bunu bilinçli bir tutumla ve özenle vurgulayageldik. EKİM, “boşluktan değil, bir geçmişin, bir birikimin bağrından doğdu” dedik. Biz o geçmişi bilimsel temelde eleştirerek aştık, küçük-burjuva manada inkar ederek değil. Bu onu kucaklayarak yeni bir düzeyde yaşatmak demektir. Onda canlı, anlamlı ve kalıcı olanı alıp ileriye taşıyan, geri, ölü ve çürüyen yanına ise acımasızca vuran bir tutumun temsilcileri olduk biz.

Peki, bizim çıkış dönemimizde bizi inkarcılıkla suçlayarak geçmişe kıskançlıkla sahip çıkar görünenler ne yaptılar? Ne yaptıklarını çok geçmeden gördük. ‘71 devrimcilerinin devrim adına yükselttikleri bayrağı terkettiler ve gelinen yerde artık tümünden gerisin geri TİP çizgisine döndüler, TİP parlamentarizminde karar kıldılar. Halbuki ‘71 devrimcileri, Deniz Gezmişler, Mahir Çayanlar, Kaypakkayalar, tam da TİP parlamentarizmini reddederek devrimi seçmişlerdi. EMEP’liler dün devrimi terketmişlerdi, bugünse artık TİP çizgisinde karar kılmış durumdalar. Ama büyük bir utanmazlıkla, “Deniz Gezmişler’in yolu bugün parlamentoya çıkmıştır” diyebiliyorlar. Salt kendilerine parlamento yolu göründü umuduna kapıldıkları için. Bu gerçekten tam bir utanmazlıktır, en kabasından bir inkardır ve geçmişin anısına da büyük bir saygısızlıktır. Deniz Gezmiş’i Deniz Gezmiş yapan, EMEP’in bugün temsil ettiği çizgiyi ‘60’lı yıllarda temsil eden siyasal akımdan kopmak olmuştur. TİP oportünizminden, yani reformizme ve parlamentarizme dayalı bir akımdan kopmaktı o zamanlar sözkonusu olan. Oysa hala Deniz Gezmişler’in adını istismar etmeye yeltenenler bu-

gün gerisin geri oraya dönmüş bulunuyorlar. Demek ki böylesi Denizler'in tuttuğu yolu inkar eden dönemlerden öte bir şey değildirler.

Partimiz zor olanı başarmıştır

Partimizin sol hareket içerisinde kendine özgü ayrı bir yeri var. Partiyi önceleyen hareketimiz daha ilk çıkışında bu iddiayı taşıyordu. Kendini, geçmişi anlamaya ve aşmaya çalışarak yeni döneme hazırlayan bir hareket olarak tanımlıyordu. Geçmişi anlamak ve aşmak, bizim için, geçmişin devrimciliğinden daha ileri bir devrimcilik düzeyine, küçük-burjuva devrimciliğinden işçi sınıfı devrimciliğine geçişi ifade ediyordu. Türkiye'nin geleneksel devrimci-demokrat hareketi, büyük ölçüde küçük-burjuvazinin damgasını vurduğu bir halk hareketi içerisinde kendini bulmuş, hem teorik hem pratik planda bu sınıfsal kimlikle yoğrulup şekillenmişti. Küçük-burjuva ufkunun, düşünüş ve davranış tarzının, kültür ve değerlerinin şekillendirdiği bir hareketti bu. Devrimciliği böyle bir devrimcilik, sosyalizmi böyle bir sosyalizmdi. Bu durumda ileriye çıkmak için yapılması gereken, öncelikle bu küçük-burjuva kimliği anlamak, bunu ideolojide, programda, politikada, kültürde, örgütte, anlayışta, ahlakta çok yönlü bir eleştiriye tabi tutarak aşabilmektir.

Sonuçta TKİP şahsında başarılan tam da budur. Biz bunu başaramasaydık, zaten yeni bir siyasal akım olarak tutunamazdık da. Kendi varlık nedenimiz üzerinden kendimizi üretme imkanı bulamasaydık eğer, siyasal yaşamdan zaten çok geçmeden silinir giderdik. Öyle ya, hiçbir hazır imkanı, ön avantajımız yoktu, maddi anlamda işe sıfırdan başlamak ve herşeyimizi kendi emeğimizle yaratmak durumundaydık. Buna başlarken, geçmişin devrimci muhasebesi ve eleştirisine dayalı olarak ortaya koyduğumuz ideolojik-si-

yasi çizgi ve bunu maddi bir güce dönüştürme iradesi dışında, elimizde hiçbir şey yoktu. Bu çizginin ve bu iradenin gerçek yaşamda bir karşılığı olmasaydı eğer, varlık hakkı bile kazanamadan ve neredeyse hiçbir iz bırakmadan silinir giderdi. Hele de bizzat geleneksel hareketten gelen çok yönlü düşmanca tutum ve davranışlarla karşı karşıyayken. (Çıkış dönemimizde ne türden saldırı, hakaret ve iftiralarla karşı karşıya kaldığımız zamanında belgelenmiş haliyle bugün orta yerde duruyor.)

12 Eylül sonrası partilerin, grupların döne döne bölündüğü bir süreç oldu. Bölündüler ve yeni olmak iddiasıyla ortaya çıkanlar ya hızla yokoldular, ya da kısa zamanda kısırlaşıp yozlaştılar ve sonuç yine yokoluşla noktalandı. Bizim örneğimize benzer bir akım yok bugünün Türkiye devrimci hareketinde. Yeni bir çizgi ile ortaya çıkan, geçmişle sert bir biçimde hesaplaşan, tümüyle o geçmişe vurarak ve ege-men önyargılara aldırmayarak, kendini yeni bir çizgi olarak ortaya koyan, varlık hakkı kazanan, gelişen, partileşen, bir programa ve örgütsel yapıya kavuşan bir örnek yok son yirmi küsur yılın Türkiye devrimci hareketinde. Bunun tek örneği TKİP'dir. Ve bu, solun ya çürüdüğü ya da çürüme içerisinde dağıldığı bir tarihsel evrede, devrimci siyasal mücadele bakımından son derece zor ve kısır bir tarihi dönemde başarılı.

Devrimci hareketin 12 Eylül'de yaşadığı büyük yenilgiyi izleyen bir dönemdi bu. Türkiye'de güçlü bir tasfiyecilik cereyanı vardı. Çok geçmeden buna uluslararası gelişmeler eklendi. Gorbaçovculuk yeni büyük bir tasfiyeci basınç oluşturdu. Ardından Doğu Bloku çatırdadı ve çöktü. Dünya ölçüsünde büyük bir umutsuzluk atmosferi oluştu ve bu etkilerini Türkiye'de gösterdi. Ve sonrasında, ilk dönem umut vaadeden işçi hareketi zaman içerisinde hız kesti ve o günden bugüne bir daha da kendini aşamadı. Kitle hareketinde bir

zayıflık, bir türlü politikleşememe, devrimcileşememe egemen özellik olarak kaldı.

İşte böyle bir tarihsel ortamda inşa edildi TKİP.

Nicelik planında henüz fazlaca bir mesafe aldığımız iddiasında değilim kuşkusuz. Ama böylesi bir tarihsel ortamda biz sağlam bir nitelik yaratmayı başardık ve onu tutarlılıkla koruduk, sonuçta belli bir nicel gelişme ile de birleştirebildik. Bu kadarı elbette henüz bizi hiçbir biçimde tatmin etmiyor. Biz sanılanın aksine kendisinden fazlasıyla hoşnutsuz bir hareketiz. Ama bir parça nesnel ölçütlerle ve biraz sükunetle bakıldığında, şu da açıkça görülecektir: Onyılları bulan bir geçmişten ve birikimden gelenlerin yok olduğu, eridiği ya da tasfiyeci süreçler içinde yozlaşmış kimliğini tükettiği bir tarihsel evrede, biz kendi öz emeğimizle varolmayı başardık. Bununla da kalmayıp, çok yönlü etki ve basınçlar altında, kimliğimizden, ideolojik eksenimizden ve değerler sistemimizden taviz vermeden ayakta kalmayı başardık. İdeolojik-politik tutarlılığını ve moral gücünü koruyabilmiş neredeyse tek hareket olduk. Bizim kendimizden hoşnut olmamamıza aldırmayıp, kabul etmek gerekir ki, bu da gerçekte az şey değil.

Bu az şey olmadığı gibi bir rastlantı da değil. Bunun bütün bir sırrı, bütün bir hikmeti, bu hareketin dayandığı ideolojik-politik çizgidedir. Bu olmasaydı zaten biz hiçbir şey yapamazdık. O çizginin bir anlamı, hayat içinde gerçek bir karşılığı olmasaydı, tanımladığım o son derece elverişsiz tarihi ortamda biz zaten yaşama olanağı bulamazdık. İyi-kötü bir kuvvet yaratabilmek bir yana, onca basıncın, saldırının, tasfiyeci cereyanın olduğu bir ortamda ayakta kalamazdık. Çok çabuk yılar ve kenara çekilirdik. Çoğu zaman bölünmeler, kenara çekilişin de bir geçici evresi oluyor zaten.

Ama bakın, biz başka bir şey yaptık. Biz içinden doğ-

duğumuz hareketin yapısal zaaflarıyla hesaplaşarak ortaya onun aşılması anlamına gelen bir yeni çizgi koyduk, böyle bir iddia taşıdık, bu inançla yola çıktık, bu inaçla yol yürüdük. Ve zaman bizi yokedemediğine göre, tam tersine biz zamana dayandığımız ve üstelik bunu bir tutarlılıkla, bir moral güçle yaptığımız göre, demek ki bizim çizgimizin gerçekten bir hikmeti varmış. Demek ki onun toplumsal-siyasal yaşamımızda gerçekten bir karşılığı varmış.

Öncelikle altı çizilmesi gereken temel nokta budur.

Bunun ötesinde tabii ki siyasal yaşam karmaşıktır. Siyasal yaşamda hesapta olmayan çok şey vardır. Herşey bir yana, burada devrimci siyasal yaşamdır sözkonusu olan; sayısız karşı etken, güç ve saldırı vardır, mücadelenin zorluklarından gelen handikaplar, kitle hareketinin durgunluğunun getirdiği yorucu, yıldırıcı etkiler vardır. Bütün bunlarla iyi boğuştuğumuzu ve bir yere kadar geldiğimizi, şu an güç olarak da moral olarak da en ileri bir noktada olduğumuzu büyük bir içtenlikle ve rahatlıkla söyleyebilecek durumdayım. İyi bir moral gücümüz ve çalışma tempomuz var. Önceliklerimiz, saptanmış hedeflerimiz ve buna yoğunlaşmış bir çalışmamız var. İşimizin başındayız, işimize bakıyoruz ve ilk günün kararlılığıyla yol yürüyoruz.

Bunun ne kadar görülüp izlendiği ya da hiç değilse hissedildiği bizi hiçbir biçimde ilgilendirmiyor. Böyle kaygılar taşıyor, bunu artık fazlasıyla budalaca buluyoruz. Geçmişte yeni çıkmış bir hareket olmanın bazı kompleksleri belki bizde de bir biçimde yansımıştır. Çalışmamızın, emeğimizin ve sonuçta kattığımız mesafenin bir parça olsun görülebilmesi kaygısını belki bir ölçüde biz de taşıyorduk. Bu dönem çoktan geride kaldı, bu türden kaygılar artık bize yabancı.

Sonuç olarak söyleyeceğim şudur; kendi ideolojik bakış açımızın ve stratejik önceliklerimizin gerektirdiği bir

çerçeve de partimiz, hiçbir zaman sahip olmadığı bir morale, güçle ve dinamizmle çalışmaktadır. Tüm kayıplarına, kongrenin üstüne gelen o büyük darbeye rağmen bu noktaya gelmeyi başarmıştır, bilinmesi ve önemsenmesi gereken de budur. Darbeler bizi devirememiştir ve biz sonuçta bundan, tam da darbeleri izleyen günlerde öngördüğümüz gibi, güçlenerek çıkmayı başarmışız. Önemli olan budur.

Bu süreç içerisinde çok şeyi de çözdük; geçmişte boğuştuğumuz, tıkanığımız ya da zorlandığımız bir dizi noktada önümüzü açtık. Bunun meyveleri zaman içerisinde ortaya çıkacaktır, buna kuşku duymuyoruz. Parti artık ideolojik bakışına, programatik hedeflerine ve stratejik önceliklerine, ve nihayet kendi sınıf karakterine uygun bir politik çalışmanın içindedir, gerisi bir zaman sorunudur, aynı anlama gelmek üzere soluk ve sabır işidir.

“Bugün artık sosyalizmin başarısızlığı değil, fakat bütün sorunların ve her türlü toplumsal melanetin kaynağı olarak bizzat kapitalizmin kendisi tartışılıyor. Artık çok kimse kapitalizmin insanlık için nasıl büyük bir toplumsal bela ve barbarlıklar düzeni olduğunu; baskı ve sömürüye, küçük bir azınlığın akıl almaz ayrıcalıklarına ve büyük bir çoğunluğun dehşet verici yoksunluklarına dayandığını; savaş, militarizm, halklar arası çatışma ve düşmanlıklar ürettiğini; insanı kirlettiğini, yalnızlaştırdığını, insan olmaktan çıkardığını; insandan öteye azami kâr uğruna çevreyi, doğayı ve tarihi mirası da hoyratça tahrip ettiğini görüyor, düşünüyor, sorguluyor ve giderek daha yüksek sesle tartışıyor. Bu tür bir tartışma, sistemin bu türden bir sorgulanması, beraberinden kaçınılmaz olarak kapitalizme alternatif arayışlarını da getirecektir ve sosyalizm yeniden kapitalist barbarlık karşısında insanlık için tek çıkış yolu olarak belirecektir, bundan kuşku duyulmamalıdır...”

“Kapitalizmin yüzyılları bulan bir tarihi var; ama ona karşı sosyalizmden başka bir alternatif üretmedi bugüne dek insanlık ve bu hiç de bir rastlantı değil. Kapitalizmin tek gerçek alternatifi sosyalizmdir. Tarihin verileri ve teorinin gerçekleri ışığında bakıldığında, ortada başka bir alternatif yok. “Başka bir dünya” olacaksa eğer bu sosyalist bir dünyadan başkası olmayacak, olamayacak... Bunun dışında bir çıkış yolu, bir çözüm şekli, olanaklı “bir başka dünya” yok. 20. yüzyıl tarihi, kapitalizmin alternatifinin yalnızca sosyalizm olduğunu, yüzmilyonlarca insanı kapsayan tarihsel pratiklerle somut olarak gösterdi...”

